

YETKİLİ MÜESSESELER (DÖVİZ BÜROLARI)

Döviz Bürolarının Tarihi, Mevzuatı ve Denetimi

Raif BAKOVA

İstanbul Kültür Üniversitesi
Öğretim Görevlisi

İlyas BALOĞLU

Hazine Müsteşarlığı
Hazine Başkontrolörü

İSTANBUL – 2008

İSMMMOMO Yayın No 114

Kapak Tasarım ve Uygulama: Evren Günay

Baskı ve Cilt

MART MATBAACILIK SANATLARI TİCARET VE SANAYİ LTD.ŞTİ.

Mart Plaza, Merkez Mahallesi, Ceylan Sokak No: 24 Nurtepe-
Kağıthane/İSTANBUL

Telefon: (0212) 3212300 Faks: (0212) 295 11 07İSMMMOMO

Kurtuluş Caddesi No: 152 Şişli/İSTANBUL

Telefon: 0212 315 84 00 E-Mail: ismmmo@ismmmo.org.tr

www.istanbulsmmmodasi.org.tr

(Yayında Kataloglama Bilgisi)

Bakova, Raif

Yetkili müesseseler: döviz büroları ./ Raif Bakova, İlyas Baloğlu. –

İstanbul: İSMMMOMO, 2008

148 s. ; 24 sm.—(İSMMMOMO Yayınları; 114)

ISBN: 978-975-555-161-6

1. Döviz Büroları I. Baloğlu, İlyas

Sevgili Ayşegül Bakova ve Zekiye Baloğlu'na

KISALTMALAR

TL	Türk Lirası
YTL	Yeni Türk Lirası
TPKKHK	Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun
HDTM	Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı
HM	Hazine Müsteşarlığı
DTM	Dış Ticaret Müsteşarlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
MB	Maliye Bakanlığı
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
ŞİBF	Şüpheli İşlemler Bildirim Fonu
DAB	Döviz Alım Belgesi
DSB	Döviz Satım Belgesi
TLTB	Türk Lirası Transfer Belgesi
RG	Resmi Gazete
İAB	İstanbul Altın Borsası
BAK	Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü
BSMV	Banka Sigorta Muameleleri Vergisi

Ç NDEK LER

ÖNSÖZ (IX)

G R Ş (1)

BİRİNCİ BÖLÜM

YETKİLİ MÜESSESELER (DÖVİZ BÜROLARI)

1. TARİHÇE VE GENEL BİLGİ (5)

1.1 17 Sayılı Karar Döneminde Yetkili Müesseseler (6)

1.2 32 Sayılı Karar Döneminde Yetkili Müesseseler (7)

2. YETKİLİ MÜESSESELER VE BANKALAR (9)

3. YETKİLİ MÜESSESELER VE KAPALIÇARŞI (10)

4. YETKİLİ MÜESSESELER VE ALTIN PİYASASI (11)

5. YETKİLİ MÜESSESELER MEVZUATI (12)

5.1 Yetkili Müesseselerin Kurulması (13)

5.2 Yetkili Müesseselerin Şube Açmaları (15)

5.3 Yetkili Müesseselerin Faaliyetleri (17)

5.4 Yetkili Müesseselerin Yükümlülükleri (18)

5.5 Yetkili Müesseselerin Denetimi (19)

İKİNCİ BÖLÜM

YETKİLİ MÜESSESELERDE DENETİM

6. YETKİLİ MÜESSESELERİN FAALİYETLERİ SIRASINDA GEREKLİ OLAN BELLİ BAŞLI YASAL DÜZENLEMELER (21)

6.1 Ana mevzuat (21)

6.2 Yan mevzuat (21)

7. KAMBİYO MEVZUATI YÖNÜNDEN YAPILAN DENETİMLERDE İNCELEMENİN NELERİ KAPSAYACAĞI (21)

7.1 Faaliyetle ilgili olarak (22)

7.1.1 Kuruluş İşlemlerinin incelenmesi (22)

7.1.2 Şirketin inceleme tarihi itibarıyla gerekli kuruluş şartını taşıyıp taşımadığı hususun araştırılması (23)

7.1.3 Şirketin sermaye yeterliği (24)

7.1.4 Tebliğde belirtilen işlemler dışında faaliyette bulunup bulunmadığı (25)

7.2 Hesap ve belge düzeni ile ilgili olarak (26)

7.2.1 Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununa göre işletmenin ihtiyacına uygun birinci sınıf tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter ve kayıtların düzenli tutulup tutulmadığı hususları ile ilgili denetlenecek hususlar (26)

7.2.2 Merkez Bankasınca belirlenen esaslar dahilinde her bir işlem itibarıyla döviz alımlarında "Döviz Alım Belgesi", döviz satımlarında "Döviz Satım Belgesi" düzenleyip düzenlemediği (26)

7.2.3 Faaliyet konuları ile ilgili olarak ilgili kanunlarca düzenlenmesi zorunlu olan diğer belgeleri ve gerekli kayıtları usulüne uygun şekilde tutup tutmadığı (27)

7.2.4 Bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı döviz tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirip gerçekleştirmediği (28)

8. YETKİLİ MÜESSESENİN MEVCUT KAYITLARI İLE FİİLİ ENVANTERİNİN BİR BİRİYLE UYUMLU OLUP OLMADIĞI HUSUSU (28)

9. YETKİLİ MÜESSESE DE KAMBİYO MEVZUATI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN DENETİMLERDE DİKKAT EDİLEN DİĞER HUSUSLAR (29)

9.1 Belgelerin aslının bulunup bulunmadığı (29)

9.2 Sigortasız işçi çalıştırılıp çalıştıramadığı hususu (30)

9.3 Yetkili müessesenin izin verilen adreste çalışıp çalışmadığı (30)

9.4 Yıllık faaliyet raporunu (30)

10. 5549 SAYILI SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN YÖNÜNDEN YAPILAN DENETİMLER (31)

10.1 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (31)

10.1.1 Yükümlü (31)

10.1.2 Kimlik tespiti (31)

10.1.3 Şüpheli işlem bildirim (32)

- 10.1.4 Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler (33)
- 10.1.5 Devamlı bilgi verme (33)
- 10.1.6 Bilgi ve belge verme (33)
- 10.1.7 Muhafaza ve ibraz (34)
- 10.2 Yükümlülük ihlalinde uygulanacak cezai yaptırımlar ve bunlara itiraz yolu (34)
- 10.2.1 Yükümlülük ihlalinde uygulanacak cezai yaptırımlar (34)
- 10.2.2 İdari para cezasına itiraz yolu (36)
- 10.2.3 İdari para cezalarının uygulanmasında zamanaşımı (37)

11. YETKİLİ MÜESSESELERİN DÖVİZ ALIŞ VE SATIŞ SIRASINDA KİMLİK BELGESİ ALMASI (38)

- 11.1 Hangi hallerde kimlik tespiti yapılacaktır (38)
- 11.2 Gerçek kişilerin kimlik tespiti (39)
- 11.3 Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerde kimlik tespiti (40)
- 11.4 Dernek ve vakıflarda kimlik tespiti (41)
- 11.5 Sendika ve konfederasyonlarda kimlik tespiti (42)
- 11.6 Siyasi partilerde kimlik tespiti (43)
- 11.7 Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerde kimlik tespiti (43)
- 11.8 Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde kimlik tespiti (43)
- 11.9 Kamu kurumlarında kimlik tespiti (44)
- 11.10 Başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti (44)
- 11.11 Müteakip işlemlerde kimlik tespiti (46)
- 11.12 İşlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi (46)
- 11.13 Yetkili müesseselerde kimlik tespiti bakımından “Basitleştirilmiş Tedbirler (46)
  - 11.13.1 Basitleştirilmiş Tedbirlerin Uygulanabileceği Durumlar (47)
    - 11.13.1.1 Finansal Kuruluşların Kendi Aralarında Gerçekleştirdikleri İşlemler (47)
    - 11.13.1.2 Müşterinin Kamu İdaresi veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu Olduğu İşlemler (47)
    - 11.13.1.3 Müşterinin Hisseleri Borsaya Kote Edilmiş Şirket Olduğu İşlemler (48)
- 11.14 Kimlik tespiti ile ilgili diğer hususlar (48)

11.14.1 Adres Teyidi (48)

**11.14.2 Telefon ve Faks Numarası ile Elektronik
Posta Adresinin Doğruluğunun Teyidi (48)**

**12. ŞÜPHELİ İŞLEMLER VE YÜKÜMLÜ OLMAK SIFATIYLA
YETKİLİ MÜESSESELERİN BU KONUDAKİ
SORUMLULUKLARI (49)**

12.1 Şüpheli İşlemin Tanımı (49)

**12.2 Şüpheli İşlem Bildiriminde Bulunmakla Yükümlü Olanlar
(Yükümlüler) (49)**

12.3 Şüpheli İşlem Bildirim Usul ve Esasları (51)

12.3.1 Bildirimde bulunmadan önce yapılacak işlemler (51)

12.3.2 Bildirim formunun doldurulması ve imzalanması (51)

12.3.3 Şüpheli işlemlerin bildirim süresi (52)

12.3.4 Şüpheli işlemlerin bildirileceği yer (52)

12.4 Bildirimin Gizliliği (53)

12.5 Şüpheli İşlem Bildirim Tipleri (53)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEVZUAT

**13. TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA
1567 SAYILI KANUN (KAMBİYO YASASI) (65)**

**14. TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA
32 SAYILI KARAR (KAMBİYO KARARI) (70)**

**15. TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA
32 SAYILI KARARA İLİŞKİN TEBLİĞ (YETKİLİ MÜESSESELER -
DÖVİZ BÜROLARI- MEVZUATI) (86)**

**16. SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ
HAKKINDA 5549 SAYILI KANUN (99)**

**17. SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ VE TERÖRÜN
FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE DAİR TEDBİRLER
HAKKINDA YÖNETMELİK (111)**

**18. MALİ SUÇLAR ARAŞTIRMA KURULU 5 NOLU GENEL
TEBLİĞİ (136)**

ÖNSÖZ

Yasal dayanağı Kambiyo Mevzuatı olan yetkili müesseseler (döviz büroları) döviz alım ve satım işlemlerine aracılık eden finansal kuruluşlardır. Yetkili müesseseler 08.05.2006 tarihi itibari ile 23 milyar dolarlık döviz işlemine aracılık etmişlerdir.

Seksenli yılların liberal kambiyo düzenlemeleri kapsamında kurulmasına izin verilen yetkili müesseseler o tarihe kadar kayıt dışı gerçekleştirilen döviz işlemlerine resmi kimlik kazandırmışlardır. Devlete vergi ve çalışanlarına istihdam ile gelir sağlayan bu kurumlar –her türlü eleştiriye karşın- ekonomiye yararlı finans kuruluşlarıdır. Büyük kentlerde TC vatandaşlarına ve turistik yörelerde yabancı kişilere hizmet veren döviz bürolarının toplam kamu ödemeleri 45 milyon YTL’dir.

Kamu yönetimi de dövizli işlemlerde kolaylık sağlayan döviz bürolarının son yıllarda (Döviz kurlarında denge nedeniyle işlem hacmi düştü.) yaşadığı sıkıntıları giderebilmek için altın alım satımına olanak tanımıştır. Kısacası yeniden kayıt dışı döneme dönüş kimsenin isteği değildir. Bu durumda kolay ve basit bürokratik işlemleri ve hızlı kur ayarlamalarını gerçekleştiren döviz bürolarının varlığı ve yararı finansal bir gerçektir.

Yetkili müesseseler, her finansal kurum gibi kimi zaman denetlenmekte ve bilgi eksikliğinden dolayı yaptırımlarla karşılaşmaktadırlar. Bu konuda kambiyo ile karapara mevzuatının bilinmesinin her iki kesim için yararlı olacağını düşündük. Döviz bürolarının elli yıllık geçmişini de özetleyerek yürürlükteki durumunu belirledik. Kitapta 2008 yılı itibariyle döviz bürolarının yasal çalışmalarını aydınlatacak bir çalışma yaptığımıza inanıyoruz. Umarız sektöre ve konuyla ilgili çalışma yapanlara yardımcı oluruz.

Kitabımızın hazırlanması döneminde kambiyo mevzuatında radikal değişiklikler oldu. Mevzuatı oluşturan üçüncü bölümde son şekliyle onlara yer verdik.

Yetkili müesseselerle ilgili çalışmamız güncel ve yaşanan olaylardan hareketle hazırlandı. Kitabımızın basımında ise Odamız Başkanı Yahya Arıkan’ın yüreklendirmesi etkili oldu. Kendisine teşekkür borçluyuz.

Ayrıca, bu yaz günlerinde kitabın derlenmesinde yardımlarını aldığımız İstanbul Kültür Üniversitesi İktisat Bölümü Araştırma Görevlileri Hale Kırer ve Nebile Korucu Gümüšoğlu ile grafik çalışmalarını yürüten Evren Günay’e teşekkür ederiz.

Raif BAKOVA

İlyas BALOĞLU

GİRİŞ

EKONOMİ, KAMBIYO MEVZUATI ve YETKİLİ MÜESSESELER

Türkiye Ekonomisi, Devlet Planlama Teşkilatı'nın hazırladığı ve 2009- 2011 yıllarını kapsayan dördüncü Orta Vadeli Programı'na göre, 2009 yılında 773 milyar dolar GSYH ile 383 milyar dolar dış ticaret hacmine ulaşacak. Program döneminde de yıllık ortalama yüzde 5.5 ekonomik büyüme öngörülmektedir. Programın son yılının GSYH hedefi 901 milyar dolar olduğuna göre trilyon dolarlık milli gelire doğru yol alınıyor. Her ne kadar gerçekleştirmeler belirlenen rakamlar kadar olmasa da büyümenin yüzde 4-5 den aşağı olması beklenmiyor.

Ekonomideki bu olumlu tablonun gerçekleşmesi büyümenin finansmanı ile yakından ilgili. Ülkemizde tasarruf eğilimi ve dolayısıyla da yatırımların finansmanında güçlük çekildiği de bilinen gerçeklerdendir. Bu durumda dış finansmanın gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ekonomi bilimi böyle durumlarda iki alternatifin varlığını kabul etmektedir. Birinci ve sağlıklı yol dış yatırımları ülkeye çekerek uzun vadeli finansman sağlamaktır. İkinci yol ise birinciyi tamamlayıcı olarak borçlanmadır. Aksi halde büyüme hedefleri gerçekleşemez. Çünkü sözü edilen programın belirlediği 2009 yılı dış ticaret açığı 85,4 milyar dolar ve cari açık (döviz açığı) ise -52,4 milyar dolar olarak öngörülmüyor.

Ekonomik büyümeyi dış yatırım ve borçlanma anlamında finanse edecek kaynakların sağlanabilmesi o ülkede uygulanan kambiyo rejimiyle yakından ilgilidir. Dünya para piyasalarında sermaye temini için parasal işlemlerin serbesti içinde yapılması gerekmektedir. Kambiyo denetiminin sıkı olduğu ülkelere sermaye akımının gerçekleşmesi olası değildir. Yönetimlerin yapması gereken dış ticaretin ve yatırımların finanse edilebilmesi için sermaye akımının kolay ve hızlı işleyişinin hukuki altyapısının hazırlanmasıdır.

Dış kaynakların ülkeye girişini düzenleyen iki temel yasa bulunmaktadır. Birincisi yabancı yatırımcıların iş ve yatırımlarını düzenleyen yabancı sermaye yasası ve diğeri de uluslararası para ve sermaye hareketlerini düzenleyen kambiyo yasasıdır. Türkiye'de 1930 yılından bu yana 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun (Kambiyo yasası) dış ekonomik ilişkilerin ve dövizli işlemlerin düzenleyicisi ve yasal dayanağı olagelmiştir ve ikinci yabancı yatırımları düzenleyen yasa, 2003 yılında değişikliğe uğrayana dek 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu idi. O yıl yeniden yabancı sermayeyi Türkiye'ye çekebilmek üzere yeni bir tasarı hazırlandı ve yürürlüğe konuldu. Yasa, birçok yeni ve liberal hükümler içerdiği gibi, yabancı firmalara Türk firması

statüsü de getirmiş bulunuyor. Yasa'nın adı da "Doğrudan Yabancı Yatırımlar" olarak değiştirildi. Gerek doğrudan ve gerekse portföy yatırımı olarak dış kaynak girişindeki artışlarda bu olumlu havanın büyük etkisi bulunmaktadır. Son beş yılda Türkiye'ye 100 milyar dolar civarında yabancı sermaye gelişi bu görüşü doğrulamaktadır.

Türkiye Ekonomisi 2008 yılının ekonomik ve siyasal koşullarının olumsuzluklarına (Küresel sermaye krizi ve iç siyasal dalgalanmalar) karşın büyümesini sürdürdüğü gibi dış finansman da sağlıyor. Bu olumlu gelişmenin nedeni siyasi istikrardan önce kambiyo mevzuatında yapılan liberal düzenlemelerdir. Hatta bu konudaki atılımların başlangıcı seksenli yıllarda gerçekleştirilen liberal düzenlemeler denilebilir.

Bu bağlamda ilk önemli adım 1989 yılında çıkarılan 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar'dır. Türk Parası'na konvertibilite özelliği kazandırdığı ileri sürülen Karar'ın en önemli işlevi sermaye akımını serbestleştirmesidir. Ancak, Karar ve o günün ortamı Türkiye'ye yeterli ölçüde dış yatırım ve finansın gelmesini sağlayamamıştır. O günlerden bu yana geçen yaklaşık 20 yılda Türk Ekonomisi iki büyük kriz (1994 ve 2001) yaşamış ve 2002'den itibaren de sürekli cari açıkla olsa da büyümeye başlamıştır. Öyle ki, yabancı sermaye ve borçlanmadaki artışın da etkisiyle 2004 yılında yüzde 9.9 büyüme artışıyla rekora ulaşılmıştır. Büyüme de bahar dönemi yüzde 4.5 ile 2007 yılında sona ermiştir.

Ekonominin büyümesini sağlayan yabancı kaynaklar doğrudan sermaye girişi ile portföy yatırımlarıdır. 2003 yılında çıkarılan 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY), Kanunu'nun etkisiyle 2004 yılında 2.7 milyar dolar olan DYY 2007 yılında 22.2 milyar dolara yükselmiştir. Aynı yılın cari işlemler açığı da 37.7 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ödemeler dengesindeki bu açığın kapatılmasında dış kaynaklar kadar önemli olan ve de sağlıklı finansman Laleli piyasası, turizm gelirleri ve diğer görünmeyen işlemler döviz gelirleridir. Büyüyen ekonominin hizmetler sektörleri de cari açığın finansmanında etkili rol oynamaktadır. Her ne kadar kayıtları sağlıklı olmasa da söz konusu sektörler cari açığı finanse eden gizli kahramanlardır. Örneğin 5–6 milyar dolar civarında döviz geliri olarak ödemeler bilançosunda 1996 yılından bu yana yer alan Laleli piyasası işlemleri 10 milyar dolardan aşağı değildir. Bu pazar yapı ve işleyişi nedeniyle kayıt dışılığı tercih etmektedir. Tıpkı Kapalı çarşı altın piyasasında olduğu gibi... Keza seksenli yıllarda 300–400 milyar dolar döviz geliri sağlayan turizm sektörü de belirtilen rakamın üstünde karlı ve büyük bir piyasadır. Turizm en az 28 yan sektöre hayat vermektedir. Cari açığın dolaylı finansmanına 2007 yılında 18.4 milyar dolar katkıda bulunmuştur.

Ekonominin son dönem gelişmesinde ve işleyişinde etkili olan iki alanda (Turizm ve yabancı portföy yatırımları) dövizli işlemler yapabilmek için yetkili müessese olarak çalışmanın yararı büyüktür. Döviz büroları

aracılığı ile yıllardır yabancıların ve Türklerin döviz alım ve satımına olanak tanınmıştı. Yıllık 100 milyar doları aşan yabancı hisse senedi alım satımlarına kolaylık sağlamak üzere 30 Aralık 2006 tarihinde aracı kurumlara da döviz alım-satım yetkisi verilmiştir. Böylece cari açığın finansmanında bu kuruluşlar da etkili olabilmişlerdir.

Yetkili müesseselerin kuruluş, işleyişi ve denetlenmesinin yasal dayanağı ise kambiyo mevzuatı kapsamında çıkarılan 2006-32/32 sayılı Tebliğ'dir. Kitabımızda bu kuruluşun tarihi, mevzuatı ve denetimi konusunu ekonomi kamuoyuna ve ilgili firmalara sunmak istedik.

Yetkili müesseseler (Döviz büroları), koşulları ağır olan bankacılıktan daha kolay kurulabilmektedir. Oysa işlevleri, döviz alım-satımı anlamında daha önemlidir. Çünkü kredi ve transfer dışında dövizle ilişkin her türlü işlemi yapabilmektedirler. Ayrıca döviz büroları ile Tahtakale döviz işlemleri kayıt altına alınmış ve döviz gelirlerinin daha sağlıklı izlenmesi sağlanmıştır. Bu sektörden devletin sağladığı vergi ve harç gelirleri ise bir başka olumlu yöndür. Keza son dönemde altın satışlarına izin verilmesi de kayıtlı ekonomiye bir katkı olduğu gibi büroların gelirlerini artırmıştır. Bir dönem kur avantajı kaybolduğu için Çarşı (Kapalı çarşı-Ağa Sokak)'ya dönmeyi düşünenleri bu fikirlerinden caydırmıştır. Döviz büroları sadece gelişmekte olan ülke ekonomilerde değil, zengin ülkelerde görülen bir kambiyo uygulamasıdır. Viyana'nın kalbi sayılan Kartner Strasse'de çok sayıda money exchange tabelası ile döviz bürosu bulunmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YETKİLİ MÜESSESELER (DÖVİZ BÜROLARI)

Yetkili Müesseseler (Döviz Büroları) döviz alım ve satımı yapabilen özel kuruluşlardır. Bu konuda çalışan şirketler ve şubeleri yetkilerini kambyo mevzuatından almaktadır. Döviz bürolarının yetki belgesi (lisans) ise Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambyo Genel Müdürlüğü (Ankara) tarafından verilmektedir.

1. TARİHÇE VE GENEL BİLGİ

Yetkili Müesseseler (Döviz Büroları) Türk Kambyo Mevzuatı'nın yabancı olmayan ve tarihi geçmişi de bulunan bir kavram ve kurumdur. Bugünlerde yaygın uygulama alanı bulan yetkili müesseseler, katı kambyo kurallarının yürürlükte olduğu dönem de bile vardılar. Ancak bugünkü işlevlerinden farklı bir konumdaydılar. O dönemde amaç turizm sektörünü kambyo yasaklarından korumak, istisnalarla desteklemektir. Özetle, turizm sektöründe çalışan firmalar mal ve hizmetlerinin bedelini – yasağa karşın dövizle tahsil ediyorlardı.

Günümüzde 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar'da yetkili müessese tanımı yer alıyor ve Karar'a ilişkin 2006-32/32 sayılı Tebliğ'de uygulama hükümleri bulunuyor. Böylece Kambyo Mevzuatı yetkili müesseselere döviz işlemleriyle (transferler hariç) ilgili küçük bir banka şubesi yetkileri tanıyor. Oysa 1962-1983 yıllarını kapsayan 17 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kararı döneminde yetkili müesseseler sadece hizmet ve mal alım işlemleriyle ilgili döviz alıp satabiliyorlardı. Bir de dövizleri diğer dövizlerle değiştirebiliyorlardı. Bugünkü işlevleri para (döviz) alışverişi yaparak finansal bir kurum gibi ticaretlerini yürütmektir.

Bu değişimin nedeni, eski dönemde bırakın dövizle alışveriş yapabilmeyi, döviz buldurmanın bile suç oluşturmasıdır. Bilindiği gibi, ilk kez 1983 yılı Aralık ayında 28 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar ile döviz buldurmak suç olmaktan çıkarıldı. Bir süre sonra kararların yasal dayanağı olan 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanun'da değişiklik yapılarak hapis cezaları bile kaldırıldı; Yıl:1985. Dövizli dış işlemlere serbesti getirildi. Uluslararası ekonomik değişime uyum amacı ile sermaye hareketleri serbest bırakıldı.

Yeni işlevleriyle yetkili müesseselerin kurulmasına izin verildiği dönem makro ekonomide yeni ekonomik sürecin başlangıcıdır. Öncesinde uygulanan ithal ikameli ekonomik kalkınma modeli terk edilerek dışa açık ekonomik yapı oluşturulmuştur. İhracata ve döviz gelirlerinin artırılmasına dayalı yeni ekonomi düzeni, birçok konuda ekonomi kararlarıyla desteklendi. Bunların birincisi 24 Ocak 1980 Kararları'dır. Ardında da 1983

yılında iktidara gelen siyasi oluşum, kambiyo mevzuatında da birçok liberal düzenlemeyi uygulamaya koydu. Seksenli yılların radikal kambiyo düzenlemelerinden 28, 30 ve 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kararları o dönemin mevzuatlarıdır. Sonuncusu olan 32 sayılı Karar halen yürürlüktedir.

Ekonomide söz konusu dönüşüm aslında ilk değildir. Bazı uzmanlar ve siyasetçiler özellikle kambiyo mevzuatında yapılan değişiklikleri devrim olarak nitelendirirler. Oysa 1962 yılında yürürlüğe konulan ve önceki kambiyo kararına (14 sayılı Karar) göre ileri hükümler içeren 17 sayılı Karar da döneminin çağdaş mevzuatıdır. Öyle ki 17 sayılı Karar'a ilişkin Görünmeyen İşlemler Tebliği OECD'nin istek ve telkinleri doğrultusunda düzenlenerek yayımlanmıştır. Tebliğin Fransızca metinleri dönemin Hazine bürokratları tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

1.1 17 sayılı Karar Döneminde Yetkili Müesseseler

Türk Ekonomisinde kambiyo işlemlerinde uygulanan ilke ve yaptırımları düzenleyen 17 sayılı Karar 20 yıl yürürlükte kaldı. Mevzuatın döviz tabu gibi nitelemesi ve her türlü dövizin mülkiyeti kime ait olursa olsun Maliye Bakanlığı'nın emrinde olması nedeniyle de, karar, hiç sevilmedi. Öyle ki konuyu az bilenler tarafından kararname hükümleri kanun olarak ifade edildi. Kimileri kısa ve öz olarak "17 Sayılı Türk Parası Kanunu" derlerdi. Mevzuatta yetkili müessese dayanak ve tanımı şöyleydi:

Yetkili Müesseseler ilk kez 11 Ağustos 1962 tarihinde yayımlanan 17 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar'ın dövizlerin tasarruf ve idaresine ilişkin 4.maddesinde aşağıdaki fıkrada olduğu şekilde hükme bağlanmıştır:

"Maliye Bakanlığı bu madde de yazılı kambiyo muamelelerini yapmağa ve döviz bulundurmaya yetkili özel ve tüzel kişileri tayin ve genel olarak kendi adına yetkileri kullanabilecek mercileri tespit edebileceği gibi icabı hale göre bu yetkileri de kaldırabilir."

Karar'ın 10. maddesinde de benzer bir hükümle konuya değinilmiştir:

"Efektif döviz bulundurmaya, satmağa ve iadeten döviz satışına mesnet teşkil edecek özel döviz alım bordroları tanzim etmeye yetkili müesseseler, Maliye Bakanlığı'nca tayin olunur." Yetkili Müesseseler, ilan edilen efektif döviz fiyat hadleri dahilinde efektif döviz ve Merkez Bankası'nca ilan edilen döviz fiyatları ile travellers çek satın almaya ve alım bordrolarına istinaden efektif satmaya Maliye Bakanlığı'nca yetkili kılınan müesseselerdir.*

---

* Raif Bakova, Dünya gazetesi ,30 Eylül 1992

17 sayılı Karar'a göre dövizli işlemler için ayrı bir şirket kurmak yerine aşağıdaki ticari işletmelere dövizli işlem yapabilme yetkisi verilmişti:

-Yabancı sulara sefer yapsın ve yapmasın Türk bayrağını taşıyan yolcu gemileri,

-Türkiye'de turizm belgesini haiz otel, lokanta, dinlenme ve eğlence yerleri.,

-Türkiye'deki akaryakıt tevzii ve satış şirket ve müesseseleri,

-Turizm büro veya seyahat yahut nakliyat veya acenteleri.

Görülüyor ki, dövizli işlem yapan, ancak çalışma konu ve alanı finans olmayan bu kuruluşlar, kambiyo ceza yasasının baskısından bu yetkiyle kurtulmuşlardı. Ve sektörleri de doğrudan ve dolaylı olarak turizmdi, finans değildi. Günümüzde turistik işletmelerin yetkili belgesi olması söz konusu değildir. Her otelin girişinde belli başlı dövizlerin kurları ilan edilmiştir ve özel bir belge olmadan dövizli işlem yapılabilmektedir. Hatta, oda fiyatları döviz olarak belirtilmektedir.

1.2 32 Sayılı Karar Döneminde Yetkili Müesseseler

Türk Parası'nın konvertibilitesinin başladığı yıl 1989 ve ilişkin mevzuat ise 32 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Kararı'dır. Ancak ekonomide ve kambiyo liberalleşme süreci 30 Aralık 1983 günü yayımlanan 28 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Karar ile başlamıştır. Dönemin Hükümeti'nin acele ile hazırlayarak yılın son günlerinde yürürlüğe giren bu karar, bazı hukuksal sorunlar taşıyordu. O nedenle de 7 ay sonra 30 sayılı Karar yürürlüğe konularak sorunlar giderildi. Bugünkü kambiyo mevzuatının temeli olan 32 sayılı Karar yayımlana kadar da 5 yıl yürürlükte kaldı.

“7-8 Ağustos Kararları” olarak anılan 32 sayılı Karar'la bir dizi kambiyo liberalleşme hükümleri yürürlüğe konuldu. Kimi iktisatçılar tarafından “Erken ve fiilen gerçekleşmedi” denilse de “TL konvertibl” hükmü getirildi. Sermaye hareketleri konusunda yurt dışından Türkiye'ye, ülkemizden yurtdışına yönelik serbesti sağlandı. İhracatçı ve ithalatçıların kambiyo sorumlulukları yumuşatıldı. Zaten 1985 yılında 1567 sayılı Yasa'da bir değişiklikle hapis cezaları kaldırılmıştı. Kambiyo Mevzuat'nda düzenlemeler serbesti yönünde yapılmış ve cezalar da hafifletilmişti.

Nedendir bilinmez, gerek 17 sayılı Karar'a özel yetkili müesseseler ve gerekse bugünkü anlamda döviz büroları uygulamasına olanak veren kambiyo mevzuatı hükümleri 28 ve 30 sayılı Kararlar'da yer almadı. O dönemde döviz bulundurma suç olmaktan çıkarılması nedeniyle özgür bir ortam vardı. Ancak, dövizli işlemlerde yasadışılık sürüyordu. Bunun nedeni 1985'e kadar hapis cezasının sürmesi ve yargının uygulamalarına güven duymama duygusundan ileri geliyordu. Ayrıca halkın dövizli

işlemlerinin kayıt altına alınmasının sayısız yararı olacağına inanılmış olacak ki, 1989 yılında 32 sayılı Karar'la döviz büroları kurumsallaştırılmıştır.

Bu bağlamda 1989 yılında mevzuatta yer alan yetkili müesseselerin (döviz büroları) tanımı şöyleydi:

“Yetkili müesseseler: Bakanlık'ça tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde döviz, kıymetli maden ve kıymetli taşlara ilişkin işlemler yapmasına izin verilen anonim şirketlerdir.” (*)

Yetkili müesseselerin faaliyet konuları, kuruluş ve işleyişine ilişkin ayrıntılı hükümler, kararlara dayanılarak çıkarılan kambiyo tebliğlerinde yer aldı. O günlerde kuruluş sermayesi için 1 milyar lira (1.000 YTL) olan ödenmiş sermaye zorunluluğu günümüzde 250.000 YTL'ye yükseltilmiştir.

Yeni düzenlemede yetkili müesseseler 32 sayılı Karar'a ilişkin 91-32/5 sayılı Tebliğin 9-13 maddeleriyle düzenlenmişti. Ancak sonradan yetkili müesseselerle ilgili maddeler anılan Tebliğ kapsamından çıkarılarak ayrı bir Tebliğ'le düzenlendi. Yetkili müesseselerle ilgili ilk ayrı tebliğ 10.09.1993 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 93-32/10 sayılı Tebliğ'dir. Tebliğ'in 1. maddesi şöyleydi:

“Bu Tebliğ'in amacı yetkili müesseselerin kuruluş, izin, faaliyet ve denetimlerine ilişkin hususları düzenlemektir.”

Sonuncu düzenlemeye (22 Eylül 2006) kadar yetkili müesseselerle ilgili kambiyo mevzuatı kapsamında yayımlanan tebliğler listesi aşağıdadır:

Tebliğ No:93-32/10	Resmi Gazete: 10.09.1993
Tebliğ No:94-32/11	Resmi Gazete: 10.04.1994
Tebliğ No:94-32/12	Resmi Gazete: 07.12.1994
Tebliğ No:95-32/14	Resmi Gazete: 31.12.1995
Tebliğ No:96-32/17	Resmi Gazete: 14.06.1996
Tebliğ No:97-32/18	Resmi Gazete: 18.03.1997
Tebliğ No:97-32/21	Resmi Gazete: 07.11.1997
Tebliğ No:98-32/22	Resmi Gazete: 06.03.1998
Tebliğ No:99-32/23	Resmi Gazete: 24.04.1999
Tebliğ No:2002-32/27	

Tebliğlerin bazılarında tümüyle maddeler değiştirilmiş ve kiminde ise küçük değişiklikler yayımlanmıştır. Halen 22 Eylül 2006 tarihli Resmi

---

(*) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar

Gazete’de yayımlanan 2006-32/32 sayılı Tebliğ yürürlükte olup yetkili müesseseler hakkında uygulanmaktadır.

2. YETKİLİ MÜESSESELER VE BANKALAR

Türkiye’de 1962-1983 yıllarında yürürlükte bulunan 17 sayılı Karar’a göre döviz konusunda yetkili kuruluşlar bankalardır. Karar’ın 3.maddesindeki deyim şöyledir:

“Yetkili Bankalar: Maliye Bakanlığı’nca, kambiyo numunelerinden bir veya birkaçını ifaya yetkili kılınan bankalardır.” (*)

17 Sayılı Karar’a İlişkin Seri:I, No:2 sayılı sayılı “Usul ve Müşterek Hükümler” Tebliğinin 12. maddesinde bankaların yetkili konumu belirlenmişti.

“Bankaların yetki ve görevleri

Genel yetki ve görevler:

Madde 12-Türkiye’deki bankalara bu Tebliğ esasları dairesinde, döviz alma, döviz bulundurma ve döviz satma yetkisi verilmiştir.” (*)

Bankaların kambiyo yetkisi kullandığını girişte ilan zorunluluğu vardı. İhracat ve ithalat dövizleri ile her türlü döviz işlemleri yetkili bankalarca yapılabilirdi.

Dövizlerin sadece alım ve satım işlemlerini yürütmek üzere 2-3 memurdan oluşan “sanj büroları” adı verilen gezici ofisleri turistik yörelerde bulunurdu. Bugünkü yetkili müesseselerin yürüttüğü işlemlere benzer döviz alım-satımları yaparlardı. O dönemin sanj büroları bağımsız olmayıp bağlı oldukları bankaları adına dövizli işlemler yapıyorlardı. Bir diğer önemli ayrılık da Türk vatandaşlarıyla işlem yapamazlardı. Kambiyo mevzuatında seksenli yıllarda gerçekleştirilen liberal düzenlemeler sonucu yetkili müesseseler Türk vatandaşlarına hizmet veriyorlar. Bir çok yetkili kuruluş hemen tamamen Türk vatandaşları için alım ve satım yapmaktadırlar. Turistik yörelerle hudut kapılarında bulunan bürolarda ise turistlere yönelik hizmetlerde yoğunluk yaşanmaktadır.

Yetkili müesseseler döviz sektöründe bir boşluğu doldurdukları gibi bankaların rakibi değildirler. Bankaların döviz transfer yetkileri olduğundan yetkili müesseseler (döviz büroları) karşısında üstünlükleri bulunmaktadır. Ancak sade vatandaşın tercihi işlemlerin hızlı olması ve formalite kolaylığı nedeniyle yetkili müesseselerdir (Döviz bürolarıdır).

Ayrıca, yetkili müesseseler kur hareketlerini onunda döviz fiyatlarına yansıtılmaktadır. Bankalarda bu süreç karar ve iletişimin bürokratik yapısı nedeni ile zaman almaktadır. O nedenle de kurların gün içinde sürekli

---

(*) Yürürlükteki TürkParasının Kıymetini Koruma Mevzuatı,1981, Ankara

yükseldiği dönemlerde vatandaşın tercihi döviz bürolarından yana olmuştur. Doksanlı yıllar döviz bürolarının en kazançlı yıllarıydı.

3. YETKİLİ MÜESSESELER VE KAPALIÇARŞI

Yetkili müesseseler kambiyo mevzuatında yer alan bir kuruluş olmadan önce ve günümüzde kayıt dışı bir döviz piyasası varlığını sürdürüyor. Eski mevzuat ve yasaklar döneminde çok daha yoğun ve büyük miktarda işlemlerin yapıldığı bu piyasanın halk dilindeki adı “Tahtakale piyasası”dır. Eminönü’nün Tahtakale semtiyle ilgisi bulunmayan piyasanın yeri Kapalıçarşı’ya Mahmutpaşa Kapısı’ndan girişin yanındadır.

Milliyet Gazetesi eski köşe yazarlarından Rahmetli Örsan Öymen’in isim babası olduğu “Tahtakale Merkez Bankası” Kapalıçarşı-Ağa Sokak’ta kurulu ayaklı borsanın adıdır. Aslında bir dönem kambiyo suçun hapis cezası yaptırımlarının varlığına karşın gücünü koruduğu için bu ad verilmiştir. Yasak ve yaptırımlar illegal döviz transfer ve işlemlerini önleyememiştir. O günlerde karaborsa farkı ve komisyon ödendiğinde yurt dışına istenilen miktarda illegal döviz transferi yapılabiliyordu. Bu sistemin, nasıl işlediği hala bilinmiyor. Bugünlerde Kapalıçarşı Ağa Sokak yakınından geçerken de küçük bir kalabalığın uğultusu dikkati çekmektedir. Orada vadeli döviz alım-satım işlemleri hala sürüyor.

Tahtakale Merkez Bankası denildiğinde öncelikle bu piyasa akla gelmektedir. Oysa Gayrettepe’deki lüks bir ofiste organize edilen yasadışı döviz transferi ya da Sirkeci’de bir havalecinin bürosunda yapılan döviz işlemi de “Tahtakale” kavramı içinde sayılmaktaydı. Bu tanım yasa dışılığın ifadesi ve sembolüdür. Günümüzde Ağa Sokak’ta transferlerin yapılması söz konusu değildir. “Ayakçı” denilen işlemciler vadeli ‘al-sat’lar yapıyorlar. Bu piyasanın fiziki teslimleri gizemini hala sürdürüyor. Kambiyo Mevzuatı uyarınca yurt dışına her türlü döviz transferinin yapılabildiği günümüzde Kapalıçarşı ayaklı borsanın eski önemini yitirdiğini söylemek yanlış olmaz. Ama varlığı da bir gerçek!

Kapalıçarşı ayaklı borsasının anında teslim döviz işlemleri bulunmadığına göre geçmişte de günümüzde de yetkili müesseselerle (döviz büroları) doğrudan ilişkisi olmamıştır. Büyük miktarda döviz temini için Ağa Sokak satıcılarına başvurulduğu doğrulanmayan söylemlerdir. Bazı döviz büroları sahiplerinin bu piyasada zengin olup yetkili müessese kurdukları da ileri sürülmektedir. Patronlar eski günlerini anmak üzere “çarşı” ile iletişim sonucu vadeli döviz işlemi yapmakta olabilirler.

Kambiyo Mevzuatı’nda serbesti ve döviz piyasalarının kurulması üzerine ekonomi kamuoyunda “Tahtakale ölmez” diye bir söylem dolaşmıştı. Gerçekten de son dönemde bankaların ve diğer kuruluşların (Western Union gibi) yurtdışı havale ücretinden yakınan kişilerin “Tahtakale Merkez Bankası” aracılığıyla transfer yaptırdığı söyleniyor. Örnek olarak Doğu ve Kuzey komşularımıza yönelik havaleler Aksaray

yöresindeki bazı bürolar aracılığı ucuz ve hızlı şekilde gerçekleştiriliyor. Bu sistemi Doğu bloku ülkelerinde bankacılığın fazla gelişmemiş olması da etkiliyor olmalı.

Bilindiği kadarıyla bugüne kadar aksamayan bu illegal sistem, eski dönemde Kapalıçarşı'dan İsviçre'ye yönelik olarak uygulandı. Hala nasıl işlediği tamamiyle çözümlenemeyen bu sistemi 27 Mayıs 1960 önce ve sonrasında Hazine Kontrolörleri ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü Mali Şube Müdürlüğü yetkilileri denetlemeye çalıştılar. Buna karşın illegal döviz transferleri yine sürdü ve Türkiye'nin 70 cente muhtaç olduğu 1977-80 döneminde işlemler doruğa çıktı. Döviz ihtiyacı olanlar bir şekilde para bulabildiler. İthalatçılar da özellikle mal mukabili ithalatı bu yöntemle finanse ettiler. İthalatların transferi yapılmadığından seksen sonrası tasfiyesi gün-deme geldi. Ekonomi kamuoyunun "garantisiz ticari borç" olarak bildiği kambiyo işlemleri çift finansmanla yapılan ithalat bedelleridir.

Yetkili müesseselere döviz transferi yetkisi verilmediğinden döviz bürolarının yeni düzeni Kapalıçarşı ile doğrudan ilişkili değildir. Ancak piyasalarının ortak ürünü döviz olduğundan mesleki ilgi ve dayanışmanın varlığı da bir gerçektir.

4.YETKİLİ MÜESSESELER VE ALTIN PİYASASI

Döviz ve altın kıymetli bir değer olarak kambiyo mevzuatının kapsamında iki kıymetli varlıktır. 32 sayılı Karar'ın 1.maddesinde döviz ve kıymetli madenlerin (altın, gümüş ve platin) ithal ve ihracı ile her türlü işlemlerinin düzenlenmesini ve sınırlanması öngörülmüştür.

Yetkili müesseselerin dövizli işlemlerin yanı sıra kıymetli maden ve taşlara ilişkin işlemleri de yapabilmesi Tebliğ hükmüdür. Kıymetli Madenler Borsası'na (İstanbul Altın Borsası) üye olmak kaydıyla, yetkili müesseseler altın ithal ve ihracı yapabileceği gibi borsa işlemi de yürütebilmektedirler.

Yetkili müesseselerle ilgili ve 22 Eylül 2006 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan 2006-32/32 sayılı Tebliğ'le döviz bürolarının borsa işlemi dışında da altın alım ve satımına olanak tanınmıştır.

Tebliğ'in konuya ilişkin hükmü şöyledir:

"Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından üretilen basılı altınları (milli ziynet ve meskük v.b.) ile bir kilogramdan küçük külçe şeklindeki standart altınların alım satımını yapmak" (Tebliğ madde 3-e fıkrası) (*)

Böylece yetkili müesseseler ana konuları olan döviz alım satımlarının yanı sıra altın ticareti de yapabilmektedirler. Müesseselere (döviz büroları),

---

(*) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin 2006-32 sayılı Tebliğ, Resmi Gazete 22.09.2006.

bu yetki döviz kurlarında 2002-2006 yıllarından sağlanan denge üzerine döviz bürolarının ciro ve gelirlerinde düşüş üzerine verilmiştir. Ancak bunun anlamı kuyumculukta “taki” denilen altın ürünlerinin alım-satımı değildir.

Döviz piyasası ile altın piyasasının bu birlikteliği Kapalıçarşı’da yıllardan beri süregelmekteydi. Önceki bölümlerde sözü edilen Ağa Sokak’taki ayaklı borsada ve Tahtakale Merkez Bankası’nda hem altın ve hem de dövize ilişkin illegal işlemler yapıla gelmiştir. Öyle ki Türkiye’de altın fiyatlarının düşük olduğu bir dönemde yurt dışına altın kaçırılarak karşılığında döviz yurda getirilmiştir. Oysa T.C. Merkez Bankası’nca ithal-den önce Türkiye’ye yüzlerce ton altın bedeli yasadışı yollardan ödenerek getirildi. Devlet altın için döviz tahsis etmedi ama Darphane’ye ulaşan kaçak külçelerden Cumhuriyet ve ziynet altınları üretilerek ticaretinin yapılmasına göz yumuldu. Bu dönemin bir çarpık kambiyo düzenlemesiydi. Yurda ithal edilen altınlar bedava alınamayacağına göre bedeli dövizle ödeniyordu. O günlerde Kapalıçarşı’da yürütülen illegal işlemler ve karaborsa döviz kurları bu sistemin ürünüydü.

Yetkili müesseselerle legal ortama taşınan dövizli işlemler piyasasında altınların da ticaretinin yapılması kuşkusuz olumlu bir gelişme olmuştur. Yıllarca yasadışı piyasaları birlikte kurularak işleyen altınların (Darphane altınları ve gram altınları) yetkili müesseselerde satılabilmesi tüketici için bir hizmet olmuştur. Ayrıca, Hazine’den lisanslı şirketlerce satılması da ayrıca bir güvence sayılmalıdır. Küçük kar marjıyla satılan söz konusu altınların Türk halkının birinci derecede tasarruf aracı olduğu göz önüne alındığında vatandaş Kapalıçarşı’ya kadar yorulmaktan kurtarmıştır.

5. YETKİLİ MÜESSESELER MEVZUATI

Yetkili müesseselerin kurulması ve çalışmalarına yasal dayanak, “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’a ilişkin Tebliğ’dir; Tebliğ No:2006-32/32”.

Kambiyo mevzuatının bir bölümü olan 2006-32/32 sayılı Tebliğ başlığından anlaşılacağı gibi 32 sayılı Karar’a ve dolayısıyla de 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Yasa’ya dayanılarak çıkarılmıştır. Tebliğ 22 Eylül 2006 günlü Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Yetkili müesseseler Tebliğinin tam metni kitabımızın ekleri arasındadır. Tebliği yorumlayarak şöylece özetleyebiliriz.

Tebliğin düzenlediği konular şunlardır:

- 1-Yetkili müesseselerin kurulması için gereken şartlar,
- 2- Yetkili müesseselerin şube açma koşulları,
- 3- Yetkili müesseselerin faaliyet konuları,

- 4- Yetkili müesseselerin yükümlülükleri,
- 5- Yetkili müesseselerin denetimleridir.

5.1 Yetkili Müesseselerin Kurulması

Yetkili müessese kurulabilmesi için T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'nden izin alınması gereklidir. Bu konuda Müsteşarlığın anılan Genel Müdürlük (BAK) bünyesinde bir şube müdürlüğü yetkili ve görevlidir. Başvurular Hazine Müsteşarlığı'nın İnönü Cad. No:36 Emek-Ankara adresindeki hizmet binasına yapılmaktadır.

Yetkili müesseseler kurulmasında iki aşamalı işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Birinci aşama "kuruluş şartları"nın uygun olmasıdır. Kuruluş için gerekli şartlar:

1-Anonim şirket olmalıdır.

2-Şirket, münhasıran Yetkili müesseselerin faaliyet konuları ile iştiğal etmek üzere kurulmalıdır.

3-Şirketin ödenmiş sermayesi 250 bin Yeni Türk Lirasından az olmalıdır.

4-T.C. Ziraat Bankası'nın Ankara-Merkez şubesine 80 bin EURO yatırılmalıdır.

5-Kurucuların müflis, konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı, suçtan kaynaklanan amal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmamalıdır.

6-Şirket hisse senetleri nama yazılı olması ve nakit karşılığında çıkarılmalıdır.

7-Ana sözleşme, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Mevzuat hükümlerine uygun olmalıdır.

8-Türkiye'de yetkili müessese olarak faaliyette bulunmak isteyen yurt dışında yerleşik kişilerin buldukları ülkede döviz alım satım işleri ile iştiğal ettikleri belgelenmelidir.

Sayılan koşullar zorunlu olup herhangi birinin eksik olması halinde başvuru kabul edilmez. Ayrıca yukarıda belirtilen şartlardan birini kaybeden veya taşımadığı tespit edilen yetkili müesseselere söz konusu eksikliklerin

tamamlanmasını teminen en fazla 90 günlük ek süre verilir. Bu süre içerisinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen yetkili müesseselerin faaliyet izni başka bir uyarıya gerek olmaksızın iptal edilir.

Döviz bürosunun fiziki (mekan) kurulumuyla birlikte ön izin için Hazine Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) başvurulur.

Yetkili müessese kurulması için Hazine Müsteşarlığı'na verilecek başvuru dilekçesine aşağıdaki belgeler eklenmelidir:

1-Şirketin ana sözleşme taslağı.

2-Müflis olunmadığına ilişkin Asliye Ticaret Mahkemelerinden alınacak belge. (Türkiye'de yerleşik her bir kurucu ortak için)

3-Konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin İcra Mahkemesi Hakimliği'nden alınacak belge. (Türkiye'de yerleşik her bir kurucu ortak için)

4-Ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetlerinin bulunmadığına ve vergi kaçakçılığı, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı hüküm giymemiş olduklarına ilişkin, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nden veya Cumhuriyet Savcılıklarından alınan arşiv kayıtlarını da içeren adli sicil belgesi (Türkiye'de yerleşik her bir kurucu ortak için)

5-Vergi borcu bulunmadığına dair bağlı bulunulan vergi dairesinden alınacak belge. (Türkiye'de yerleşik her bir kurucu ortak için)

6-Gerçek kişiler için Tebliğin 1 numaralı, tüzel kişiler için 2 numaralı ekindeki örneğe uygun şekilde ve noter huzurunda düzenlenip kurucu ortaklarca imza edilecek birer beyanname. (Türkiye'de yerleşik her bir kurucu ortak için)

7-Müsteşarlıkça (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) gerekli görülecek diğer bilgi ve belgeler.

Hazine Müsteşarlığı'na ilk başvuru, yukarıda sayılan belgelerle, ön izin almak üzere yapılır. Kurucular belgelerinde yetkili müessese kurmak amacını öncelikle belirtmelidirler. Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü'ne başvuruları uygun görülenlere, Türk Ticaret Kanunu hükümleri dahilinde anonim şirket kurabilmeleri için ön izin verilir.

Yetkili müessese (döviz bürosu) kurmak için ön izin alan kurucular, faaliyet izni alana kadar döviz alım satım faaliyetinde bulunamazlar. Müsteşarlığa başvuru sırasında faaliyet izni verilmeden önce çalışmaya başladıkları tespit edilenlerin ön izinleri iptal edilir ve kurucuları hakkında yasal kovuşturmayla geçilir.

Yetkili müessese kurulmasında son aşama “faaliyet izni” alınmasıdır. Bu süreç, gerekli yeni belgelerle şöyle tamamlanır.

Kurucular ön izin tarihinden itibaren 90 gün içerisinde yetkili müessesenin kuruluş işlemlerini tamamlayarak faaliyet izni almak üzere Hazine Müsteşarlığı’na başvuruda bulunurlar. Yetkili müessesenin kuruluş işlemleri şirket ana sözleşmesinin Ticaret Sicil Gazetesinde yayımlanması, sermayenin ödenmesi, teminatın yatırılması ve harçların ödenmesidir. Kurucular faaliyet izni almak üzere başvuruda aşağıda belirtilen belgeleri dilekçelerine eklemek zorundadırlar:

1-Ana Sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi’nin bir nüshası.

2-Ortaklar tarafından şirket ana sözleşmesinde taahhüt edilen asgari şirket sermayesinin nakden ve defaten ödendiğini gösterir bankadan alınacak belge.

3-Kuruluş işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, 80 bin EURO’nun şirket adına T.C. Ziraat Bankası’na yatırıldığını tevsik eden belge.

4-Şirketin (Büronun) faaliyette bulunacakları ilin Valiliğince düzenlenen, işyerinin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belge.

5-492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğini tevsik eden belge.

Dilekçe ve ekleri Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo yetkililerince incelenerek durumları mevzuata uygun görülen yetkili müesseselere faaliyette bulunmak üzere izin verilir. Müsteşarlık şirketin döviz alım satım yetkisi olduğunu belirten “Yetkili Müessese İzin Belgesi” düzenleyerek kuruculara gönderir. Anılan belge bir çerçeve içinde döviz bürosunda bulun-durulur. Belgenin görünen bir durumda döviz bürosunda bulundurulması asıldır. Ayrıca kamu görevlileri tarafından talep edildiğinde gösterilmelidir.

“Yetkili Müessese İzin Belgesi” ile faaliyet izni alındıktan itibaren 90 gün içinde faaliyet başlamaması veya faaliyete aralıksız 90 gün veya daha fazla süreyle ara verilmesi halinde ise, “faaliyet izni” ve “yetkili müessese izin belgesi” iptal edilir. Hazine tarafından verilen izin belgesi iptal edilenler “yetkili müessese” olarak faaliyette bulunamazlar. Buna karşın döviz alım ve satım işleminde bulunanların Kambiyo Mevzuatı karşısında sorumluluk ve yükümlülükleri söz konusudur.

5.2 Yetkili Müesseselerin Şube Açmaları

Yetkili müesseselerin (döviz büroları) merkez çalışma ofislerinin yanı sıra şube açmaları da mümkündür. Ancak, şube olarak döviz bürosu

açabilmek için Hazine Müsteşarlığı'ndan (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) ön izin alınması yasal zorunluluktur. Her ne kadar sektördeki yoğunluk nedeniyle şube izinleri 2005-2006 döneminde verilmese de Tebliğ bu konuda düzenleme içermektedir.

Şube açmak için yapılması gerekenler ve belgeler şöyledir:

1-Yetkili Müessese (A.Ş.) yönetim kurulu bu konuda karar almalıdır.

2-Şube açılması nedenlerini belirtir bir rapor hazırlanmalıdır. (Yörenin ekonomik potansiyeli ile şube gelir ve ödemelerinin Devlet Hazinesi'ne katkıları vurgulanmalıdır)

(Hazine Müsteşarlığı yapılan başvuru üzerine gereken incelemeyi yaparak, durumları uygun görülen yetkili müesseselere şube açma ön izni verilir)

3-Her bir Şube için şirketin ödenmiş sermayesine 250 bin YTL ilave edildiğine ilişkin Ticaret Sicili Gazetesi ve artırılan sermayenin tamamının ödendiğini gösteren banka belgesi.

4-80 bin EURO'nun şirket adına T.C. Ziraat Bankası'na (Ankara Şubesi'nde bulunan hesaba havale suretiyle) yatırıldığına tevsik eden belge.

5-Faaliyette bulunacakları ilin valiliklerince düzenlenen, şubenin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belge.

6-Şubenin tescil edildiği Ticaret Sicili Gazetesi'nin bir nüshası.

7-492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğini tevsik eden belge.

Şube açma başvuru dilekçesine eklenecek söz konusu belgelerin ön izin tarihinden itibaren 90 gün içinde Hazine Müsteşarlığı'na gönderilmesi gereklidir.

“Şube İzin Belgesi” incelenen belgelerin uygun bulunması üzerine Hazine Müsteşarlığı'nca verilerek ilgili şirkete gönderilir.

“Şube İzin Belgesi” verilmesinden önce faaliyete geçen şubenin ön izni Hazine Müsteşarlığı'nca iptal edilir ve şirket hakkında yasal kovuşturmaya geçilir.

Şube izin belgesinin veriliş tarihinden itibaren 90 gün içerisinde faaliyete geçilmemesi veya faaliyete aralıksız 90 gün veya daha fazla süreyle ara verilmesi halinde, faaliyet izni ve “Şube İzin Belgesi” iptal edilir.

İzin belgesi iptal edilen şubeler yetkili müessese olarak faaliyette bulunamazlar.

Gerek şirket adına düzenlenen yetkili müessese izin belgesi ve gerekse şube izin belgesi işyerinde herkesin görebileceği şekilde asılı bulundurulmak zorunluluğu vardır.

492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, kaybedilen veya herhangi bir nedenle yenilenmesi gereken yetkili müessese izin belgesi ile şube izin belgesinin yenisi düzenlenir.

Yetkili müesseseler, faaliyet izni iptal edildiği durumlarda yetkili müessese izin belgesi ve şube izin belgesini Hazine Müsteşarlığı'nca verilen süre içerisinde iade ederek faaliyetlerini durdurmaları gerekmektedir. Belgeleri iade sürecine uymayan veya faaliyetlerine devam eden yetkili müesseseler (döviz büroları) haklarında yasal kovuşturmayaya geçilir.

Yetkili müesseselerin merkez ve şubeleri, Hazine Müsteşarlığı'nca izin verilen işyerleri dışında bir adreste faaliyette bulunamazlar.

Yetkili müesseselerin unvan değişikliği ile merkez ve şubelerinin adres değişikliği Hazine Müsteşarlığı'nın (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) iznine tabidir.

5.3 Yetkili Müesseselerin Faaliyetleri

Yürürlükteki kambiyo mevzuatı hükümleri uyarınca kurulan yetkili müesseseler (döviz büroları), ne bir dönem bankalara bağlı olarak çalışan şanj bürolarına ne de turizm sektöründe dövizli alışverişlere olanak veren 17 sayılı Karar'ın yetkili müesseselerine benzemektedir. Halen bine yaklaşan sayılarıyla Türk ve yabancılara döviz alım-satım kolaylığı sağlayan özel kuruluşlardır. Birçok yükümlülüğe ek olarak anonim şirket statüsünde finansal kurum olarak hizmet vermektedirler.

Yetkili müesseselerin faaliyet konuları esasında yabancı para (döviz) ticaretidir. Müesseselerin yasal dayanağı olan Tebliğ'de 22 Eylül 2006 tarihi itibarıyla değişiklik yapılarak Darphane tarafından basılan altınlarla gram altınların da ticaretine olanak tanınmıştır.

Resmi Gazete'nin 22 Eylül 2006 günlü nüshasında yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'a ilişkin 2006-32/32 sayılı Tebliğ'le belirlenen faaliyet konuları şunlardır:

1-Merkez Bankasınca alım satım konusu yapılan efektifleri almak ve satmak.

2-Efektifleri daha küçük veya daha büyük kupürlerle veya ayrı cins efektiflerle değiştirmek.

3-Merkez Bankası'nca tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövizli natık çekleri satın almak.

4-Kıymetli Madenler Borsası'na (İAB) üye olmak kaydıyla, ilgili yönetmelik ve mevzuat hükümleri çerçevesinde işlenmemiş kıymetli madenler ile barlar veya külçeler halindeki işlenmiş kıymetli madenlerin ithalini, ihracını ve söz konusu Borsa'da sürdürülmekte olan kıymetli madenlere ilişkin işlemleri yapmak.

5-Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz ve Efektif piyasalarında, öngörülen şartları yerine getirmek kaydıyla anılan Bankaca belirlenen esas ve usuller dahilinde döviz ve efektif alım satımını yapmak.

6-Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından üretilen basılı altınları (Milli ziynet ve meskük vb.) ile bir kilogramdan küçük külçe şeklindeki standart altınların alım satımını yapmak.

Görülüyor ki yetkili müesseseler (döviz büroları) eski işlevlerinin çok ilerisinde finansal ve ticari işlemler yapabilirler. Bunlar basit bir döviz alım ve satımı olduğu gibi döviz borsalarında işleme kadar gidebilmektedir.

Gerekli koşulları oluşturarak İstanbul Altın Borsası'nda işlem yapabilecekleri gibi Darphane altını ile gram altınlar ticareti de faaliyet konuları arasındadır. Kuyumcu esnafı tarafından ticaret konusu yapılan takı ve mücevherlerin alım satımı ise yetkileri dışındadır.

5.4 Yetkili Müesseselerin Yükümlülükleri

Yetkili müesseseler faaliyet izinleri kamu otoritesi tarafından verildiği için çalışmalarının da düzenli, güvenilir ve hukuka uygun olması gerekir. O nedenle çalışmaları hakkında kamuoyu bilgilendirmek ve statülerindeki değişiklikleri de izin veren otoriteye onaylatmak zorundadırlar. Tebliğin 13-15 maddeleri bu türden yükümlülükleri düzenlemiştir. Yükümlülükler üç başlık altında şöyle belirlenmiştir.

1-Yetkili müesseselerin ortaklarında değişikliğe neden olan hisse devirleri Hazine Müsteşarlığı'nın (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) iznine tabidir.

Hisseleri devralacak kişilerin kurucu ortaklarda aranılan şartları (müflis olmadığına ilişkin belge, konkordato ilan etmediğine ilişkin belge, vergi borcu yoktur belgesi ve adli sicil gibi) haiz olması ve bu durumun belgelerle tevsiki gereklidir.

Yetkili müesseseler, faaliyet izni verildiği tarihten itibaren 1 yıl geçmedikçe hisse devrinde bulunamazlar.

2-Yetkili müesseseler Tebliğ'in 3 numaralı ekindeki örneğe (faaliyet raporu) uygun şekilde düzenleyecekleri yıllık faaliyet raporunu takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Hazine Müsteşarlığı'na (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü) gönderirler.

Ayrıca, Hazine Müsteşarlığı yetkili müesseselerden gerek görülen her türlü bilgi ve belgeyi belirleyeceği şekil ve sürelerde isteyebilir.

3-Yetkili müesseseler hesap ve belge düzeni ile ilgili olarak aşağıdaki yükümlülükleri yerine getirmek zorundadırlar.

a-Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununa göre işletmenin ihtiyacına uygun birinci sınıf tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter ve kayıtlar tutulmalıdır.

b-Merkez Bankasınca belirlenen esaslar dahilinde her bir işlem itibariyle döviz alımlarında “Döviz Alım Belgesi”, döviz satımlarında “Döviz Satım Belgesi” düzenlenmelidir.

Yetkili müesseseler tarafından düzenlenen döviz alım belgeleri ve döviz satım belgeleri bankalar tarafından düzenlenen döviz alım bordroları (DAB) ve döviz satım bordroları (DSB) gibi kambiyo mevzuatı uyarınca kambiyo taahhüdünde (hesap kapatılması) kullanılamazlar.

c-Yetkili müesseseler, faaliyet konuları ile ilgili olarak ilgili kanunlarca düzenlenmesi zorunlu olan diğer belgeleri düzenlemeli ve gerekli kayıtları da usulüne uygun şekilde tutmalıdırlar.

d-Yetkili müesseseler (döviz büroları) bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirmelidirler.

5.5 Yetkili Müesseselerin Denetimi

Kambiyo mevzuatının bir bölümü olan 2006-32/32 sayılı Tebliğ yetkili müesseselerin kuruluşundan itibaren her türlü işlemi düzenlemiştir. Anılan Tebliğ’in 16.maddesi denetim hakkındadır.

Yetkili müesseselerin faaliyet ve işlemleri, kuruluş dayanağı olan 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında göre incelenir ve gerektiğinde soruşturma konusu edilir. Kanun’da belirlenen denetim elemanları (Hazine Kontrolörleri) ile kambiyo müdürlükleri inceleme ve soruşturma yaparlar. Ayrıca ilgili kanunlarla (vergi kanunları gibi) denetim yapmaya yetkili elemanlar da inceleme yürütebilir.

Kambiyo mevzuatının bir bölümünü yürütmeye yetkili olan T.C. Merkez Bankası da yetkili müesseselerde inceleme yapmaya yetkilidir.

Yıl sonu itibariyle Hazine Müsteşarlığı’na verilen faaliyet raporu da bir anlamda denetimdir.

Yetkili müesseseler belirlenen denetim elemanlarının ve makamlarının (Hazine-Merkez Bankası) isteyecekleri bilgi ve belgeleri vermek, evrak ve defterlerini ibraz etmek zorundadırlar.

Anılan Tebliğ hükümlerinin uygulanmasında aykırı işlem yaptığı tespit edilenler hakkında, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun’un 3/a maddesine istinaden yasal kovuşturmayla geçilir.

Yetkili müesseselerin denetim elemanlarınca inceleme ve soruşturulması ile yaptırımları ikinci bölümde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

6. YETKİLİ MÜESSESELERİN EKONOMİDEKİ YERİ

Hazine Müsteşarlığı web sitesinde 08.05.2006 tarihi itibarıyla yayımlanan verilere göre Türkiye'nin çeşitli yörelerinde Anonim Şirket statüsünde 761 adet yetkili müessese (Döviz bürosu) kuruludur. İdare merkezi içinde olan ve olmayan 761 adet büro merkezine bağlı olarak 62 adet şube (Döviz bürosu) faaliyette bulunmaktadır. Böylece birbirinden bağımsız olarak toplam 823 iş yeri döviz bürosu olarak çalışma izni sahibidirler.

Yetkili müessese olarak faaliyette bulunan şirketlerin 306 adedi İstanbul'da, 60 Ankara'da, 49 Antalya'da, 32'si İzmir'de ve 31 adedi de Muğla İlinde faaliyetlerini yürütüyorlar. Bu dağılımın anlamı ekonomisi büyük olan İstanbul ile turizmi canlı olan Antalya ve Muğla'da döviz bürosu kurmak karlı bir iş koludur. Ayrıca döviz alım satım işlemlerinin Türk vatandaşlarının yanı sıra yabancı turistler tarafından söz konusu bölgelerde yoğun bir şekilde gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır.

Yine Hazine Müsteşarlığı verilerine göre, yetkili müesseselerin 2005 yılı işlem hacimleri aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir:

Döviz alımları	: 11.879.319.904 \$
Döviz satımları	: <u>11.684.655.543 \$</u>
Toplam	: 23.563.925.447 \$

Yetkili müesseseler (Döviz büroları) yabancı para ticaretini kayıt altına alan kuruluşlar olduğu gibi, Maliye Hazinesi'ne de çeşitli katkıları nedeniyle ekonomiyi olumlu etkilemektedirler. Parasal katkıdan önce işsizliğin yüzde onlarda olduğu ülkemizde 3141 personeliyle istihdama olumlu katkıları söz konusudur. Büro çalışanlarının aile bütçelerine katkıları ise tartışılması gereksiz bir sosyal refah katkısıdır.

Devlet bütçesine katkıları; kurumlar vergisi, BSMV (Banka Sigorta Muameleleri Vergisi) ve harç olmak üzere 45 milyon YTL'nin üzerindedir. Ayrıntılı ödemeler şöyledir:

Ödenen Kurumlar Vergisi	: 2.299.121,40
Ödenen BSMV	: 28.746.920,15
Ödenen Harçlar	: <u>14.446.072,20</u>
Toplam Ödenen Vergi ve Harçlar	: 45.438.382,83

Rakamları yukarıda belirlenen döviz cirosu ve vergisel ödemeleri gerçekleştiren Yetkili Müesseselerin ödenmiş sermayelerinin toplamı ise 508.497.205,86 YTL'dir.

Yetkili müesseseler ciroları, ödedikleri vergi ve harçları ile kamu maliyesine katkılarda bulunan finansal kuruluşlardır. Döviz bürolarında çalışanlar istihdama katkıda buldukları gibi 10 binin üzerinde kişilerin

refahını sağlamaktadır. Kayıt altına aldıkları serbest piyasa dövizleriyle ekonominin döviz bütçesini olumlu etkilemekte ve sağlıklı göstergeler oluşmasına yardım etmektedirler. Yetkili müesseseler kuruluşlarının kapanmaları halinde legal sistem dışına kaymaları söz konusudur. Buna devlet gelirlerine olumsuz etkileri de ekleyebiliriz.

İKİNCİ BÖLÜM

YETKİLİ MÜESSESELERDE DENETİM

6- Yetkili Müesseslerin faaliyetleri sırasında gerekli olan belli başlı yasal düzenlemeler:

Yetkili Müesseselerle ilgili düzenlemeleri iki gruba ayırmak mümkündür. Birincisi ana mevzuat diğeri ise yan mevzuat olarak adlandırılabilir. Yetkili müesseseler sadece kendilerine özgü olarak Kambiyo mevzuatı ve 5549 sayılı suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi hakkında Kanunda düzenlenen yükümlülük yönünden denetime tabi olmaktadır.

Bu şirketlerin kuruluşları, işleyişleri ve denetimleri Kambiyo mevzuatı içinde yer almakla birlikte başka diğeri düzenlemelere de tabidirler. Bu bölümde yetkili müesseselerin denetimlerinde dikkate alınan hususlar ve aykırı davranışlarının yaptırımlarına yer verilmiştir.

Yetkili müesseseler ile ilgili düzenlemeler aşağıda belirtildiği gibi iki başlık altında toplanabilir.

6.1 Ana mevzuat:

- 1567 Sayılı Kanun
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'a ilişkin 2006-32/32 sayılı Tebliğ (Bundan böyle Tebliğ olarak adlandırılacaktır)

6.2 Yan mevzuat:

- 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun
- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
- Vergi usul Kanunu
- T.C. Merkez Bankası'nın I-M sayılı Genelgesi
- Sosyal Güvenlik Mevzuatı olarak sayılabilir.

7- Kambiyo mevzuatı yönünden yapılan denetimlerde incelemenin neleri kapsayacağı:

Yetkili müesseselerde yapılan incelemeler üç ana başlık altında yer almaktadır. Bunlar; faaliyetle ilgili olanlar, hesap ve belge düzeni ile ilgili olanlar ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun çerçevesinde yapılanlardır.

7.1) Faaliyetle ilgili olarak:

Bu çerçevede ilk olarak yetkili müessesenin usulüne uygun kuruluş kurulmadığı, sonrasında ise bu şartları taşıyıp taşımadığına bakılmaktadır.

7.1.1) Kuruluş işlemlerinin incelenmesi:

Birinci bölümde detaylı olarak açıklandığı gibi;

Kuruluş işlemleri Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar'a ilişkin 2006-32/32 sayılı Tebliğde yer almaktadır.

Yetkili müesseseler faaliyete geçebilmek için yukarıda belirtilen Tebliğin 4. maddesinde öngörüldüğü gibi Hazine Müsteşarlığından izin almak zorundadırlar. Yine aynı madde hükmüne göre "Faaliyet izni bulunmayanlar veya iptal edilenler, yetkili müessese faaliyetinde bulunamazlar; ticaret unvanlarında, ilan ve reklamlarında veya işyerlerinde dövize ilişkin işlem yaptıkları izlenimini yaratacak hiçbir kelime, deyim ve işaret kullanamazlar."

Bunun aksine bir davranışta bulunanlar hakkında 1567 sayılı Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun 3/a maddesi uyarında yasal kovuşturmayaya geçilir.

Kanunda 3/a maddesindeki yaptırım ise şu şekilde düzenlenmiştir.;

"Madde 3 - a) (Değişik ilk paragraf: 30/07/2003 - 4961 S.K./1. md.) Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket eden veya bu kararlarda belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzel kişiler ikimilyar liradan yirmibeşmilyar liraya kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar."

Söz konusu para cezaları her yıl 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanmaktadır. Uygulamada itiraz olmaması halinde cezanın asgari haddinin ödenmesi halinde savcılık tarafından ayrıca dava açılmayıp uygulanan para cezasıyla yetinilmektedir.

Tebliğin 5. Maddesinde Kuruluş için nelerin gerektiği belirtilmiştir. Yetkili müessesenin faaliyete geçmesi için bu şartları taşıyor olması gerekir. Söz konusu şartlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

“Kuruluş şartları

MADDE 5 – (1) Kurulmasına izin verilecek yetkili müesseselerin;

- a) Anonim şirket olması,
  - b) Mühnasıran yetkili müesseselerin faaliyet konuları ile işıgal etmek üzere kurulması,
  - c) Ödenmiş sermayelerinin 250 bin Yeni Türk Lirasından az olmaması,
  - ç) T.C. Ziraat Bankasına 80 bin EURO yatırılması,
  - d) Kurucuların, müflis, konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,
  - e) Hisse senetlerinin nama yazılı olması ve nakit karşılığı çıkarılması,
  - f) Ana sözleşmelerinin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında mevzuat hükümlerine uygun olması,
  - g) Türkiye’de yetkili müessese olarak faaliyette bulunmak isteyen yurt dışında yerleşik kişilerin buldukları ülkede döviz alım satım işleri ile işıgal ettiklerinin belgelenmesi,
- şarttır.”

Ön inceleme aşamasında yukarıdaki şartları taşımadığı halde faaliyete geçmiş olduğu anlaşılan bir yetkili müessesenin bu şekilde faaliyetine devam etmesi söz konusu değildir.

7.1.2) Şirketin inceleme tarihi itibarıyla gerekli kuruluş şartını taşıyıp taşımadığı hususunun araştırılması:

Kuruluş aşamasında tüm şartları taşımakla birlikte sonradan bunlardan bir ya da bir kaçının ortadan kalkması söz konusu olabilir. Uygulamada en çok asgari sermayenin artık mevcut olmadığı görülmektedir. Ya da yetkili müessese Tebliğe aykırı olarak başka bir faaliyet konusuyla da ilgilenmektedir. Bu durumunun saptanması halinde ne yapılacağı yine Tebliğin 5. maddesinde yer almaktadır.

Buna göre;

“(2) Yukarıda belirtilen şartlardan birini kaybeden veya taşımadığı tespit edilen yetkili müesseselere, söz konusu eksikliklerin tamamlanmasını teminen en fazla 90 günlük süre verilir. Bu süre içerisinde yükümlülüğünü

yerine getirmeyen yetkili müesseselerin faaliyet izni başka bir uyarıya gerek olmaksızın iptal edilir.”

Kuruluş şartlarını kaybettiği halde faaliyetine devam eden yetkili müesseseler hakkında ayrıca 1567 sayılı Türk parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3. maddesi uyarında yasal kovuşturmayla geçilmektedir.

7.1.3) Şirketin sermaye yeterliği:

Yetkili müessese faaliyete geçtikten sonra zarar ya da çeşitli nedenlerle mevcut sermayesini kaybedebilmektedir. Kuruluşlarda yapılan incelemelerde üzerinde önemle durulan hususlardan birisi de inceleme anında Tebliğde belirtilen asgari sermaye yeterliliğinin olup olmadığıdır. Yukarıda kuruluş şartları belirtilirken açıklandığı gibi “*Ödenmiş sermayelerinin 250 bin Yeni Türk Lirasından az olmaması*” zorunludur. İnceleme tarihinde en az bu miktarda bir sermayesinin olması gerekmektedir. Eğer yetkili müessesenin şubesi varsa orası için de ayrıca bu miktarda asgari sermayenin olması gerekmektedir.

Sermaye yeterliliği hesaplanırken şirketin kasasında bulunan Türk Lirası ve dövizlerin yanı sıra TC Ziraat Bankasında bloke olarak tutulan 80 bin EURO ve varsa şirketin belgelendirilmiş borçları dikkate alınmaktadır.

Aşağıda bununla ilgili bir örnek verilmiştir.

“X yetkili müessesesinin ödenmiş sermayesi, 11.01.2008 tarihi itibarıyla 500.000,00 YTL’dir. Yapılan kasa sayımında, Şirketin kasa mevcudunun 11.01.2008 tarihi itibarıyla;

<u>Paranın Cinsi:</u>	<u>Miktarı:</u>	<u>Parite:</u>	<u>YTL Karşılıkları:</u>
Yeni Türk Lirası	82.282,00	1,0000	82.282,00
ABD Doları	251.505,00	1,1592	291.544,60
Avro	88.255,00	1,7011	150.130,58
	Toplam YTL		523.957,18

Olduğu ve yasal defterleri çerçevesinde hazırlanan 11.01.2008 tarihli bilançosunda ise;

	YTL Değeri
80 Bin Avro Yasal Teminat	136.486,82
Demirbaşlar	4.566,87
olduğu tespit edilmiş olup, şirkette	
Çalıştırılan Toplam Sermaye	665.010,87 YTL
olarak hesaplanmıştır.	

X yetkili müessesesinin fiilen çalıştırdığı sermayesi **665.010,87 YTL** olarak hesaplanmış olup, şirketin sermayesinin 2006-32/32 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde belirtilen asgari sermaye koşuluna uygun olduğu anlaşılmaktadır.”

Yukarıda belirtildiği gibi; 2006-32/32 sayılı Tebliğ'in 5. Maddesinin birinci fıkrasında, yetkili müesseselerin kuruluş şartları arasında “c) Ödenmiş sermayelerinin 250 bin Yeni Türk Lirasından az olmaması” koşulu da öngörülmüş olup, bu şartı kaybeden yetkili müesseselere, söz konusu eksikliklerin tamamlanmasını teminen en fazla 90 günlük süre verileceği, bu süre içerisinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen yetkili müesseselerin ise, faaliyet izinlerinin başka bir uyarıya gerek olmaksızın iptal edileceği hüküm altına alınmıştır.

Sermayenin tamamlanmasını teminen 90 günlük sürenin verilmesinin yanı sıra sermaye yeterliliğini kaybettiği halde faaliyete devam edilmesi Tebliğe aykırı bir hüküm olması nedeniyle bu şirketler hakkında ayrıca 1567 sayılı Türk parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3/a maddesi uyarında yasal kovuşturmayaya geçilir.

7.1.4) Tebliğde belirtilen işlemler dışında faaliyette bulunup bulunmadığı:

Yetkili müesseseler Tebliğin 3. maddesinde belirtilen işler dışında bir faaliyette bulunamazlar. Yetkili müesseselerin bu çerçevede yapabilecekleri işler şu şekilde sayılabilir.

- Merkez Bankasınca alım satım konusu yapılan efektifleri almak ve satmak.
- Efektifleri daha küçük veya daha büyük kupürlerle veya ayrı cins efektiflerle değiştirmek.
- Merkez Bankasınca tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövizli nakit çekleri satın almak.
- Kıymetli Madenler Borsasına üye olmak kaydıyla, ilgili yönetmelik ve mevzuat hükümleri çerçevesinde işlenmemiş kıymetli madenler ile barlar veya külçeler halindeki işlenmiş kıymetli madenlerin ithalini, ihracını ve söz konusu Borsada sürdürülmekte olan kıymetli madenlere ilişkin işlemleri yapmak.
- Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz ve Efektif Piyasalarında, öngörülen şartları yerine getirmek kaydıyla anılan Bankaca belirlenen esas ve usuller dahilinde döviz ve efektif alım satımı yapmak.
- Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından üretilen basılı altınlar (milli ziynet ve meskük vb.) ile bir

kilogramdan küçük külçe şeklindeki standart altınların alım satımını yapmak.

Yukarıda belirtilen hususlar dışında faaliyette bulunduğu tespit edilen yetkili müessese hakkında şu işlemler uygulanır;

Öncelikle yasal kovuşturmayla geçilir. Kovuşturma, Tebliğin 17. maddesinde belirtildiği gibi, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3/a maddesine istinaden yetkili müessesenin mahkemeye verilmesidir.

İkinci olarak mevzuata aykırı faaliyetini durdurmasını teminen uyarılır. Yapılan uyarıya rağmen mevzuata aykırı faaliyete devam edilmesi halinde yetkili müessesenin faaliyet izni Müsteşarlıkça iptal edilir.

7.2) Hesap ve belge düzeni ile ilgili olarak:

Hesap ve belge düzeni ile ilgili olarak yapılan düzenleme Tebliğin 15. maddesinde yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre denetlenecek hususlar aşağıdaki gibi sayılabilir.

7.2.1) Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununa göre işletmenin ihtiyacına uygun birinci sınıf tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter ve kayıtların düzenli tutulup tutulmadığı hususları ile ilgili denetlenecek hususlar:

Anonim şirket olarak kurulmaları zorunlu olan yetkili müesseselerin gerek Türk Ticaret Kanunu ve gerekse Vergi Usul Kanununda belirtilen birinci sınıf tacirlerin tutması zorunlu defterleri tutmaları Tebliğin amir hükmü gereğince zorunludur. Bu defterler ilgili Kanunlarda yevmiye, kebir (büyük defter) ve envanter defteri olarak sayılmıştır. Yet-kili müesseseler hem bu defterleri tutmak hem de düzenli işlemekle yükümlü kılınmışlardır. Bu kayıtların diğer ilgili kanunlara göre zaten düzenli tutulması zorunluysa da Tebliğde durum ayrıca belirtilmiştir.

7.2.2) Merkez Bankasınca belirlenen esaslar dahilinde her bir işlem itibarıyla döviz alımlarında "Döviz Alım Belgesi", döviz satımlarında "Döviz Satım Belgesi" düzenleyip düzenlemediği:

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'nın 2008-32/34 Sayılı Tebliğine İlişkin 1-M Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genelgesinde; "*Türk Parası, Döviz İle Kıymetli Maden, Taş Ve Eşyalara İlişkin Hükümler*" düzenlenmiştir.

Bu genelgenin 46 ve 47. maddeleri yetkili müesseseler ilgili olarak yükümlülükler getirmektedir.

Genelgenin 46 maddesine göre;

“ Döviz Alım ve Satım Belgeleri ile Türk Parası Transfer Belgesi

Madde 46- Türkiye'de faaliyette bulunan bankalar, yetkili müesseseler, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşları ve aracı kurumlar tüm efektif ve döviz alımlarında bu Genelgenin ekinde yer alan ek-1'e, tüm efektif ve döviz satımlarında ek-2'ye ve yurt dışına yapılacak Türk parası transferlerinde ek-3'e uygun olarak düzenleyecekleri döviz alım, döviz satım ve Türk parası transfer belgelerini ihtiyaçları dahilinde bastıracaktırlar. Döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgelerinin düzenlenmesinde elektronik makinalar ve bilgisayar kullanılması mümkündür.

Döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgeleri üzerindeki bilgilerin değişmesi halinde yeni belge düzenlenerek üzerine değişiklik sonucu yeniden düzenlendiğini belirten bir ibare konulacak ve eski belge yenisine iliştilirilecektir.

Döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgesi iki nüsha olarak düzenlenecektir. Bu belgelerin, düzenleyen kuruluşlarda kalacak olan ikinci nüshaları üzerinden işlem yapılmaz.

Döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgeleri istenen renk ve boyutta bastırılabilir. Söz konusu belgelerde banka, yetkili müessese, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşu ve aracı kurum adı ve amblemi bulunabilir.”

Bu düzenlemeler çerçevesinde yetkili müesseseler her bir işlem itibarıyla döviz alımlarında "Döviz Alım Belgesi" (DAB), döviz satımlarında "Döviz Satım Belgesi" (DSB) düzenleyecekleridir. Diğer taraftan düzenlenecek DAB ve DSB lerde ekte yer alan örneklerdeki asgari bilgiler yer alacaktır.

Söz konusu Genelgenin 47. maddesi hükmüne göre ise yetkili müesseseler düzenledikleri döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgelerinin birinci nüshalarını ilgiliye verecekler, ikinci nüshalarını kendi nezdlerinde on yıl süreyle saklayacaklardır.

7.2.3) Faaliyet konuları ile ilgili olarak ilgili kanunlarca düzenlenmesi zorunlu olan diğer belgeleri ve gerekli kayıtları usulüne uygun şekilde tutup tutmadığı:

Bunlar kambiyo mevzuatı içinde olacağı gibi dışında yer alan belgelerde olabilir. Vergi kanunlarına göre düzenlemeleri gereken belgeler başta olmak üzere, Maliye Bakanlığı(MB) Gelir İdaresi Başkanlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderilen bilgi formları sayılabilir.

7.2.4) Bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı döviz tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirip gerçekleştirmediği:

Tebliğ'in 15. maddesinde, yetkili müesseselerin Bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı döviz tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirmek zorunda oldukları belirtilmiştir. Bu itibarla bu limitin altında kalan firmalar hakkında 1567 sayılı Türk parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun 3/a maddesi uyarında yasal kovuşturmayla geçilir.

Bu zorunluluk sadece alış işlemi için getirilmiş olup satış miktarı için herhangi bir sınır belirlenmemiştir.

8.1) Yetkili müessesenin mevcut kayıtları ile fiili envanterinin bir biriyle uyumlu olup olmadığı hususu:

Bu husus yetkili müesseselerde en önde gelen sorun olarak göze çarpmaktadır. Birçok döviz bürosu hesaplarla fiili sayım arasındaki farklar nedeniyle yasal takibe uğramaktadır. Zira bu şekildeki tutarsızlıklar belgesiz çalışıldığına bir kanıtı sayılmaktadır. Bu hususla ilgili daha detaylı açıklama ve örnek aşağıda yer almaktadır.

Daha önce açıkladığımız gibi; 2006-32/32 sayılı Tebliğ'in 15. maddesinde, yetkili müesseseler işlemlerinde "Döviz Alım Belgesi" (DAB) ve "Döviz Satım Belgesi" (DSB) düzenlemek zorundadır.

Şirket kayıtlarına göre kasada olması gereken tutarlar ile kasa sayımında tespit edilen tutarlar arasında fark çıkması halinde, işlem adedi ve miktarı ile hangi saikle yapıldığı tam ve kesin olarak bilinmemekle birlikte, döviz alım ve satımlarında en az bir işlem itibarıyla Döviz Alım ve/veya Satım Belgesinin (DAB/DSB) düzenlenmediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Diğer yandan, şirket açısından yerinde denetimde kasa sayımında yapılabilecek hatalar da göz önünde bulundurulduğunda, döviz bazında % 1 gibi bir miktar hata kabul edilmektedir. Ancak esas olan kayıtlarla fiili sayım sonucunun tam olarak tutmasıdır.

Bilindiği gibi Türkiye'deki tüm yetkili müesseseler belgelerini bilgisayar ortamında üretmekte ve bunun sonucunda programın özelliği gereği çeşitli raporlar çıkmaktadır. Bunlardan en önemlisi günlük alış satış tutarları ile kasa bakiyesidir. Yetkili müessese tüm alış ve satışlarında DAB ve DSB düzenlemek zorunda olduğundan bunların toplamından önceki günkü devir düşülmekte ve bilgisayar otomatik olarak kasada olması gereken YTL ve diğer döviz cinslerinin tutarını vermektedir. Bu tutarlar "kasada olması gereken" olarak adlandırılmaktadır. Kasaya başka amaçlarla para konulmayacağına ya da alınamayacağına göre teknik olarak bu miktarla fiili sayım sonucu elde edilenlerin tutması gerekmektedir. Ancak belgesiz çalışıldığında bu tutarlılık olmamaktadır.

Buna benzer bir örnek aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Para	Tespit Zamanı Kasada Olması Gereken	Tespit Zamanı Kasada Var Olan	Arasındaki Fark
	A	B	C= (B- A)
USD	255.508,00	251.505,00	-4.003,00
EUR	87.855,00	88.255,00	400,00
YTL	73.981,00	82.282,00	8.301,00

Yukarıda Tabloda 11.01.2008 tarihinde X Döviz nezdinde yapılan denetim sonuçlarına bağlı olarak, tespit zamanında Şirketin kayıtlarına göre kasasında olması gereken tutarlar, A sütununda ve şirket yetkilisi huzurunda yaptırılan sayımda şirketin kasasında tespit edilen tutarlar B sütununda gösterilmektedir.

C sütununda ise, döviz/YTL bazında A ve B sütunları arasındaki farklar yer almaktadır.

Buna göre; X Döviz'in tespit zamanında kasasında olması gereken tutarlar ile mevcut olan tutarlar arasında;

4.003 ABD Doları **negatif fark** ve 400 Avro ve 8.301,00 Yeni Türk Lirası **pozitif fark** saptanmıştır.

Buna bağlı olarak, X Döviz'in, işlem adedi ve miktarı ile hangi saikle yapıldığı tam ve kesin olarak bilinmemekle birlikte, en az bir döviz alım veya satım işleminde DAB veya DSB düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Bu durumunun saptanması halinde ilgili yetkili müessese hakkında 1567 sayılı Türk parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun 3/a maddesi uyarında yasal kovuşturmayaya geçilir.

9) Yetkili müessese de Kambyo Mevzuatı çerçevesinde yapılan denetimlerde dikkat edilen diğer hususlar:

9.1) Belgelerin aslının bulunup bulunmadığı:

Tebliğin amir hükmüne göre şirket adına düzenlenen "Yetkili Müessese İzin Belgesi" ve "Şube İzin Belgesi" işyerinde herkesin göre-bileceği şekilde asılı bulundurulmak zorundadır. Bu belgelerin ıslak imzalı ve soğuk damgalı olması aranmaktadır. Belgelerin asıllarının yerine fotokopilerinin konulması söz konusu değildir.

Ayrıca ticari bir kuruluş olan yetkili müesseselerin adreslerinin bağlı olduğu vergi dairesine kayıt olmaları zorunlu olduğundan. İlgili vergi dairesine onaylatılan vergi levhasının varlığı ve görünür bir yerde asılı olup olmadığı araştırılacaktır.

9.2) Sigortasız işçi çalıştırılıp çalıştıramadığı hususu:

İlgili mevzuat gereğince sadece Sigorta Müfettişleri değil, herhangi

bir nedenle inceleme için gelen denetim elamanları da kendi incelemelerine ek olarak o kuruluştaki sigortasız çalışan olup olmadığını kontrol etmekle yükümlüdür. Bu itibarla kambiyo mevzuatı çerçevesinde yapılan incelemelerde de asıl denetimin yanı sıra çalışanların sigortalı olup olmadığı ve bunların sigorta bildirimlerinin zamanında yapılıp yapılmadığı hususlarına da bakılmaktadır. Aksi bir durumun saptanması halinde durum, düzenlenen bir tutanakla Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilmekte ve adı geçen Kurum tarafından yükümlüğüne uymayan yetkili müesseseye ceza uygulanması yoluna gidilmektedir.

9.3) Yetkili müessesenin izin verilen adreste çalışıp çalışmadığı:

Tebliğın 12. maddesi hükmüne göre “(1) Yetkili müesseselerin merkez ve şubeleri, Müsteşarlıkça izin verilen işyerleri dışında bir adreste faaliyette bulunamazlar.

(2) Yetkili müesseselerin unvan değişikliği ile merkez ve şubelerinin adres değişikliği Müsteşarlığın iznine tabidir.”

Bu düzenleme nedeniyle yetkili müessese önceden Hazine Müsteşarlığına bildirilen ve Müsteşarlıkça uygun görülen adreste faaliyet göstermek zorundadır. Denetimlerde bu hususa da dikkat edilmektedir. Aksi davranışta bulunan şirketlerin yasal soruşturmaya uğramanın yanında faaliyet izinlerinin iptali de söz konusu olabilecektir.

9.4) Yıllık faaliyet raporunun sunumu:

Yetkili müesseseler Tebliğın 3 numaralı ekindeki örneğe uygun şekilde düzenleyecekleri yıllık faaliyet raporunu takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Müsteşarlıkta (Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü-BAK) olacak şekilde gönderirler.

Yapılan inceleme sırasında bu raporun zamanında gönderilip gönderilmediği ve içeriğinin doğruluğu araştırılacaktır. Zira yıllık faaliyet raporunu takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar gönderilmemesi bile tek başına Tebliğe aykırılık oluşturacağından yetkili müessese hakkında yasal takibata geçilecektir. Geçen yıllarda sadece bu nedene bağlı olarak 100 ün üstünde yetkili müessese hakkında 1567 sayılı Türk parası Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3/a maddesi uyarında yasal kovuşturmaya geçilmiştir. Küçük bir ihmal nedeniyle önemli ölçüde para cezası ödemek durumunda kalmışlardır.

10) 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yönünden yapılan denetimler:

10.1) 5549 sayılı suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi hakkında Kanun:

Yetkili müesseselerinde yükümlü olarak sayıldığı ve yükümlülük

ihlalleri halinde ağır para cezası yaptırımları getiren Kanunun yetkili müesseseleri ilgilendiren kısımlarının özetle bilinmesi önem taşımaktadır. Sonraki bölümlerde ise özellikle kimlik bildirim ve şüpheli işlemler konusunda daha detaylı bilgi verilecektir. Ana hatları ile kanun aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

10.1.1) Yükümlü:

Kanunun 2/d maddesine göre yükümlüler:

Bankacılık,
Sigortacılık,
Bireysel emeklilik,
Sermaye piyasaları,
Ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler
Posta ve taşımacılık,
Talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler;

Döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler

Noterler,
Spor kulüpleri

Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler olarak sayılmıştır.

Görüldüğü gibi yetkili müesseselerde kanunda yükümlü olarak açıkça belirtilmiştir. Bu Kanuna ilişkin olarak çıkarılan Yönetmelikte** de ayrıca isimleri zikredilmiştir.

10.1.2) Kimlik tespiti:

Kanunun 3. maddesine göre; Yükümlüler, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde; işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

Belirlenen şekilde kimlik tespiti yapmayan yükümlülere Başkanlıkça beşbin Yeni Türk Lirası(YTL) idarî para cezası verilir.

Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, **idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.**

** Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

Belirlenen şekilde kimlik tespiti yapmayan, görevliye de ayrıca ikibin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

5549 sayılı Kanunda kimlik tespiti yapmayan yetkili müesseseler için idari para cezaları iki misli olarak öngörülmüştür. Üstelik yetkili müesseseye verilen cezalar dışında işlemi yapan yetkiliye de ayrıca ceza öngörülmüştür.

Özellikle kimlik tespiti özel bir önem taşımaktadır. Kimlik tespitinin nasıl yapılacağı ve nelere dikkat edileceği sonraki bölümlerde açıklanacaktır.

10.1.3) Şüpheli işlem bildirim:

Kanunun 4. maddesine göre;

(1)Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheliyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na (MASAK) bildirilmesi zorunludur.

(2) Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklayamazlar.

Şüpheli İşlem bildiriminde bulunmayan yükümlülere Başkanlıkça beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, **idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.**

Belirlenen şekilde şüpheli işlem bildiriminde bulunmayan görevliye de ayrıca ikibin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

İkinci fıkra hükmünün ihlal edilmesi halinde ise bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

5549 sayılı kanunda Şüpheli İşlem bildiriminde, yetkili müesseseler için aynen kimlik tespiti yapılmasında olduğu gibi, İdari para cezaları iki misli olarak öngörülmüştür. Üstelik yetkili müesseseye verilen cezalar dışında işlemi yapan yetkiliye de ayrıca ceza öngörülmüştür.

Şüpheli İşlem bildiriminin nasıl yapılacağı ve nelere dikkat edileceği sonraki bölümlerde açıklanacaktır.

10.1.4) Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler :

Kanunun 5. maddesine göre; Maliye Bakanlığı; bu Kanunun amacına uygun olarak eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak üzere, gerekli yetki ile donatılmış idarî düzeyde görevli tayin edilmesi de dâhil, gereken tedbirlerin alınması konusunda, işletme büyüklükleri ve iş hacimlerini de dikkate alarak yükümlüleri ve uygulamaya ilişkin usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Yükümlülere, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için 30 günden az olmamak üzere süre verilir. Verilen süre içinde eksiklikleri gidermeyen ve gerekli tedbirleri almayan yükümlülere Başkanlıkça (MASAK) beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

10.1.5) Devamlı bilgi verme:

Kanunun 6. maddesine göre; Yükümlüler taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Maliye Bakanlığınca belirlenecek tutarı aşanları (20.000.- YTL) Başkanlığa bildirmek zorundadırlar.

Buna uymayan yükümlülere Başkanlıkça beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, **idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.**

Kanunun bu maddesindeki düzenlemeden de açıkça görüleceği gibi yetkili müesseselerin usulüne uygun kimlik tespiti yapmaları tek başına yeterli olmayıp, kimlik tespiti sınırı olarak belirlenen 20.000.-YTL yi aşan işlemleri de düzenli olarak Başkanlığa (MASAK) bildirme zorunluluğu söz konusudur.

10.1.6) Bilgi ve belge verme :

Kanunun 7 maddesine göre;

(1) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

(2) Yukarıdaki fıkraya göre talepte bulunulanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

Dolayısıyla bu şekilde bilgi ve belge verme zorunluluğu yetkili müesseseleri de kapsamaktadır.

Bu hususa aykırı davranışın cezası Kanununun 14. maddesinde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olarak öngörülmüştür.

Ayrıca, bu suç dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolacağı belirtilmiştir.

Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre güvenlik tedbiri suç işlediği anlaşılan firmaların sürekli ya da geçici olarak kapatılmasını hüküm altına almıştır.

10.1.7) Muhafaza ve ibraz :

Kanunun 8. maddesine göre; yükümlüler, bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren **sekiz yıl süreyle** muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.

Bilgi ve belge verilmemesi durumunda olduğu gibi burada da; bu hususa aykırı davranışın cezası Kanununun 14. maddesinde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası olarak öngörülmüştür.

Ayrıca bu suç dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolacağı belirtilmiştir.

Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre güvenlik tedbiri suç işlediği anlaşılan firmalarının sürekli ya da geçici olarak kapatılmasını hüküm altına almıştır.

10.2) Yükümlülük ihlalinde uygulanacak cezai yaptırımlar ve bunlara itiraz yolu:

10.2.1) Yükümlülük ihlalinde uygulanacak cezai yaptırımlar:

Yukarıda Kanunun maddeleri açıklanırken belirtilen yaptırımlar, konunun önemi nedeniyle yeniden açıklanmıştır.

5549 sayılı Kanununun 13'üncü maddesine göre;

- Usulüne uygun kimlik belgesi tespiti yapmayan,
- Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ihlâl eden,
- Taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları MASAK'a ** bildirmeyen, (söz konusu tutar

---

** Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

Kanuna ilişkin çıkarılan yönetmelikte ** 20.000.-YTL olarak belirlenmiştir.) yükümlülere MASAK tarafından beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir. Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya **yetkili müessese** olması halinde, idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.

Şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen görevliye de ayrıca ikibin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 (7)'nci maddesine göre;

“İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz.”

Buna göre kimlik tespiti veya şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünün ihlalinde uygulanacak idari para cezası tutarları yıllar itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablodan görüleceği gibi cezalar iki ayrı kategoride düzenlenmiştir. Birinci sütunda belirtilenler. Finansal kuruluş dışındaki yükümlülere uygulanacak cezaları göstermektedir. İkinci sütundakiler ise finansal kuruluşlara uygulanacak cezalardır. Yönetmeliğin ilgili hükmü gereğince yetkili müesseseler de finansal kurum sayıldığından, bunlara ikinci sütundaki cezalar uygulanmaktadır.

Bir örnek vermek gerekirse; 20.000.-YTL lik bir döviz alış işleminde kimlik tespiti yapmadığı denetim sırasında saptanan yetkili müesseseye uygulanacak İdarî para cezası 2008 yılı için 11.556.- YTL si şirketin kendisine 2.311.-YTL si ise işlemi yapan görevliye olmak üzere 13.867.- YTL dir. Bu miktarın yüksekliğinden konunun önemi açıkça görülmektedir. Bu nedenle kimlik tespiti sırasında yetkili müesseselerin oldukça titiz çalışmaları kendi lehlerine bir durum olacaktır.

Hakkında İdarî Para Cezası Kararı Verilecek Kişi	2006 yılı ve öncesi yıllardaki ihlaller için (YTL)	2007 yılı içindeki ihlaller için (YTL)	2008 yılı içindeki ihlaller için (YTL)
Yükümlü (5549 S.K. Madde 13/1)	5.000, _	5.390, _	5.778, _

** Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

Yükümlü (iki kat ceza) (5549 S.K. Madde 13/1)	10.000, _	10.780, _	11.556, _
Görevli (5549 S.K. Madde 13/2)	2.000, _	2.156, _	2.311, _

10.2.2) İdari para cezasına itiraz yolu:

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 inci maddesinde idari para cezası açıklanmış, 27 inci maddesinde, idari para cezalarına karşı “**başvuru yolu**” gösterilmiştir.

Kabahatler Kanununun 27 maddesinde, “*İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir. Mücbir sebebin varlığı dolayısıyla bu sürenin geçirilmiş olması halinde bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren en geç yedi gün içinde karara karşı başvuruda bulunulabilir. Bu başvuru, kararın kesinleşmesini engellemez; ancak, mahkeme yerine getirmeyi durdurabilir. Başvuru, bizzat kanuni temsilci veya avukat tarafından sulh ceza mahkemesine verilecek bir dilekçe ile yapılır. Başvuru dilekçesi, iki nüsha olarak verilir. Başvuru dilekçesinde, idari yaptırım kararına ilişkin bilgiler, bu karara karşı ileri sürülen deliller açık bir şekilde gösterilir. Dilekçede ayrıca, başvurunun süresinde yapılmasını engelleyen mücbir sebep dayanaklarıyla gösterilir. İdari yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde bu madde hükmü uygulanmaz*” denilmektedir.

Ayrıca, Kabahatler Kanunu’nun 28 inci maddesinin son fıkrasında ikibin YTL dahil idari para cezalarına karşı başvuru üzerine verilen kararların kesin olduğu, anılan Kanunun 29 uncu maddesinde de mahkemenin verdiği son karara karşı, yargı çevresinde yer alan ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceği, bu itirazın, kararın tebliğinden itibaren en geç yedi gün içinde yapılacağı öngörülmüştür.

Bunun yanında, kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde idari para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde idari para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir. Kesinleşen karar, derhal tahsil için mahallin en büyük mal memuruna verilir. İdari para cezası, 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

İdarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez. İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Sonuç olarak genel kanun olma niteliği ile 5326 sayılı Kabahatler Kanununun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağından idari para cezalarına karşı başvuru mercii sulh ceza mahkemeleridir. Nitekim Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesinde bu Kanununun genel hükümlerinin ve dolayısıyla idari para cezası ile ilgili hükümlerinin de diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı belirtilmiştir.

10.2.3) İdarî para cezalarının uygulanmasında zamanaşımı:

İdarî para cezalarına itiraz kadar, bunlarla ilgili zamanaşımı süreleri de yetkili müesseseleri yakından ilgilendiren bir husustur.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13.maddesinde; yükümlülüğün ihlâl edildiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra idarî para cezası verilemez, hükmü mevcuttur. Ancak 5326 sayılı Kabahatler Kanununun yerine getirmeye ilişkin zamanaşımını düzenleyen 21. maddesinde; "(1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idari para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez", denilmiştir.

Yerine getirme zamanaşımı süresi; Onbin Türk Lirasından az idari para cezasına karar verilmesi halinde üç yıl olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan Kabahatler Kanununun 06/12/2006 tarihli 5560 sayılı Kanunla değişen. 3. maddesi ;

" Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün filler hakkında,

uygulanır."

Şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme 5549 sayılı kanundan daha sonra yapılmış olması nedeniyle zamanaşımı yönünden otomatikman onun yerine geçmiştir.

Sonuç olarak her ne kadar 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunda idari para cezaları için öngörülen zamanaşımı süresi 5 olarak yıl belirlenmiş ise de, Kabahatler Kanununun yukarıda açıklanan hükümleri nedeniyle zamanaşımı süresi 3

yıl olarak göz önüne alınmaktadır. Mali Suçları Araştırma Kurulunun uygulamaları da bu yöndedir.

11) Yetkili müesseselerin döviz alış ve satış sırasında kimlik belgesi alması:

Yukarıda açıklanan 5549 sayılı kanunun 3. maddesi hükmüne göre yetkili müesseseler kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde; işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

Bu işlemlerin ne şekilde yapılacağı, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte ** detaylı olarak açıklanmıştır.

Kimlik bilgisi alınmaması yada usulüne uygun alınmamasının yaptırımının ağırlığı göz önüne alındığında. Bu hususların çok detaylı bilinmesi ve takip edilmesi özel bir önem arz etmektedir.

Daha önce belirtildiği gibi yetkili müesseselerin yükümlü statüsünde oldukları ayrıca yönetmelikte de hüküm altına alınmıştır. Yönetmeliğin 4/c maddesi; “Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler” diyerek bunları da kapsam içine almıştır.

Diğer taraftan Kanunda sözü edilen finansal kuruluşların hangileri olduğu yönetmeliğin 3.maddesinde açıklanmış olup. Bu maddede diğer mali kurumların yanında yetkili müesseselerde finansal Kuruluş kapsamında değerlendirilmiştir. Daha önce açıklandığı gibi finansal kuruluşların yükümlülüklerini ihlal etmeleri halinde uygulanacak cezalar bir kat fazladır.

11.1) Hangi hallerde Kimlik Tespiti Yapılacağı :

Bu husus Yönetmelikte detaylı olarak açıklanmıştır. Buna göre yetkili müesseseler tarafından aşağıdaki durumlarda kimlik tespiti yapılacaktır. Bu bölümde yetkili müesseseleri doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilendiren kimlik tespiti yapılması hallerine yer verilmiştir.

Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin kimlik tespiti yapılacaktır. Sürekli iş ilişkisi Yönetmelikte “Yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi” olarak tanımlanmıştır. Tanımdan görüleceği gibi esasen yetkili müesseselerin işlemleri içinde sürekli iş ilişkisi olarak adlandırabilecek bir işlem göze çarpmamaktadır.

** 9.1.2008 tarih ve 26751 sayılı RG de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

a) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL veya üzerinde olduğunda kimlik tespiti yapılacaktır. Yetkili müesseseleri en fazla ilgilendiren işlem türü bu olacaktır. Kimi kişilerin işlemlerini parçalara ayırarak kimlik tespitinden kaçınmasını engellemek amacıyla bu düzenleme getirilmiştir. Bu nedenle aynı kişi yada kuruluşa ait olduğu bilinen ve aynı anda yapılan birden fazla işlemin tutarı 20.000.- YTL yi geçmesi halinde de kimlik tespiti yapılacaktır.

b) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin kimlik tespiti yapılacaktır. Şüpheli işlemlerin neler olabileceği sonraki bölümlerde açıklanacaktır.

c) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorunludur. Örneğin önceki işlemlerinde alınan kimlik bilgisinin teyit edilememiş olması yada başka şüpheli bir durumun ortaya çıkması söz konusu olabilir.

Kimlik tespiti, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanır. Kimlik tespiti sırasında alınan adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi, işlemin yapılmasından itibaren en geç on iş günü içinde yapılır.

11.2) Gerçek kişilerin kimlik tespiti:

Gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgiler alınır.

İlgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğu;

-Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport,

-Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi üzerinden teyit edilir.

Yetkililerce (Denetim elemanları ve Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı) istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas kimlik belgelerinin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir. Aslı veya noterce tasdikli sureti ibraz edilmediği durumda

işlem yapılmaması gerekir. Aksi halde sorumluluk işlemi yapana ait olacaktır.

Düzenlemeden önceki uygulamada olduğu gibi kimliklerin fotokopisinin alınması zorunlu olmamakla birlikte. Mutlaka bir kayıt yapılması zorunluluğu vardır. Kayıtların ise en az yukarıda belirtilen bilgileri kapsamaması şarttır. Önceki bölümde belirtildiği gibi en geç on iş günü içinde bu bilgilerin teyidi gerekir.

Sürekli iş ilişkisi (Yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi) tesisinde beyan edilen adresin doğruluğu; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya Başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edilir. Teyide esas belgelerin okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut belgeye ait ayırt edici bilgiler kaydedilir.

Telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

11.3) Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerde kimlik tespiti :

Döviz alım yada satım işlemi yapan Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişi ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde;

Asgari olarak tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ile imza örneği alınır.

(2) Tüzel kişiliğin unvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi ticaret siciline tescile dair belgeler;

Vergi kimlik numarasının teyidi ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler (vergi levhası gibi) üzerinden yapılır.

(3) Tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu aynen gerçek kişilerde olduğu gibi T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden temsil yetkileri ise tescile dair belgeler (Ticaret sicili gazetesini gibi) üzerinden teyit edilir.

(4) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere, teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir. Daha önceki düzenlemelerde mutlak şekilde bir sureti alınmaktaydı.

(5) Finansal kuruluşlar sürekli iş ilişkisi tesisinde, ilgili ticaret sicil memurluğu kayıtlarına başvurmak veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin veri tabanından sorgulama yapmak suretiyle kendilerine sunulan tescil belgelerinde yer alan bilgilerin güncelliğini ve doğruluğunu teyit eder.

(6) Tüzel kişiliğin telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle en geç on gün içinde yapılabilecektir.

(7) Mevcut bir sürekli iş ilişkisi kapsamında, tüzel kişiyi temsile yetkili kişinin yazılı talimatıyla tüzel kişi adına işlem talep edilmesi durumunda, talimatın şirket yetkilisine ait olduğundan emin olmak kaydıyla, şirketi temsile yetkili kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içeren noter onaylı imza sirküleri üzerinden teyit edilebilir.

11.4) Dernek ve vakıflarda kimlik tespiti:

Döviz alım yada satım işlemi yapan bir dernek ya da vakıf ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Derneklerin kimlik tespitinde;

Derneğin adı, amacı, kütük numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile derneği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Derneğin adı, amacı, kütük numarası ve adres bilgileri, dernek tüzüğü ile dernek kütüğündeki kayda ilişkin belgeler; derneği temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden, temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Vakıfların kimlik tespitinde;

Vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası ve adres bilgileri, vakıf senedi ile Vakıflar Genel

Müdürlüğünde tutulan sicile ilişkin belgeler; vakfı temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(3) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(4) Vakıf ve derneklerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle en geç on gün içinde yapılır.

(5) Yabancı dernek ve vakıfların Türkiye'deki şube ve temsilciliklerinin kimlik tespiti, İçişleri Bakanlığındaki kayda ilişkin belgeler esas alınmak suretiyle yapılacaktır.

11.5) Sendika ve konfederasyonlarda kimlik tespiti:

Döviz alım yada satım işlemi yapan Sendika ve konfederasyon ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Sendika ve konfederasyonların kimlik tespitinde;

Bu kuruluşların adı, amacı, sicil numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile sendika veya konfederasyonu temsile yetkili kişilerin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Alınan bilgiler, bu kuruluşların tüzükleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge çalışma müdürlüklerinde tutulan sicile esas diğer belgeler; bu kuruluşları temsile yetkili kişilerin kimlikleri, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden; temsil yetkisi ise tescile dair belgeler veya temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(3) Sendika ve konfederasyonların kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle en geç on gün içinde yapılır.

11.6) Siyasi partilerde kimlik tespiti :

Döviz alım ya da satım işlemi yapan siyasi parti ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Siyasi parti teşkilatının kimlik tespitinde;

Siyasi partinin ilgili biriminin adı, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile temsile yetkili kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Siyasi partilerin ilgili biriminin adı ve adresi, tüzükleri; temsile yetkili kişinin kimliği, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden ;yetki durumları ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(3) Siyasi partilerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle en geç on gün içinde yapılır.

11.7) Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerde kimlik tespiti:

Döviz alım yada satım işlemi yapan yurt dışında yerleşik tüzel kişi ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin kimlik tespiti;

Türkiye’de yerleşik tüzel kişiler için aranan belgelere ilgili ülkede tekabül eden belgelerin Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya “Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” çerçevesinde bu Sözleşmeye taraf ülke makamı tarafından tasdik şerhi düşülen örneklerinin noter onaylı Türkçe tercümeleri üzerinden yapılır.

11.8) Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde kimlik tespiti:

Döviz alım ya da satım işlemi yapan tüzel kişiliği olmayan teşekkül ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Apartman, site veya iş hanı yönetimi gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına yapılan işlemlerde; teşekkülün adı, açık adresi ile varsa telefon numarası, faks numarası ve elektronik posta adresi ile teşekkülü temsile yetkili kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Teşekkül adına hareket eden kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, T.C. nüfus cüzdanı, T.C.

sürücü belgesi veya pasaport üzerinden; teşekküle ait bilgiler ile teşekkül adına hareket eden kişinin yetki durumu ise noter onaylı karar defteri üzerinden teyit edilir.

(2) Tüzel kişiliği olmayan iş ortaklıkları gibi teşekküllerin kimlik tespitinde; ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu, vergi kimlik numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler alınır. Ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu ve adresine ilişkin bilgilerin doğruluğu, noter onaylı ortaklık sözleşmesi; vergi kimlik numarası, Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler (vergi levhası gibi); ortaklık adına işlem talep eden kişilerin kimliği, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden; yetki durumları ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(3) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(4) Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle en geç on gün içinde yapılır.

11.9) Kamu kurumlarında kimlik tespiti:

Döviz alım ya da satım işlemi yapan kamu kurumu ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olduğu işlemlerde, bunlar adına işlem yapan kişinin kimliği gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne göre tespit edilir. Yetki durumu ise mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit edilir.

11.10) Başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti:

Döviz alım ya da satım işlemi yapan başkası adına hareket eden bir kişi ise kimlik tespit ve teyit işlemi aşağıdaki şekilde yapılacaktır.

(1) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına bunları temsile yetkili kimselerin yetkilendirdiği kişilerce işlem talep edilmesi durumunda;

a) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti, aynı şekilde yukarıda açıklandığı gibi yapılır.

b) Tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkül temsil yetkili kişiler ile bunların yetkilendirdiği kişinin kimlik tespiti, gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne göre yapılır. Temsile yetkili kişinin kimlik tespitinin, T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport üzerinden yapılamaması halinde tespit, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içermek ve noter onaylı olmak kaydıyla vekâletname veya imza sirküleri üzerinden de yapılabilir.

c) Temsile yetkili olanlarca yetkilendirilen kişilerin yetki durumu noter onaylı vekâletname veya temsile yetkili olanlar tarafından verilmiş yazılı talimat üzerinden yapılır. Temsile yetkili kişilerin yazılı talimat üzerindeki imzaları bunlara ait noter onaylı imza sirküleri üzerindeki imzalar ile teyit edilir.

(2) İşlemlerin gerçek kişi müşteri adına başka bir kişi tarafından yapılması durumunda müşteri adına hareket eden kişinin kimlik tespiti gerçek kişilerde olduğu gibi yapılır. Ayrıca müşteri adına hareket eden kimsenin yetki durumu noter onaylı vekâletname üzerinden teyit edilir. Adına hareket edilen müşterinin kimlik tespiti gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne göre yapılamadığı durumda noter onaylı vekâletname üzerinden yapılır. Adına hareket edilen müşterinin daha önce yapılan işlemler nedeniyle kimlik tespitinin yapılmış olması durumunda talep edilen işlem, yazılı talimat üzerinde yer alan müşteri imzasının yükümlü nezdindeki imza ile teyit edilmesi kaydıyla, adına hareket edilen müşterinin yazılı talimatı ile yapılabilir.

(3) Küçükler ve kısıtlılar adına bunların kanuni temsilcileri tarafından yapılan işlemlerde mahkeme kararıyla veli tayin edilenler ile vasi ve kayyımların yetkisi, ilgili mahkeme kararının aslı veya noter tasdikli sureti üzerinden teyit edilir. Anne ve babaların reşit olmayan çocukları adına işlem talep etmeleri durumunda adına işlem talep edilen çocuk ve işlemi talep eden velinin gerçek kişilerin kimlik tespit usulüne göre kimliğinin tespiti yeterlidir.

(4) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

11.11) Müteakip işlemlerde kimlik tespiti:

Yükümlüler (yetkili müesseseler) ilkinde yukarıda anlatılan düzenlemelere uygun olarak kimlik tespitini yapmaları halinde aynı kişilerin sonraki işlemlerinde kimlik tespit işlemini aşağıda açıklandığı şekilde yapacaklardır.

Daha önce usulüne uygun olarak kimliği tespit edilenlerin sürekli iş ilişkisi kapsamındaki yüz yüze yapılan müteakip işlemlerinde kimlik

tespiti, kimliğe ilişkin bilgilerin yükümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılmasını müteakip, ilgili evraka işlemi yaptıran gerçek kişinin ad ve soyadının yazılması ve imza örneğinin alınması suretiyle yapılır.

11.12) İşlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi:

Daha önce açıklandığı gibi işlemin yapılmasından önce kimlik tespiti yapılacaktır. Aşağıdaki durumların varlığı halinde işlem yapılmayıp iş ilişkisi sona erdirilecektir.

1) Yükümlüler, kimlik tespiti yapamadıkları veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinemedikleri durumlarda; iş ilişkisi tesis etmez ve kendilerinden talep edilen işlemi gerçekleştirmezler. Bu kapsamda isimsiz veya hayali isimlere hesap açamazlar. Özellikle yetkili müesseselerle ilgili olarak 20.000.YTL nin üstündeki işlemlerde kimlik tespiti yapılamaması halinde hiçbir şekilde işlem yapılmayacaktır.

(2) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumda iş ilişkisi sona erdirilir. Yetkili müesseselerde bu çerçevede uygun kimlik ibraz edemeyen ya da eksik edenlerle ilgili olarak kesinlikle işlem yapılmayacaktır.

(3) Yükümlüler ayrıca kişilerin bu durumlarının şüpheli işlem olup olmadığını da ayrıca değerlendirirler.

11.13) Yetkili müesseselerde kimlik tespiti bakımından

“Basitleştirilmiş Tedbirler:

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ve bu Yönetmeliğe dayanılarak Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından çıkarılan 5 sıra nolu Tebliğde^{***} Basitleştirilmiş Tedbirlere yer verilmiştir. Bu düzenlemenin amacı belli koşullar altında işlemleri daha basit hale getirmektir.

Basitleştirilmiş tedbir uygulanmasına imkan tanınan durumlarda yükümlüler, müşterinin ve işlemin, Tebliğin aşağıda açıklanacak olan “2.2.” nci bölümünde belirtilen niteliklere sahip olup olmadığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar. Bu amaçla yükümlüler; müşteriden alınacak bilgilerden, kamuya açık kaynaklardan, müşterinin daha önce iş ilişkisine girdiği üçüncü kişilerden ve diğer kaynaklardan faydalanır ve elde ettikleri bilgileri yazılı olarak veya elektronik ortamda kaydederler.

---

^{***} RG: 09.01.2008-26842

Basitleştirilmiş tedbir uygulanabilecek her bir durum için yükümlüler; aklama veya terörün finansmanı bakımından kötüye kullanımın söz konusu olup olmayacağını ve dolayısıyla aklama ve terörün finansmanı riskini her bir işlem bakımından ayrı ayrı değerlendirmelidirler. Aklama veya terörün finansmanı şüphesinin söz konusu olduğu durumlarda yükümlüler, basitleştirilmiş tedbir uygulamasından yararlanamaz ve konuyu şüpheli işlem bildirimini olarak Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na bildirirler.

11.13.1) Basitleştirilmiş Tedbirlerin Uygulanabileceği Durumlar:

11.13.1.1) Finansal Kuruluşların Kendi Aralarında Gerçekleştirdikleri İşlemler:

Finansal kuruluşların kendi aralarında gerçekleştirdikleri işlemlerde, müşteri konumunda olan finansal kuruluşa ilişkin olarak tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Öte yandan bu kapsamdaki müşterilerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmaktadır.

Yukarda açıklanan düzenlemeler yetkili müesseselerin kendi aralarında yapacakları işlemleri de kapsamaktadır.

11.13.1.2) Müşterinin Kamu İdaresi veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu Olduğu İşlemler:

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamında olan kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olması durumunda yükümlüler; bu kurum ve kuruluşlar adına işlem yapan gerçek kişilerin kimlik bilgilerini alarak kaydeder ve yetki durumlarını da mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit ederler. Bu kişilerin adres ve diğer iletişim bilgilerinin Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Bu kapsamdaki işlemlerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

11.13.1.3) Müşterinin Hisseleri Borsaya Kote Edilmiş Şirket Olduğu İşlemler:

Müşterinin, hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na kote edilmiş şirket olduğu işlemlerde, şirkete ilişkin olarak tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin, Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Bu kapsamdaki müşterilerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Ancak tüzel kişiyi temsile yetkili kimselerin kimliği ve yetki durumu, Yönetmeliğin 7 nci ve 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak tespit edilir. Yönetmeliğin 7 nci maddesinde; Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerde kimlik tespiti, 14 üncü maddesinde ise başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti düzenlenmiş olup bunların ne şekilde yapılacağı önceki bölümlerde detaylı olarak açıklanmıştır.

11.14) Kimlik tespiti ile ilgili diğer hususlar:

11.14.1) Adres Teyidi:

Sürekli iş ilişkisi tesisinde, gerçek kişilerle ilgili kimlik tespiti kapsamında beyan edilen adresin doğruluğu, e-Devlet veri tabanlarından yararlanmak suretiyle (elektronik görüntüsü de alınarak) teyit edilebilir.

Müşteri adresine alma haberli posta yoluyla tebligat yapılması durumunda, tebligatın müşteriye yapıldığına dair belge de adres teyidinde kullanılabilir.

11.14.2) Telefon ve Faks Numarası ile Elektronik Posta Adresinin Doğruluğunun Teyidi:

Telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, sürekli iş ilişkisinin tesis edilmesi halinde yapılacaktır. Sürekli iş ilişkisinin tanımı gereği yetkili müesseselerin sürekli iş ilişkisi tesis edecek işlemleri bulunmamaktadır.

12) Şüpheli İşlemler ve Yükümlü Olmak Sıfatıyla Yetkili Müesseselerin bu konudaki sorumlulukları:

12.1) Şüpheli İşlemin Tanımı:

5549 sayılı Kanununun 4'üncü maddesi gereğince; yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından MASAK'a bildirilmesi zorunludur.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 27 (1)'inci maddesine göre; şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.

12.2) Şüpheli İşlem Bildiriminde Bulunmakla Yükümlü Olanlar (Yükümlüler) :

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanununun 2/d maddesi ile bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri 5549 sayılı Kanununun uygulanmasında yükümlü sayılmış, sayılanlar dışında kalan iş ve meslek sahiplerinin yükümlü yapılabilmesi için de Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesine göre yükümlü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:

- a) Bankalar.
- b) Bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar.

c) Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler.

- ç) Ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat kapsamındaki ikrazatçılar, finansman ve faktoring şirketleri.

- d) Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri.
- e) Yatırım fonu yöneticileri.
- f) Yatırım ortaklıkları.
- g) Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri.
- ğ) Finansal kiralama şirketleri.
- h) Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar.
- ı) Saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere İstanbul Altın Borsası Başkanlığı.
- i) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ile kargo şirketleri.
- j) Varlık yönetim şirketleri.
- k) Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar.
- l) Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü.
- m) Kıymetli madenler borsası aracı kuruluşları.
- n) Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler.
- o) İş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar.
- ö) Tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar.
- p) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler.
- r) Spor kulüpleri.
- s) Noterler.
- ş) Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki işlerden taşınmaz alım satımı, şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar.
- t) Şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere, bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler.

Merkezi Türkiye’de bulunan yükümlünün yurt dışındaki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri, faaliyet gösterdikleri ülkenin mevzuatı ve yetkili otoritelerinin izin verdiği ölçüde bu Yönet-melik hükümlerini uygulamak zorundadır.

Şüpheli işlem bildirim; gerçek kişi yükümlünün bizzat kendisi, tüzel kişi yükümlünün kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği bulunmayanların yöneticileri veya bunlar tarafından yetkili kılınanlar, uyum görevlisi atanan yükümlülerde ise bu görevliler tarafından yerine getirilir.

12.3) Şüpheli İşlem Bildirim Usul ve Esasları

Şüpheli işlemlerin bildirim, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik, 2 ve 4 sıra numaralı MASAK Genel Tebliğlerinde yer alan şüpheli işlem bildirim usulüne uygun olarak yapılır. Bu işlemin nasıl yapılacağı aşağıda açıklanmıştır.

12.3.1) Bildirimde bulunmadan önce yapılacak işlemler

Yükümlüler, şüpheli işlemle karşılaştıklarında, gerekli kimlik tespitlerini yaptıktan sonra, şüpheli işlem hakkında gerekiyorsa yetki ve imkanları ölçüsünde araştırmalar yaparak edinilen bilgi ve bulguları göz önüne alıp, Şüpheli İşlem Bildirim Formunu *** (ŞİBF) doldurarak MASAK’a gönderirler. Bildirimde bulunulan işlemle ilgili olarak daha sonra yeni bilgi ve bulgular elde edilirse, bildirim formu tekrar doldurulup, daha önce yapılan bildirimde ek olduğu belirtilerek MASAK’a gönderilir.

Şüphe veya şüpheliyi gerektiren makul bir sebebin olup olmadığı hususu gerektiğinde birden çok işlem bir arada ele alınarak değerlendirilir. Şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olması şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

12.3.2) Bildirim formunun doldurulması ve imzalanması

Yükümlüler, karşılaştıkları şüpheli işlemleri, herhangi bir parasal sınır gözetmeksizin Şüpheli İşlem Bildirim Formuyla bildirirler. ŞİBF'nin A,B,C, ve D bölümleriyle ilgili bilgilerden tespit edilebilenler yazıldıktan sonra, tespit olunan şüpheli işlem E bölümünde 1'den 20'ye kadar sayılan seçeneklerden hangisine uygun düşüyorsa o seçeneğin önündeki boş karenin içine (x) işareti konularak gösterilir. Şüpheli işlem, sayılan tiplere uymuyorsa, 21 inci sırada sayılan “Diğer Haller” seçeneği işaretlenerek, muttali olunan şüpheli işlem bu seçeneğin önüne yazılır. Terörün finansmanı ile bağlantılı şüpheli işlemlerin bildiriminde, şüpheli işlem bildirim formunda yer alan "20" nolu tip işaretlenir. Daha sonra formun D

*** Şüpheli İşlem Bildirim Formunun bir örneği ekte yer almaktadır.

Bölümünde yer alan "İşlem türü ve açıklayıcı bilgi" kısmına; işlem Terörün Finansmanına Yönelik Şüpheli İşlemlerin Bildirimi Genel Tebliğ ile belirlenen şüpheli işlem tipleri arasında yer alıyorsa işlemle ilgili tip, bu tiplerin dışında gerçekleşen bir işlem söz konusu ise gerekli açıklama yazılır.

Yükümlülerce, ŞİBF'de istenen bilgiler haricinde başka bilgiler de verilmek istenirse, bu bilgiler herhangi bir şekle tabi olmaksızın istenilen biçimde yazılarak bu forma eklenip gönderilebilir.

ŞİBF'nin doldurulması bittikten sonra, form işlemi yapan görevli ile birlikte, bu işlemin sonuçlandırılması konusunda imza yetkisine sahip bir kişi tarafından imzalanır. Bankalarda ikinci imza, şube müdürü düzeyindeki görevlilerce atılır.

12.3.3) Şüpheli işlemlerin bildirim süresi

Şüpheli işlemler, işleme ilişkin şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde MASAK'a bildirilir.

12.3.4) Şüpheli işlemlerin bildirileceği yer

Yükümlüler, düzenledikleri "Şüpheli İşlem Bildirim Formu"nu belirtilen süre içinde, Maliye Bakanlığı, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı - N Blok Dikmen Cad. 06100 Dikmen/ANKARA adresine veya Başkanlığın (0 312) 415 2535 veya 36 nolu faksına gönderirler. Ancak, faksla gönderilip gönderilmediğine bakılmaksızın ŞİBF'nin aslı taahhütlü postayla ya da elden Başkanlığa intikal ettirilir.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik ile, Maliye Bakanlığı, Şüpheli İşlem Bildirim Formlarının düzenlenmesine, bildirimlerin elektronik ortam ve bilgi iletişim araçları kullanılarak yapılması zorunluluğu getirilmesine ve şüpheli işlem bildirimlerinde elektronik imza kullanılmasına ilişkin usul ve esasları yükümlüler bazında ayrı ayrı belirlemeye yetkili kılınmıştır. Yönetmeliğe göre MASAK, bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesine yönelik rehberler çıkarılabilir ve bu rehberler elektronik ortamda yayımlanabilir. Bildirimler bu rehberlere uygun şekilde yapılır.

12.4) Bildirimin Gizliliği:

5549 sayılı Kanunun 4 (2)'nci maddesine göre; yükümlüler, MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklamazlar.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik'in 29'uncu maddesine göre;

Yükümlüler MASAK'a şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu veya bulunacağına dair, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanlarına ve yargılama sırasında mahkemelere verilen bilgiler dışında, işleme taraf olanlar dâhil olmak üzere hiç kimseye bilgi veremezler.

Bu yükümlülük şüpheli işlemi MASAK'a bildiren kişi, kurum ve kuruluşlar veya bu kimselerin işlemi fiilen yapan ve yöneten mensupları veya bunların kanuni temsilcileri ve vekillerinin yanı sıra şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu herhangi bir şekilde vakıf olan diğer personeli de kapsar. Uyum görevlisi tayin edilen yükümlülerde, uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimler de gizlilik kapsamındadır. Şüpheli işlem bildirimlerini elektronik ortamda gerçekleştiren uyum görevlileri, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve sair bilgi ve araçları hiç kimseye veremez.

Yükümlüler yurt dışındaki merkezlerine veya şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimlerine, müşterisi hakkında şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu dair hiçbir şekilde bilgi veremez.

12.5)Şüpheli İşlem Bildirim Tipleri:

Mali suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) tarafından belli başlı şüpheli işlem tipleri belirlenmiştir. Bunların belli başlıları aşağıda belirtilmiştir. Bu şekilde işlemlere rastlanması halinde durum MASAK'a bildirilecektir. Bunların sadece bir kısmı yetkili müesseselerde gerçekleştirilecek işlemlerle ilgili olmakla beraber, bilgi açısından tamamına yer verilmiştir.

1. İşlem yapılırken normalde herkesin vermesi gereken bilginin verilmesinde isteksiz davranılması, kimlik bilgilerinin edinilmesinde zorluklarla karşılaşılması, çok az veya gerçek dışı bilgi verilmesi, sahteliğinden şüphe edilen belge ibraz edilmesi, mali durumla ilgili yanıltıcı beyanlarda bulunulması, yapılan işlemin beyan edilen amaca uygun düşmemesi,
2. Uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçlar ile terörist organizasyonların mevcut olduğu ülkelerden ve sınır ötesi merkezlerden (Offshore Centres) veya bu ülke ve merkezlere normal olmayan büyük meblağlı transferlerin yapılması,
3. Kişinin banka ve diğer yükümlüler nezdinde ki hesaplarında anormal bir artışın tespit edilmesi ve bu hesaplarda büyük miktarlarda atıl, paraların tutulması
4. Müşterinin sürekli iş yaptığı veya para gönderdiği adresler dışındaki adres ve hesaplara, önemli ölçüde para transfer etmesi,

5. Kötü bir ünü olan, belli bir iş kaynağı, ticari geçmişi ve alt yapısı olmayan bir kimse adına veya hesabına büyük miktarlarda nakit hareketlerinin olması veya yurtdışından büyük miktarlarda nakit gelmesi,
6. Genelde bir hesap kullanılmaksızın, yurtdışından veya yurtdışına önemli miktarlarda para transferi yapılması, yeterli açıklama yapılmadan, elektronik fon transferlerinin gerçekleştirilmesi ve bunların nakit olarak ödenmesinin istenmesi,
7. Kişinin aynı yükümlü nezdinde, alışılmadık bir şekilde birden fazla hesabının olması ve bu hesaplar toplu ele alındığında büyük meblağlara ulaşılması, veya aynı hesapta toplanabilecek tutarların parçalara bölünerek ayrı ayrı hesaplarda tutulması, veyahut devamlı, bilgi verme kapsamına dahil olmamak amacıyla işlem miktarının, bildirim yapılmayacağı tutara düşürülmesi
8. Çok sayıda kişinin, makul açıklama yapmadan aynı hesaba ödeme yapması veya birçok ayrı hesaptan aynı hesaba transferin yapılması,
9. Yurt içinde bir bankayla çalışmayı gerektirmeyecek kadar az ticari işlem hacmi olanların, yabancı bankalara fon transferi için emanet hesap açtırmaları veya sadece fon transfer etmek amacıyla açılan hesaplara yatırılan nakdin kısa süre bekleyerek herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın geçici hesaplara aktarılması,
10. İşletme faaliyetleriyle orantısız hesapların olması ve bu hesaplar arasında transfer işlemlerinin yapılması, bu hesaplardan ticari saikle yapılmadığı açıkça belli olan işlemlerin gerçekleştirilmesi, kişiyle veya şirketle açıkça bağlantısı olmayan kişilere mutataş olmayan şekillerde ödemelerin yapılması,
11. Yüksek meblağlarda kredi veya borç para alınması ve bunun makul bir açıklaması olmadan beklenmedik bir şekilde kısa sürede geri ödenerek kapatılması,
12. Yurtdışında bir hesap teminat gösterilerek, yurt içinde kredi alınması, daha sonra bu kredi ödenmeyerek borcu veren kurumun teminat gösterilen hesaptaki parayı haciz ederek yurda getirme koşullarının oluşmasının sağlanması veya yurt içinde normal koşullarda alınan bir kredinin geri ödenmesinin yurt dışında bulunan Off-Shore bankalardan yapılan transferlerle karşılanması,
13. Kredi talebinde, alınacak olan kredinin nerede kullanılacağına yönelik ikna edici bilgilerin verilmemesi ve bu kredinin geri ödenmesine dair net bilgilerin sunulmaması,
14. Birbirine yakın tutarda paranın yine birbirine yakın zamanda ülke dışına çıkması ve girmesi,
15. Menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasasında açılan hesaplarda, işlem yapıyormuş görüntüsü vermek amacıyla birbiri karşılayacak tutarlarda ve bir amaç veya olağanüstü bir durum olmadığı halde alım satım emirlerinin verilmesi,

16. Borsada işlem yapmak üzere aynı anda açılan, sürekli kar ve zarar sonucu veren işlemlerin yapıldığı iki veya daha fazla hesapta benzer işlemlerin yapılması ve bu hesaplardan yararlanan kişilerin aynı olduğundan şüphelenilmesi veya bilinmesi,
17. Aracı kurum nezdinde açılan hesaplardaki büyük boyutlu zararın, sürekli bir başka yatırımcıdan gönderilen nakitle kapatılması veya başka hesaplardaki karın sürekli aynı yatırımcıya aktarılması,
18. Aracı kurumlar nezdinde nakit olarak çok yüksek miktarda hesapların açılması ve ödemenin hesap açılırken veya takas gününde nakit olarak yapılması,
19. Aracı kurumlar nezdinde işlem miktarını ve hareketleri dikkat çekici kılmamak amacıyla, aynı tür işlemlerin yapıldığı çok sayıda hesabın açılması.
20. Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması yada şüphe duyulması için makul nedenler bulunması,
21. Diğer haller.

Terörizmin Finansmanı ile Bağlantılı Şüpheli İşlem Tipleri

a. Hesaplara İlişkin Tipler

- 1) Uzun süre işlem görmeyen hesaplara dönemsel olarak para yatırılması.
- 2) Çok düşük bir bakiyeye sahip olan bir hesaba yüklü tutarlarda nakit yatırılması ve müteakiben yatırılan nakdin geri çekilmesi veya başka bir veya birden çok hesaba havale edilmesi.
- 3) Aralarında akrabalık veya herhangi bir iş ilişkisi bulunmadığı halde, aynı hesapta birçok kişinin imza yetkisinin bulunması.
- 4) İşyeri adresi olarak aynı adresi gösteren farklı şirketler veya tüzel kişiler tarafından açılan hesaplarda imza yetkisinin aynı kişi veya kişilere verilmesi.
- 5) Aynı kişi tarafından çok sayıda hesap açtırılması ve bu hesaplara yatırılan küçük tutarların toplamda o müşterinin ekonomik faaliyeti ile uyumsuz olması.
- 6) Bir terör örgütü ile bağlantılı olduğu bilinen gerçek veya tüzel kişiler adına hesap açılması.
- 7) Bir kişi veya kuruluşun hesabına görünürdeki ticari faaliyeti ile orantılı olmayan tutarlarda nakit yatırılması.
- 8) Bir hesap üzerinden yürütülen işlemlerde, hesabın normal kullanımıyla uyumsuz bir şekilde, nakit ve nakit benzeri araçların birbirine karıştırılması.
- 9) Finansal kuruluşun farklı şubeleri vasıtasıyla veya aynı şubeye aynı anda gelen kişiler tarafından hesaba parça parça nakit yatırılması veya çekilmesi.
- 10) Hesaba ilişkin tüm işlemlerin ATM'ler vasıtasıyla yapılması.

11) Ticari işletmelerin hesaplarına üçüncü şahıslarca normal ticari işlemleri dışında sık sık para yatırılması veya üçüncü şahıslara bu şekilde ödemeler yapılması ya da normalde kişi ya da kurum adına çek veya diğer ödeme araçlarıyla kolaylıkla yapılabilecek bir ticari işlem için, kişi ya da kurum hesabına yüksek tutarda nakit yatırılması.

b. Elektronik Transferlere İlişkin Tipler

12) Kimlik tespitine ilişkin yasal yükümlülüklerden kaçınmak amacıyla elektronik transferlerin düşük tutarlara bölünerek yapılması.

13) Elektronik transferi gerçekleştiren veya adına bu işlem gerçekleştirilen kişinin kimlik bilgilerinin verilmemesi veya verilmesinde isteksiz davranılması.

14) Üçüncü bir kişi tarafından müşteri adına elektronik transferler yoluyla döviz üzerinden işlem yapılması ve işlemlerin müşteriyle hiçbir ticari bağlantısı olmayan kişi veya ülkelerle gerçekleştirilmesi.

c. Müşteri veya Müşteri Faaliyetlerinin Özelliklerine İlişkin Tipler:

15) Nakit işlemlerde bulunan farklı kişilerin aynı adres bilgilerini vermesi, özellikle iş ve ikametgah adreslerinin aynı olması ve/veya belirtilen mesleği ile uyuşmaması.

16) İşlemi yapan kişinin beyan ettiği mesleği veya faaliyet alanının, işlemin türü veya hacmi ile orantılı ve uyumlu olmaması.

17) Müşterinin ticari faaliyetinin bilinmemesi veya faaliyetin kiralık kasa kullanımını gerektirmemesine rağmen ticari kuruluş adına kiralık kasa kullanılması.

18) Müşterinin kimliğinin tespiti veya doğrulanmasına ilişkin süreç sırasında (örneğin daha önce ya da halen yaşanılan ülke, pasaportun ait olduğu ülke, pasaporta göre ziyaret edilen ülkeler ile ad, adres ve doğum tarihini teyit etmeye yarayan dokümanlarla ilgili olarak) açıklanamayan tutarsızlıklar olması.

19) Kişilerin sabit bir adreslerinin olmaması ve adres bilgilerinin sürekli değişmesi.

20) Bir ticari tüzel kişilik adına faaliyetine uygun olmayan hesap açılması.

d. Terörist Organizasyonlarla Bağlantısından Şüphelenilen Riskli Ülkelerle Gerçekleştirilen İşlemlere İlişkin Tipler

21) Riskli ülkelerde açılan ticari bir hesaba hiçbir ticari açıklaması ve ekonomik amacı olmayan tutarlarda paranın elektronik olarak transfer edilmesi ve/veya bu paraların hesaptan çekilmesi.

22) Riskli ülkelere ve/veya bu ülkelerden fonların gönderilmesi ya da alınması, bu ülkelerde bulunan mali kurumlarda hesap açılması veya bu ülkelerdeki bankaların çıkardığı kredi kartlarının kullanılması.

- 23) Üçüncü kişilerce döviz değişimi yapılarak, terörizm ve kaçakçılığın yoğun olarak görüldüğü veya vergi cenneti olarak bilinen ve müşteriyle açık iş bağlantısı olmayan ülkelere müşteri adına fon transfer edilmesi.
- 24) Riskli ülkelere veya riskli ülkeler üzerinden yapılan transfer işlemleri neticesinde kısa süre içerisinde oluşan mevduatların üçüncü şahıslara aktarılması.
- 25) Özellikle riskli ülkelerden veya bu ülkelere, bireysel ve ticari çok sayıda hesap kullanılarak fonların toplanması ve bu fonların az sayıda lehbara yönlendirilmesi.
- 26) Riskli ülkelerden ya da riskli ülkelere yapılan fon transferlerinde, işlemi makul kılacak ticari bir amaç olmaksızın, ticari nitelikli finansal işlemlerin kullanılması.

e. Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluşlara İlişkin Tipler

- 27) Kâr amacı gütmeyen kuruluşların beyan edilen amacı, faaliyetleri ve görünen kaynakları ile mali işlemlerin niteliği, büyüklüğü ve toplanan ya da aktarılan fon tutarları arasında uyumsuzluklar olması. Örneğin kültürel faaliyet gösteren bir derneğin düzenlediği müzik festivalinden sonra, banka hesabına bu faaliyetle orantısız ölçüde büyük miktarlarda para yatırılması.
- 28) Kâr amacı gütmeyen bir kuruluşun banka hesabı ile ilgili mali işlemlerin sıklığı ve tutarlarında ani artışlar ortaya çıkması.
- 29) Kâr amacı gütmeyen bir kuruluşun hesabında fonların çok uzun süre bekletilmesi.
- 30) Kâr amacı gütmeyen kuruluşun sadece yurt dışından bağış alması veya bağışların önemli bir kısmının yurt dışı kaynaklı olması.
- 31) Kâr amacı gütmeyen kuruluşun yöneticilerinin yabancı uyruklu olması, özellikle yabancı yöneticilerin ülkeleriyle yapılan büyük tutarlı işlemlerin varlığı ve paranın gönderildiği yerin de riskli ülke olması.
- 32) Kâr amacı gütmeyen çok sayıda kuruluşun izah edilemeyen bağlantılarının bulunması; örneğin birkaç kuruluşun birbirlerine para transferi yapması ya da aynı adresi, aynı idareciyi veya personeli paylaşması.
- 33) Yeterli personeli, uygun bir işyeri ya da telefon numaraları bulunmayan kâr amacı gütmeyen kuruluşların yoğun faaliyette buldukları izlenimi yaratan hesap hareketleri bulunması.
- 34) Çok sayıda bireysel ve ticari hesabın ya da kâr amacı gütmeyen kuruluş hesaplarının kullanılmasıyla fonların teslim alınması ve bu fonların kısa sürede yabancı lehdarlara transfer edilmesi.

Yukarıda genel tanımı yapılan şüpheli işlem tipleri, Suç Gelirlerinin Aklanmasına ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte yer almaktadır. Kuşkusuz şüpheli işlemler daha gi-

rift özellikler taşımaktadır. Yönetmelikte belirlenen bazı tanımlamalar yeterli ölçüde olmayabilir. Ayrıca burada belirtilmeyen çok özel ve olağanüstü şüpheli işlem türleri de gerçekleşebilir. Bu konuda yükümlülerin (örneğin, yetkili müessese çalışanları) duyarlı ve bilinçli olarak işlem ve kişiyi yorumlayıp irdelemeleri gerekir. Dolayısıyla şüphe ve bildirimde yetki ve irade büro çalışanlarının inisiyatifindedir. Ekonomimizin kayıt altına alınması ve dünya ekonomisinin geleceği için bu konuda finans kurumları büyük sorumluluk taşımaktadırlar.

Ek-1:

<u>DÖVİZ ALIM BELGESİ</u>	
Seri No:	İstatistik No.(lar) :
Sıra No:	Banka Şube Kodu :
<u>DÖVİZİ SATAN KİŞİNİN/KURULUŞUN</u>	
Ünvanı/Adı Soyadı :	
Uyruğu :	
*Vergi Kimlik Numarası :	
<u>SATIN ALINAN DÖVİZİN/EFKTİFİN</u>	
Geldiği Ülke :	
Geliş Nedeni :	
Cinsi :	
Uygulanan Kur :	
Tutarı :	
Türk Parası Karşılığı :	
ABD Doları Karşılığı :	
Döviz Alım Belgesi ihracat ya da Yabancı Sermaye Bedeli için düzenlendiğinde aşağıda yer alan bilgiler de yazılacaktır.	
Gümrük Beyannamelerinin Tarihi :	
Numarası :	
Döviz Beyan Tutanağı Tarih ve Sayısı :	
Gümrük Müdürlüğünün Teyit Yazısının Tarih ve Sayısı :	
Açıklama:	Tarih Banka Adı-Kaşe-İmza

Ek-2:

<u>DÖVİZ SATIM BELGESİ</u>	
Seri no:	İstatistik no.(lar) :
Sıra no:	Banka Şube kodu : _____
DÖVİZİ SATIN ALAN KİŞİ/KURULUŞUN	
Ünvanı/Adı :	
Soyadı :	
Adresi :	
Uyruğu :	
*Vergi Kimlik Numarası :	
DÖVİZ SATIŞININ DAYANAĞI	
.....	
SATILAN DÖVİZİN/EFEKTİFİN	
Cinsi :	
Tutarı :	
Kuru :	
Türk Parası Karşılığı :	
ABD Doları Karşılığı :	
Toplam Türk Parası :	
Yukarıda dökümü yazılı döviz/dövizler, efektif/efektifler satılmıştır.	
Tarih	
Banka Adı	
Kaşe-İmza	

***Tüzel kişiler ile yabancı uyruklu kişilerde vergi kimlik numarası
Gerçek kişilerde Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası**

Ek-3:

<u>TÜRK PARASI TRANSFER BELGESİ</u>	
Seri no:	İstatistik no.(lar) :
Sıra no:	Banka Şube kodu : _____
TÜRK PARASI TRANSFER EDEN KİŞİ/KURULUŞUN	
Ünvanı/Adı	:
Soyadı	:
Adresi	:
*Vergi Kimlik Numarası	:
TRANSFERİN DAYANAĞI	
.....	
TRANSFER EDİLEN TÜRK PARASININ	
Tutarı	:
ABD Doları Karşılığı	:
Kur	:
Yukarıda dökümü yazılı Türk Parası transfer edilmiştir.	
Tarih	
Banka Adı	
Kaşe-İmza	

***Tüzel kişiler ile yabancı uyruklu kişilerde vergi kimlik numarası
Gerçek kişilerde Türkiye Cumhuriyeti Kimlik**

Ek-4:
ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİM FORMU

A- FORMU DÜZENLEYEN YÜKÜMLÜNÜN:

Adı Soyadı-Unvanı:	
Adresi:	
Tel:	Vergi Sicil No:

B- ŞÜPHELİ İŞLEM YAPANIN:

Adı Soyadı:			
Doğum Yeri ve Tarihi:			
Adresi:			
İşi-Görevi: Tel:		Vergi Sicil No:	
Kimlik Belge No: Nüfus Cüzdanı	Ehliyet	Pasaport	Diğer
İşlemi Kimin Adına Yaptığı			
Kendisi Adına :		Başkası	
Adına :			

C- BAŞKASI ADINA İŞLEM YAPIYORSA ADINA İŞLEM YAPILAN KİŞİNİN:

Adı Soyadı - Unvanı :	
Vergi Sicil No :	
Doğum Yeri ve Tarihi : (Tüzel Kişi ise Kanuni Mrk. ve Tic.Sic. No:)	Tel :
Adresi :	

D- ŞÜPHELİ İŞLEME AİT BİLGİLER:

Şüpheli işlemin tarihleri : ..../..../..... Varsa Referans Numarası :
Şüpheli işlem Tutarı :
* şüpheli İşlemi İlgilendiren Hesaplar: * İşlem Türü ve Açıklayıcı Bilgi:

*Alan yetmediğinde herhangi bir kâğıda yazılıp eklenebilir.

E-ŞÜPHELİ İŞLEM TİPLERİ: (Şüpheli işlem tipinin önüne (X) işareti konulacaktır.)

1- İşlem yapılırken normalde herkesin vermesi gereken bilginin verilmesinde isteksiz davranılması, kimlik bilgilerinin edinilmesinde zorluklarla karşılaşılması, çok az veya gerçek dışı bilgi verilmesi, sahteliğinden şüphe edilen belge ibraz edilmesi, mali durumla ilgili yanıltıcı beyanlarda bulunulması, yapılan işlemin beyan edilen amaca uygun düşmemesi,

2- Uyuşturucu ve kaçakçılık gibi suçlar ile terörist organizasyonların mevcut olduğu ülkelerden ve sınır ötesi merkezlerden (Offshore- Centres) veya bu ülke ve merkezlere normal olmayan büyük meblağlı transferlerin yapılması,

3- Kişinin banka ve diğer yükümlüler nezdinde ki hesaplarında anormal bir artışın tespit edilmesi ve bu hesaplarda büyük miktarlarda atıl, paraların tutulması

4- Müşterinin sürekli iş yaptığı veya para gönderdiği adresler dışındaki adres ve hesaplara, önemli ölçüde para transfer etmesi,

5- Kötü bir ünü olan, belli bir iş kaynağı, ticari geçmişi ve alt yapısı olmayan bir kimse adına veya hesabına büyük miktarlarda nakit hareketlerinin olması veya yurtdışından büyük miktarlarda nakit gelmesi,

6- Genelde bir hesap kullanılmaksızın, yurtdışından veya yurtdışına önemli miktarlarda para transferi yapılması, yeterli açıklama yapılmadan, elektronik fon transferlerinin gerçekleştirilmesi ve bunların nakit olarak ödenmesinin istenmesi,

7- Kişinin aynı yükümlü nezdinde, alışılmadık bir şekilde birden fazla hesabının olması ve bu hesaplar toplu ele alındığında büyük meblağlara

ulaşılması, veya aynı hesapta toplanabilecek tutarların parçalara bölünerek ayrı ayrı hesaplarda tutulması, veyahut devamlı, bilgi verme kapsamına dahil olmamak amacıyla işlem miktarının, bildirim yapılmayacağı tutara düşürülmesi,

8- Çok sayıda kişinin, makul açıklama yapmadan aynı hesaba ödeme yapması veya birçok ayrı hesaptan aynı hesaba transferin yapılması,

9- Yurt içinde bir bankayla çalışmayı gerektirmeyecek kadar az ticari işlem hacmi olanların, yabancı bankalara fon transferi için emanet hesap açtırmaları veya sadece fon transfer etmek amacıyla açılan hesaplara yatırılan nakdin kısa süre bekleyerek herhangi bir işleme tabi tutulmaksızın geçici hesaplara aktarılması,

10- İşletme faaliyetleriyle orantısız hesapların olması ve bu hesaplar arasında transfer işlemlerinin yapılması, bu hesaplardan ticari saikle yapılmadığı açıkça belli olan işlemlerin gerçekleştirilmesi, kişiyle veya şirketle açıkça bağlantısı olmayan kişilere mutata olmayan şekillerde ödemelerin yapılması,

11- Yüksek meblağlarda kredi veya borç para alınması ve bunun makul bir açıklaması olmadan beklenmedik bir şekilde kısa sürede geri ödenerek kapatılması,

12- Yurtdışında bir hesap teminat gösterilerek, yurt içinde kredi alınması, daha sonra bu kredi ödenmeyerek borcu veren kurumun teminat gösterilen hesaptaki parayı haciz ederek yurda getirme koşullarının oluşmasının sağlanması veya yurt içinde normal koşullarda alınan bir kredinin geri ödenmesinin yurt dışında bulunan Off-Shore bankalardan yapılan transferlerle karşılanması,

13- Kredi talebinde, alınacak olan kredinin nerede kullanılacağına yönelik ikna edici bilgilerin verilmemesi ve bu kredinin geri ödenmesine dair net bilgilerin sunulmaması,

14- Birbirine yakın tutarda paranın yine birbirine yakın zamanda ülke dışına çıkması ve girmesi,

15- Menkul kıymetler ve vadeli işlemler piyasasında açılan hesaplarda, işlem yapılmıyormuş görüntüsü vermek amacıyla birbiri karşılayacak tutarlarda ve bir amaç veya olağanüstü bir durum olmadığı halde alım satım emirlerinin verilmesi,

16- Borsada işlem yapmak üzere aynı anda açılan, sürekli kar ve zarar sonucu veren işlemlerin yapıldığı iki veya daha fazla hesapta benzer işlemlerin yapılması ve bu hesaplardan yararlanan kişilerin aynı olduğundan şüphelenilmesi veya bilinmesi,

17- Aracı kurum nezdinde açılan hesaplardaki büyük boyutlu zararın, sürekli bir başka yatırımcıdan gönderilen nakitle kapatılması veya başka hesaplardaki karın sürekli aynı yatırımcıya aktarılması,

18- Aracı kurumlar nezdinde nakit olarak çok yüksek miktarlı hesapların açılması ve ödemenin hesap açılırken veya takas gününde nakit olarak yapılması,

19- Aracı kurumlar nezdinde işlem miktarını ve hareketleri dikkat çekici kılmamak amacıyla, aynı tür işlemlerin yapıldığı çok sayıda hesabın açılması.

20- Fonların, terörizm veya terörist eylemlerle ilgili veya bağlantılı olduğundan ya da bu amaçla kullanıldığından şüphe duyulması ya da şüphe duyulması için makul nedenler bulunması.

21- Diğer haller (Özet olarak yazılmalı)

Formu Düzenleyenin İmzaya Yetkili Amirin

Adı Soyadı.....:

Unvanı.....:

Tarih.....:

İmza-Mühür

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MEVZUAT

TÜRK PARASININ KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası: 1567

Kabul Tarihi: 20/02/1930

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 25/02/1930

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 1433

Madde 1 - (93/4143 sayılı Kararla değişik) Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesine, döviz ve dövizli temsil eden belgelere (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ilişkin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere, prim tahsili suretiyle bedelsiz ithal izni vermeye, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata, görünmeyen işlemlere, sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar bu karar ile tayin ve tespit edilmiştir.

Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlıkça yayımlanacak tebliğlere muhalefet 1567 sayılı Kanun'la ek ve tadillerine muhalefet sayılır.

Çeşitli kanunlar ve uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

Madde 2 - (Değişik madde: 16/12/1942 - 4328/1 md.)

Bu kararlar (Türk Parası Kıymetini Koruma) başlığı altında Resmi Gazete ile ve Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık'ın münasip göreceği diğer neşir vasıtalarıyla neşir ve ilan olunur.

Şu kadar ki kararların yürürlüğe girmesinde Resmi Gazete ile yapılacak neşir ve ilan esas olup bu gazete ile neşredilen kararlar başka vasıtalarla neşir ve ilan edilmiş olsun olmasın metinlerinde mer'iyet tarihi varsa o tarihten yok ise Resmi Gazete ile neşredildiğinin ertesi gününden itibaren Türkiye'nin her tarafında yürürlüğe girer.

Madde 3 - (Değişik madde: 15/02/1989 - 3521/1 md.)

a) (Değişik ilk paragraf: 30/07/2003 - 4961 S.K./1. md.) Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket eden veya bu kararlarda belirlenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzel

kişiler ikimilyar liradan yirmibeşmilyar liraya kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, karara aykırı fiil 1 inci maddede yazılı kıymetlerin izinsiz olara yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar adli para cezasına hükmolunur. Yakalanan eşya ve kıymetler, fiil teşebbüs derecesinde kalsa dahi, müsadere olunur. Yakalanamadığı için müsadere edilemeyen eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar adli para cezasına hükmolunur.

b) (Değişik bend: 30/07/2003 - 4961 S.K./1. md.) Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre yurda getirmeyenler yurda getirmekle yükümlü oldukları kıymetin rayiç bedelinin yüzde beşi tutarında adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, yargı kararının kesinleşmesinden önce alacaklarını yurda getirenlere, bu maddenin (a) bendinin birinci paragrafındaki hükümler uygulanır.

c) (Ek bend: 30/07/2003 - 4961 S.K./1. md.) İthalat, ihracat ve diğer kambiyo işlemlerinde döviz veya Türk parası kaçırmak kastıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar, kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedeli kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

Muvazaalı işlemlere teşebbüs edenler hakkında hükmolunacak para cezası kaçırmaya teşebbüs edilen kıymetin rayiç bedelinin yarısından az olamaz.

d) Bu madde uygulamasında dövizlerin rayiç bedelinin tespitinde, suç tarihinde geçerli döviz alış kurları uygulanır.

Hükmolunacak para cezasına, suç tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

e) Yukarıdaki bentlerde yazılı suçların tekerrürü halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.

Madde 4 - (Değişik madde: 15/02/1954 - 6258/3 md.)

Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye müsteniden ittihaz edilecek kararlara aykırı hallere ait takip ve duruşma meşhut suçların muhakeme usulü hükümleri mucibince yapılır. Bu davaları rüyet edecek mahkemelerle bu mahkemelerin kaza çevreleri Adalet ve Maliye Vekaletlerince müştereken tayin ve ilan olunur. Cumhuriyet savcıları, doğrudan doğruya veya Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık veya tavgif edeceği

mercilerin yazılı müracaatı üzerine mezkur kanun hükümlerine tevfikan takibe geçerler.

Kararlara aykırı fiillere sair suretlerle ittila hasıl eden Cumhuriyet savcılarını hemen Hazine Müsteşarlığının bağılı bulunduğı Bakanlık'ı veya tavgif edeceğı mercileri haberdar ederek keyfiyetin tetkikini talep edebilirler.

Cumhuriyet savcılarını ve mahkemelerce umumi hükümlere tevfikan takibat icrasına zaruret görülen hallerde takip ve duruşmaya üç günden fazla fasıla verilemez.

(Değışik fıkra: 07/05/1985 - 3196/2 md.) - Cumhuriyet Savcılıkları ve mahkemeler bu Kanun hükümlerine istinaden cereyan edecek takip ve duruşmalarda bilirkişini dinlenmesine lüzum gördükleri takdirde münhasıran resmi bilirkişini listesinde isimleri yazılı kimselerden seçecekleri bilirkişilerin rey ve mütalaasını alırlar. Resmi bilirkişini listeleri her yargı çevresi için dokuzar kişiden aşığı olmamak üzere Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin mütalaası alınmak suretiyle Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından tespit olunur.

Hazine Müsteşarlığının bağılı bulunduğı Bakanlık, Vekaletin veya tavgif edeceğı mercilerin Cumhuriyet müddeiumumiliğine yazılı müracaatta bulunmasıyla müdahil sıfatını iktisap eder.

Madde 5 - Bakanlar Kurulunca ittihaz olunacak karara muhalif hareketler için 1447 numaralı kanunla sair kanunlarda yazılı ceza hükümleri cari olmayıp bu kanundaki cezalar tatbik olunur.

Madde 6 - Bu kanun neşri tarihinden üç sene müddetle muteberdir.

Madde 7 - Bu kanun hükümlerinin icrasına Bakanlar Kurulu memurdur.

Ek Madde 1 - (Ek madde: 15/02/1954 - 6258)

Maliye müfettişleri ile Maliye müfettiş muavinleri, hesap uzman ve yardımcıları, Hazine kontrolörleri ve stajyer Hazine kontrolörleri ve kambiyo murakabe mercileri bu kanun hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında tetkikat ve tahkikat yapmak ve tahkikat sırasında suç emareleri bulunursa maznunlar ve suçla ilgisi görülenler nezdinde Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun zabıt ve arama hakkındaki hükümleri gereğince muamele ifa etmek salahiyyetini haizdirler.

Ek Madde 2 - (Ek madde: 15/02/1954 - 6258; Değışik madde: 08/03/1966 - 753/1 md.)

Muhacir ve mültecilerin İskan Kanununun 31 inci maddesi haricinde, menkul ve gayrimenkul mallarının bedeli ve ellerindeki nakitler karşılığında yapacakları ithalat bu kanun hükümlerine tabidir.

Hariçteki servetlerin tevsik şekli, getirilecek malların cins ve nev'i ile ithal için müracaat zamanı ve Maliye Bakanlığınca verilecek müsaadelerin geçerlik süresi ve konuyla alakalı diğer hususlar ayrı bir Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit olunur.

Bu kanun yürürlükte kaldığı müddetçe İskan Kanununun 32 nci maddesinin ithal edilecek eşyaların cins ve nev'ini tahdit ve tayin eden hükmü ile 33 üncü maddesi uygulanmaz.

Ek Madde 3 - (Ek madde: 15/02/1954 - 6258)

Bu kanuna aykırı fiilleri ihbar edenlerle suç delillerinin tespitinde hizmeti görülenlere, hangi hallerde ikramiye verileceği ve verilecek ikramiyenin miktar ve nispeti Bakanlar Kurulu kararı ile tespit olunur.

Ancak verilecek ikramiyenin miktarı, bu kanun mucibince hükmolunacak para cezalarından tahsil edilecek miktarın %45'ini geçemez.

Ek Madde 4 - (Değişik madde: 15/02/1989 - 3521/2 md.)

Bu Kanuna göre gerçek ve tüzelkişiler hakkında hükmolunacak para cezalarıyla 1 inci maddeye göre alınan kararlar uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Ek Madde 5 - Bu Kanunun 1 inci maddesine göre Bakanlar Kurulunca alınan kararlarda lehe değişiklik yapılması veya bu kararların yürürlükten kaldırılması hallerinde; değiştirilen veya kaldırılan kararlara aykırı davranışta bulunmuş olanlar hakkında, failin lehine olan kararlar ve kanun hükümleri tatbik ve infaz olunur.

KANUNA İŞLENEMEYEN GEÇİCİ MADDELER:

1 07/05/1985 TARİHLİ VE 3196 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ

Geçici Madde - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 1567 sayılı Kanuna muhalefetten dolayı tutuklu veya hükümlü olanlar derhal tahliye edilirler.

1567 sayılı Kanuna göre verilmiş ve henüz yerine getirilmemiş mahkumiyet kararlarının yalnızca para cezalarına ilişkin kısımları infaz olunur. Hürriyeti bağlayıcı cezalar ile mütemmim ve ferî cezalar infaz edilmez. İnfaz edilecek para cezasından, aynı suçtan dolayı daha önce tutuklu kalman süreler ile infaz edilmekte olan hürriyeti bağlayıcı cezadan fiilen infaz edilmiş olan süreler, 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendindeki cürümler için gösterilen asgari hadde göre hesap edilerek mahsup edilir.

1567 sayılı Kanuna muhalefetten açılmış olup da bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz karara bağlanmamış davalarda, sanık, hakim tarafından verilecek 10 günlük mehil içinde bu Kanunla getirilen adli para cezasının aşağı haddini yargılama giderleriyle birlikte merciine ödediği takdirde kamu davası ortadan kaldırılır, ancak müsadere hükmü uygulanır. Verilen mehil içinde paranın ödenmemesi halinde ise kamu davasına devam olunur.

2 15/02/1989 TARİHLİ VE 3521 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDESİ :

Geçici Madde - Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ticari amaçlarla ihraç edilen ve süresinde yurda getirilmemiş olan mal bedeli dövizlerin, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren otuz gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması halinde cari alış kurundan alımları yapılır.

Verilen süre içinde yurda getirilmeyerek bankalara satışı yapılmayan açık taahhüt hesaplarına ait dövizlerle ilgili olarak, bu dövizlerin, 1 inci maddeye göre çıkarılan kararlar uyarınca yurda getirilmeleri gereken tarihteki kur ile verilen sürenin son günündeki kura göre hesaplanacak kur farkları ilgililerden, 6183 sayılı Kanuna göre tahsil olunur.

Yukarıdaki fıkralara göre alımı yapılan döviz ve kur farkları ile ilgili açık taahhüt hesapları kapatılır.

3. 30/07/2003 TARİHLİ VE 4961 SAYILI KANUNUN GEÇİCİ MADDELERİ :

Geçici Madde 1 - Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin (b) bendine istinaden kesinleşen mahkeme kararları ile hükmolunan, ancak henüz tahsil edilmemiş bulunan para cezalarına esas teşkil eden yurda getirilmesi gereken kıymetin ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden yüzde beşinin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren doksan gün içinde ilgili vergi dairesine ödenmesi veya bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre kısmen tahsil edilen para cezasının yurda getirilmesi gereken kıymetin başvuru tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden hesap edilen tutarının yüzde beşine tekabül ettiğinin tespiti halinde, kesinleşmiş mahkeme kararları bütün neticeleri ile ortadan kalkar. Fazla ödenen tutarlar iade edilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren doksan gün içinde yükümlü oldukları kıymetleri cari kurdan yurda getirenlerin, cari kur üzerinden hesaplanan değer ile defter kayıtlarında yer alan ihracat bedeli arasındaki fark, pasifte bir fon hesabında izlenir. Bu fon sermayeye eklenmesi halinde gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulmaz.

Geçici Madde 2 - Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Kanuna istinaden yürürlüğe konulan mevzuat hükümleri uyarınca süresi içinde zorunlu döviz ve efektif devir ve satış yükümlülüklerini yerine getirmeyen yetkili müesseseler ve kıymetli maden aracı kuruluşları, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren yüzelli gün içinde devirle yükümlü oldukları kıymetin yüzde birine tekabül eden tutarın, ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden Türk Lirası karşılığını ilgili vergi dairesine ödemeleri halinde, bu konuda açılmış davalar ile idari işlemler bütün neticeleri ile ortadan kalkar.

Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanun hükümlerine göre haklarında kambiyo takibi başlatılan, ancak henüz yargıya intikal ettirilmeyenlerin, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren yüzelli gün içinde yükümlü oldukları kıymeti yurda getirmeleri halinde bu konuda yürütülen idari işlemler ortadan kalkar. Bu hüküm çerçevesinde yurda getirilen kıymetler için cari kur uygulanır.

Kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok yüzseksen gün içinde kambiyo takibine konu kıymetin yüzde dördüne tekabül eden tutarın ödeme tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası alış kurları üzerinden Türk Lirası karşılığını ilgili vergi dairesine ödemeleri halinde, bu konuda açılmış davalar ile idari işlemler ortadan kalkar.

25/02/2003 tarihli ve 4811 sayılı Vergi Barışı Kanunundan yararlanarak adlarına salınan vergileri ödeyen ya da ödeme planına bağlatan ihracatçı gözüken mali kuruluşlar hakkında geçici 2 nci maddedeki yüzde dört oran yüzde bir olarak uygulanır.

TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARAR

(11.8.1989 tarih ve 20249 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Karar Sayısı: 89/14391

Ekli "Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar"ın yürürlüğe konulması; Devlet Bakanlığı'nın 7/8/1989 tarihli ve 55251 sayılı yazısı üzerine, 1567 sayılı Kanunun 6258 sayılı Kanunla değişik 1 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 7/8/1989 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Kenan EVREN

Cumhurbaşkanı

T. ÖZAL

Başbakan

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL ESASLAR

Amaç, konu, yetki ve saklı hükümler

Madde 1 - (Değişik 1. fıkrası: 2006/10179- 13.3.2006 / m.1) Türk parasının kıymetini korumak amacıyla, Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin belirlenmesine, döviz ve döviz temsil eden belgelere (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ilişkin tüm işlemler ile dövizlerin tasarruf ve idaresine, Türk parası ve Türk parasını temsil eden belgelerin (menkul değerler ve diğer sermaye piyasası araçları dahil) ithal ve ihracına, kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemlere, ihracata, ithalata, özelliği olan ihracat ve ithalata, görünmeyen işlemlere, sermaye hareketlerine ilişkin kambiyo işlemlerine ait düzenleyici, sınırlayıcı esaslar bu Karar ile tayin ve tespit edilmiştir.

Bu Karar'a ve bu Karar'ın uygulanması amacıyla Bakanlık'ça yayımlanacak tebliğlere muhalefet 1567 sayılı Kanun'la ek ve tadillerine muhalefet sayılır.

Çeşitli kanunlar ve uluslararası anlaşmalarda yer alan özel hükümler saklıdır.

Tanımlar

Madde 2 - Bu Karar'ın uygulanmasında,

a) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2) **Bakanlık:** Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı bulunduğu Bakanlık,

b) (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.1) **Türkiye'de yerleşik kişiler:** Yurtdışında işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi Türk vatandaşları dahil Türkiye'de kanuni yerleşim yeri bulunan gerçek ve tüzel kişileri,

c) Dışarıda yerleşik kişiler: Türkiye'de yerleşik sayılmayan gerçek ve tüzel kişileri,

d) Yolcu: Geçerli pasaport veya pasaport yerini tutan belgeler taşıyan ve Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca tespit edilen giriş ve çıkış kapılarına gelen kişileri,

e) Türk parası: Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türkiye'de tedavülde bulunan veya tedavülden kaldırılmış olsa bile değiştirme süresi dolmamış olan paraları

f) (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.1) **Türk parası ile ödemeyi sağlayan belgeler:** Türk parası ile ödemede bulunmayı sağlayan ticari ve

adi senetler, kredi mektubu, kredi kartı, seyahat çekleri, havale, mektup gibi her türlü belge ve vasıtaları,

g) Efektif: Banknot şeklindeki bütün yabancı ülkeler paralarını,

h) Döviz (kambiyo): Efektif dahil yabancı parayla ödemeyi sağlayan her nev'i hesap, belge ve vasıtaları,

i) (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.1) Menkul kıymetler: sermaye ve para piyasalarında işlem gören her türlü Türk ve yabancı menkul kıymetleri, (menkul kıymet yatırım fonu katılma belgesi bu Karar'ın uygulanmasında menkul kıymet olarak mütalaa olunur).

j) (Değişik: 98/12217 - 11.12.1998 / m.1) Kıymetli Madenler: Her tür ve şekilde altın, gümüş ve platini,

i) İşlenmemiş altın: En az 995/1000 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halindeki altını,

ii) İşlenmiş altın: 995/1000'den daha küçük saflıkta, gerek bir işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş, gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım-satım yapılan altını,

iii) (Ek: 98/12217 - 11.12.1998 / m.1) İşlenmemiş gümüş: En az % 99,9 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen bar, külçe veya granül halindeki gümüşü,

iv) (Ek: 98/12217 - 11.12.1998 / m.1) İşlenmiş gümüş: % 99,9'dan daha düşük saflıkta, gerek işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş, gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan gümüşü,

v) (Ek: 98/12217 - 11.12.1998 / m.1) İşlenmemiş platin : En az % 99,5 saflıkta, nitelikleri Müsteşarlıkça belirlenen barlar veya külçeler halindeki platini,

vi) (Ek: 98/12217 - 11.12.1998 / m.1) İşlenmiş platin: Gerek işçilik uygulanarak ziynet veya süs eşyası haline dönüştürülmüş, gerekse içine ilave madde katılarak veya katılmaksızın alım satımı yapılan platini,

k) Kıymetli taşlar: Elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zeberec ve inci,

l) Kıymetli eşya: Kıymetli madenler veya kıymetli taşlardan yapılmış ya da bunları içeren eşyaları,

m) Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve şubelerini,

n) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2) Banka: Türkiye'de faaliyette bulunan mevduat bankaları ve katılım bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarını,

o) (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.1) **Yetkili müesseseler:** Bakanlıkça tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövize ilişkin işlemler yapmasına izin verilen ve kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemler de yapabilen anonim şirketleri,

p) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2 ile yürürlükten kaldırılmıştır.),

r) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2) **PTT:** Posta ve Telgraf Teşkilatı'nı,

s) (Ek: 93/4143 - 4.3.1993 / m.2) **Diğer sermaye piyasası araçları:** Menkul Kıymetler dışında kalan ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen sermaye piyasası araçlarını,

t) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

u) (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.2) **Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları:** Kıymetli Madenler Borsaları ile ilgili mevzuat çerçevesinde faaliyet izni alan yurt içinde ya da yurt dışında yerleşik tüzel kişileri,

v) (Ek: 2006/11472- 30.12.2006 / m.1) Aracı kurum: Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde aracılık faaliyetinde bulunmak üzere Sermaye Piyasası Kurulu'ndan yetki belgesi almış kurumları,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK PARASI, DÖVİZ İLE KIYMETLİ MADEN, TAŞ VE EŞYALARA İLİŞKİN HÜKÜMLER

Türk parası

Madde 3- (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.2)

a) Türk parası ve Türk parasıyla ödemeyi sağlayan belgelerin yurda ithali ile aşağıda belirlenen esaslar çerçevesinde ihracı serbesttir.

i) Türkiye'de yerleşik kişiler ile, dışarıda yerleşik kişiler, bankalar vasıtasıyla yurtdışına serbestçe Türk parası gönderebilirler.

ii) Yolcuların beraberlerinde en çok 5.000,- ABD Doları karşılığı Türk parasını yurtdışına çıkarmaları serbesttir.

iii) Türk parası ile ödemeyi sağlayan belgelerin ihracı serbesttir.

b) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye'de Türk parası ile ödeme, tahsilat ve tevdiatta bulunmaları serbesttir.

c) Bankalar, ithalat, ihracat ve görünmeyen işlemler dışındaki yurtdışına yapılan 50.000 ABD Doları karşılığını aşan Türk Lirası transferlerine ilişkin bilgileri, transfer tarihinden itibaren 30 gün içinde Bakanlıkça belirlenecek mercilere bildirirler.

Döviz

Madde 4- (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.3)

a) Türkiye'ye döviz ithali serbesttir.

b) (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.1) Türkiye'de yerleşik kişilerin beraberlerinde döviz bulundurmaları, bankalar, yetkili müesseseler, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşları ile yurt dışında döviz alım satımına yetkili kuruluşlardan döviz satın almaları ve bunlara döviz satmaları, dövizleri bankalarda açacakları döviz hesaplarında tutmaları, efektif olarak kullanmaları, bankalar vasıtasıyla yurt içinde ve yurt dışında tasarruf etmeleri serbesttir.

c) Türkiye'de yerleşik kişilerin, dışarıda yerleşik kişilerden, Türkiye'de yapacakları işlemler nedeniyle döviz kabul etmeleri serbesttir.

d) (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.2) Dışarıda yerleşik kişiler; bankalar, yetkili müesseseler, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşları ve aracı kurumlarla döviz alım ve satımı yapabilirler

e) (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.1) Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişilerin, bankalar vasıtasıyla yurtdışına döviz transfer ettirmeleri serbesttir. Bakanlık yurtdışına döviz transferi yapılabilecek diğer kuruluşları belirlemeye yetkilidir.

Bankalar, ithalat, ihracat ve görünmeyen işlemler dışındaki yurtdışına yapılan 50.000 ABD Doları ve eşiti dövizini aşan transferlere (Döviz tevdiat hesaplarından yapılan transferler dahil) ilişkin bilgileri, transfer tarihinden itibaren 30 gün içinde Bakanlıkça belirlenecek mercilere bildirirler.

f) Yolcular 5.000 ABD Doları veya eşitine kadar efektifi beraberlerinde yurtdışına çıkarabilirler.

Dışarıda yerleşik kişiler ile Türkiye'de yerleşik sayılmakla birlikte yurtdışında çalışan Türk uyruklu kişiler, yurda girişlerinde beyan etmiş olmak, Türkiye'de yerleşik kişiler ise görünmeyen işlemler çerçevesinde bankalardan döviz satın aldıklarını tevsik etmek kaydıyla 5.000 ABD Doları veya eşitini aşan miktarlardaki efektifi beraberlerinde yurtdışına serbestçe çıkarabilirler.

Döviz kurlar

Madde 5 - (Değişik 1. fıkra: 93/4143 - 4.3.1993 / m.3) Yabancı paraların Türk parası karşısındaki değeri, Merkez Bankası'nca tespit edilen usuller çerçevesinde belirlenir.

Döviz alım ve satımları işlem tarihinde geçerli kurlar üzerinden yapılır. 6 ncı ve 8 inci madde hükümleri saklıdır.

Mahsup işlemleriyle ilgili döviz alım ve satım belgelerinin düzenlenmesinde işlem tarihindeki döviz alış kurları uygulanır.

Dövizle ilişkin işlemler (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.2)

Madde 6- (1) Bu Karar kapsamındaki dövizle ilişkin işlemler Merkez Bankası'nca belirlenen konvertibl dövizler üzerinden Merkez Bankası, bankalar ve Bakanlıkça uygun görülecek diğer kuruluşlar tarafından yapılır.

(2)Konvertibl olmayan dövizlerin alış ve satışında uygulanacak esaslar Merkez Bankası'nca belirlenir.

(3)PTT, yetkili müesseseler ve İstanbul Altın Borsası bünyesindeki piyasalarda Borsa ile ilgili mevzuat kapsamında olmak üzere kıymetli maden aracı kuruluşları efektif alım satımı yapabilirler.

(4)Aracı kurumlar sadece sermaye piyasası faaliyetlerinin gerçekleştirilmesiyle sınırlı olmak kaydıyla sadece hesap sahibi müşterileri ile döviz alım satımı yapabilirler.

(5)Bankalar, PTT, yetkili müesseseler, kıymetli maden aracı kuruluşları ve aracı kurumlar döviz mevcutlarını, Bakanlıkça belirlenecek oran ve esaslar çerçevesinde Merkez Bankasına devrederler.

(6) Bankalar dövizle ve kıymetli madenlere dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmesi yapabilirler.

(7) Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilmiş aracı kuruluşlarca, dövizle ve kıymetli madene dayalı vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dahil sermaye piyasası mevzuatına göre düzenlenmiş her türlü türev araçların alım satımı, Sermaye Piyasası mevzuatı çerçevesinde teşkilatlanmış borsalarda yapılır.

(8) Döviz transferinin bankalardan yapılması kaydıyla yurt dışından vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri dahil her türlü türev araçlarının alım satımı Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilmiş yurt içinde veya yurt dışında bulunan aracı kuruluşlar aracılığıyla yapılır.

(9) Vadeli döviz alım satımına ilişkin düzenlemeleri yapmaya Merkez Bankası yetkilidir.

(10)Merkez Bankası bünyesinde bulunan döviz ve efektif piyasalarının kuruluş, katılım ve işlem esasları Bankaca belirlenir.

Kıymetli madenler, taşlar ve eşyalar

Madde 7-

a) (Değişik: 98/12217 - 11.12.1998 / m.2) Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların Dış Ticaret Rejimi esasları dahilinde Türkiye'ye ithali ve ihracı serbesttir. Ancak, işlenmemiş kıymetli madenlerin, ithal ve ihracında gümrük idarelerine beyan verilmesi esas olup, ithalat ve ihracat Rejim, Karar ve Yönetmelikleri uygulanmaz. İşlenmemiş kıymetli madenlerin ithali, Merkez Bankası ile kendi mevzuatlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla Kıymetli Madenler Borsası üyesi Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları tarafından yapılır. Ancak, Kıymetli Madenler Borsası üyesi aracı kuruluşlar ithal ettikleri işlenmemiş kıymetli madenleri üç iş günü içinde Borsaya teslim etmek zorundadır.

b) (Değişik: 98/12217 - 11.12.1998 / m.2) Kıymetli madenler, taşlar ve eşyaların yurt içinde alım ve satımı serbesttir. Ancak yurt içinde cevherden her tür ve şekilde üretilen kıymetli madenlerin alım ve satım işlemleri de Borsa tarafından düzenlenecek yönetmeliklerle belirlenecek esaslara göre İstanbul Altın Borsasında yapılır.

c) (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.6) Yolcular, beraberlerindeki kendilerine ait değeri 15.000 ABD Dolarını aşmayan ve ticari amaç taşımayan ziynet eşyası niteliğinde kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış eşyaları yurda getirebilirler ve yurtdışına çıkarabilirler. Daha fazla değerdeki ziynet eşyalarının yurtdışına çıkarılması, girişte beyan edilmiş olmasına veya Türkiye'de satın alındığını tevsik etme şartına bağlıdır.

d) (Değişik: 98/12217 - 11.12.1998 / m.2) Merkez Bankası ve Kıymetli Maden Aracı Kuruluşları ithal ettikleri işlenmemiş kıymetli madenlerin yurt içindeki alım satım işlemlerini sadece İstanbul Altın Borsasında yaparlar. Şu kadar ki ziynet veya süs eşyasına dönüştürülmüş şekli hariç olmak üzere Borsa'da hangi tür ve şekilde kıymetli madenlerin işlem göreceği ve teşekkül ettirilecek piyasalar Borsa tarafından düzenlenecek yönetmeliklerle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ TİCARET

İhracat

Madde 8 (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.3)

(1)İhracat bedellerinin tasarrufu serbesttir. Bakanlık ihtiyaç duyulması halinde ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir.

İthalat

Madde 9 - (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.4)

(1)İthalat ve transit ticaret işlemlerine ilişkin yurt dışına döviz ve Türk Lirası transferi bankalarca yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GÖRÜNMEYEN İŞLEMLER

Döviz ödemesini gerektiren işlemler

Madde 10 - (Değişik: 89/14818 - 1.12.1989 / m.5) Uluslararası nakliyat, bankacılık, sigortacılık, dışarıya yaptırılan hizmetler ve diğer görünmeyen işlemlerle ilgili olarak yurt dışına Türk parası transferleri ile döviz tahsis ve transferleri ve efektif satışları Merkez Bankası'nca belirlenecek usul, esas ve limitler çerçevesinde bankalarca yapılır.

Döviz kazandırıcı işlemler

Madde 11 - Türkiye'de yerleşik kişiler, dışarıda yerleşik kişiler için veya bunlar adına yurt içinde veya dışında yapmış oldukları tüm hizmet (müteahhitlik hizmetleri dahil) karşılığı dövizler ile dışarıda yerleşik kişiler nam ve hesabına yapılan gider karşılığı dövizleri serbestçe tasarruf edebilirler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SERMAYE HAREKETLERİ

Türkiye'ye gelecek yabancı sermaye

Madde 12 - (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.4)

(1) Yabancı yatırımcılar tarafından Türkiye'ye yapılacak doğrudan yatırımlar 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu ve buna bağlı olarak oluşturulan mevzuat çerçevesinde gerçekleştirilir.

(2) Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki faaliyet ve işlemlerinden doğan net kâr, temettü, satış, tasfiye ve tazminat bedelleri, lisans, yönetim ve benzeri anlaşmalar karşılığında ödenecek meblağlar bankalar aracılığıyla yurt dışına serbestçe transfer edilebilir.

(3) 6326 sayılı Petrol Kanununa göre Türkiye'de faaliyette bulunma ve transfer talepleri, bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine tabidir.

Türkiye'den gidecek yerli sermaye

Madde 13 – (1) (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.5) Türkiye'de yerleşik kişilerin, yurt dışında yatırım yapmak veya ticari faaliyette bulunmak amacıyla şirket kurmaları, ortaklığa katılmaları ve şube açmaları için, nakdi sermayeyi bankalar aracılığıyla, aynı sermayeyi ise gümrük mevzuatı hükümleri çerçevesinde ihraç etmeleri serbesttir.

(2) Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışında irtibat bürosu, temsilcilik ve benzerlerini kurmaları ve bunların kuruluş masrafları ile faaliyet giderlerinin bankalarca transferi serbesttir.

(3) Bankalar ve gümrük idareleri yurt dışında yatırım veya ticari faaliyette bulunmak üzere sermaye ihraç eden Türkiye'de yerleşik kişileri, her bir işlem tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlığa bildirirler.

(4) Bakanlık, bu maddenin uygulaması ile ilgili olarak Türkiye'de yerleşik kişilerden istenecek bilgi, belge ve bunların gönderilme sürelerine ilişkin esasları belirlemeye yetkilidir.

Kişisel sermaye hareketleri (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.6)

MADDE 14 – (1) Türkiye'de ve dışarıda yerleşik gerçek kişilerin, bankalar aracılığıyla kişisel sermaye hareketlerine ilişkin yurtdışından yurtiçine ve yurtiçinden yurtdışına yapacakları transferler serbesttir. Kişisel sermaye hareketlerinin kapsamı Bakanlıkça belirlenir.

(2) Kişisel sermaye hareketlerine ilişkin transferlere aracılık eden bankalar bu Kararın 3 üncü maddesinin (c) bendi ve 4 üncü maddesinin (e) bendinde belirtildiği şekilde gerekli bildirimleri yapmakla yükümlüdür.

(3) Göçmen ve mültecilerin, İskan Kanunu ve gümrük mevzuatı dışındaki ithal talepleri Bakanlıkça sonuçlandırılır.

Menkul kıymetler

Madde 15 - (Değişik: 93/4143 - 4.3.1993 / m.8)

a) Menkul kıymetlerin ve diğer sermaye piyasası araçlarının yurda girişi ve çıkışı serbesttir.

b) (Değişik 2003/5727 – 5.6.2003 / m.1) Kamu kurum ve kuruluşları hariç olmak üzere, Türkiye’de yerleşik tüzel kişilerce ihraç veya halka arz olunacak sermaye piyasası araçlarının, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde Sermaye Piyasası Kuruluna kaydedilmesi koşuluyla yurt dışında satışı serbesttir.

c) Dışarıda yerleşik kişilerin, Türkiye’de menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarını ihraç etmeleri ve bunların halka arz ve satışı sermaye piyasası mevzuatı hükümleri çerçevesinde yapılır.

d) i) Dışarıda yerleşik kişilerin, (yurt dışındaki yatırım ortaklıkları ve yatırım fonları dahil) her türlü menkul kıymetler ile diğer sermaye piyasası araçlarını sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunan bankalar ve aracı kurumlar vasıtası ile satın almaları, satmaları, bu kıymetler ve araçlara ait gelirler ile bunların satış bedellerini bankalar aracılığıyla transfer ettirmeleri,

ii) (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.5) Türkiye’de yerleşik kişilerin; bankalar ve sermaye piyasası mevzuatına göre yetkili bulunan aracı kurumlar vasıtasıyla yurt dışındaki mali piyasalarda işlem gören menkul kıymetleri ve diğer sermaye piyasası araçlarını satın almaları, satmaları ve bu kıymetlerin alış bedellerini bankalar aracılığı ile yurt dışına transfer ettirmeleri,

serbesttir.

e) (...) (30.12.2006 tarih ve 26392 sayılı R.G.’de yayımlanan 2006/11472 sayılı kararın 7. maddesi hükmü gereğince yürürlükten kaldırılmıştır.)

f) (...) (23.7.1995 tarih ve 22352 sayılı R.G.’de yayımlanan 95/6990 sayılı kararın 11. maddesi hükmü gereğince yürürlükten kaldırılmıştır.)

Gayri menkul kıymetler

Madde 16 – (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.8)

(1) Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de satın aldıkları veya sahip oldukları gayrimenkul ve gayrimenkule bağlı aynı hakların gelirleri ve satış bedellerinin bankalar vasıtasıyla transfer ettirilmesi serbesttir.

(2) Türkiye’de yerleşik kişilerce yurtdışında gayrimenkul ve gayrimenkule bağlı aynı hakların satın alınması amacıyla bankalar vasıtasıyla yurtdışına döviz ve Türk parası transfer ettirilmesi serbesttir.

Krediler

Madde 17 - (Değişik: 91/1935 - 12.6.1991 / m.12)

a) (Değişik: 2001/2890 - 26.7.2001 / m.1) Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından kredi temin etmeleri, bu kredileri bankalar aracılığıyla kullanmaları kaydıyla serbesttir. Ancak prefinansman kredilerinin vadesi Bakanlık tarafından belirlenir.

Büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşlarının, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı kurumlarının, sermayesinin %50’sinden fazlası kamuya ait kuruluşların, vakıf üniversitelerinin, fonların, özel ve özerk bütçeli kamu kuruluşları ile idari özerkliğe sahip kamu kuruluşu niteliğindeki kurumların, yatırım ve kalkınma bankalarının (Hazine garantisi altında), yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projeler tahtında ödeme yükümlülükleri garanti edilen kuruluşların yurt dışından sağladığı ithalatta vadeli ödeme şekilleri dışındaki bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilere ilişkin anlaşmaların kredi borçlusu tarafından anlaşma tarihinden itibaren 30 gün içinde Dış Finansman Numarası (DFN) alınmasını teminen Bakanlığa gönderilmesi zorunludur.

T.C. Hükümeti adına Hazine tarafından borçlu sıfatı ile, yabancı ülkeler, ülkelerce oluşturulan birlikler, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, uluslararası sermaye ve finansman piyasalarında faaliyet gösteren yatırım bankaları da dahil olmak üzere bankalar, tedarikçi veya alıcı kredisi sağlayan kuruluşlar ve firmalarla yapılan anlaşmalara göre sağlanarak, genel ve katma bütçeli kuruluşlara tahsis edilen, genel ve katma bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlara ise devir ve ikraz anlaşmaları aracılığıyla kullandırılan dış finansman imkanları ile yukarıda sözü edilen kredilerden yapılan kullanımların takibine ilişkin esas ve usuller Bakanlık tarafından belirlenir.

İkinci ve üçüncü paragrafta belirtilen kamu kurum ve kuruluşları dışındaki Türkiye’de yerleşik kişilerce yurt dışından temin edilen bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilerle, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından sağladığı bir yıldan kısa vadeli kredilerin takibi ile ilgili usul ve esaslar Merkez Bankasınca belirlenir.

Söz konusu kredilere ait anapara geri ödemeleri ile faiz ve diğer ödemelerin transferleri bankalar aracılığıyla yapılır.

b) Türkiye’de yerleşik kişiler aşağıda belirtilen şekillerde döviz kredisi açabilirler.

i) İthalat ve ihracat rejimlerine göre açılacak emtia kredileri,

Bankaların;

ii) (Değişik 1. paragraf: 99/13200 - 30.7.1999 / m.1) İhracatın, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyetlerin finansmanı için Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları 18 ay vadeli döviz kredileri.

iii) Yatırım teşvik belgesi kapsamında dış kredi almaları öngörülen Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri ile yatırım mallarının finansmanı için açacakları döviz kredileri,

iv) (Değişik: 93/4143 - 4.3.1993 / m.10) Yurt dışında iş yapan Türk müteşebbislerine, uluslararası yurtiçi ihalelerle ilgili işleri veya Savunma Sanayii Müsteşarlığınca onaylanan savunma sanayii projelerini üstlenen Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

v) Bakanlıkça belirlenecek esaslar dahilinde Türkiye'de yerleşik kişilere açacakları döviz kredileri,

vi) (2008/13186 sayılı Karar ile yürürlükten kaldırıldı. RG:08.02.2008 -26781)

c) (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.6) Bankalar ile Bakanlıkça belirlenecek diğer kişiler tarafından yurt dışında yerleşik kişilere döviz ve Türk Lirası kredi açılması serbesttir.

d) (Değişik: 2008/13186 – 08.02.2008 / m.6) Kredilerle ilgili uygu-lama usulleri Bakanlıkça belirlenen esaslar doğrultusunda Merkez Bankasınca tespit edilir.

Gayrinakdi krediler, garanti ve kefaletler

Madde 18 - (Değişik: 93/4143 - 4.3.1993 / m.11) Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışından gayri nakdi kredi, garanti ve kefalet sağlamaları ile Türkiye'de ve dışarıda yerleşik kişiler lehine dışarıda yerleşik kişilere muhatap teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

Bankaların; dışarıda yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap, yurt içinde açılacak uluslararası ihalelerle ilgili olarak Türkiye'de yerleşik kişiler lehine Türkiye'de yerleşik kişilere muhatap, döviz üzerinden teminat mektubu düzenlemeleri, garanti ve kefalet vermeleri serbesttir.

(Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.9)Yurtiçinde veya yurtdışında faaliyette bulunan kredi kuruluşlarınca yabancı para üzerinden veya yabancı para ölçüsü ile verilen kredileri güvence altına almak için yabancı para üzerinden taşınmaz rehni (gemi ipoteği dahil) kurulması serbesttir.

Bankalar, yurt dışına ödenen teminat mektubu, garanti ve kefalet bedelleri hakkında transfer tarihinden itibaren, bunların dışındaki Türkiye'de yerleşik kişiler ise, dışarıda yerleşik kişilere hitaben verdikleri garanti ve

kefaletlerle ilgili olarak düzenleme tarihinden itibaren 30 gün içinde Müsteşarlığa bilgi verirler.

Döviz Tevdiat ve Altın Depo Hesapları

Madde 19 - (Değişik: 93/4143 - 4.3.1993 / m.12) Merkez Bankası ve bankalar, Türkiye'de ve yurt dışında yerleşik kişiler adına döviz tevdiat hesapları ve altın depo hesapları açabilirler. Bu hesaplar üzerinde, sahipleri serbestçe tasarrufta bulunabilirler. Bu hesaplara ait faizler banka hesap sahibi arasında serbestçe tesbit edilir. Anapara ve faizlerin transferleri ile altının iadesi bankalarca kendi kaynaklarından karşılanır.

Bu hesaplar nedeniyle doğacak lehte ve aleyhteki kur farkları ilgililere aittir.

ALTINCI BÖLÜM

USUL VE MÜŞTEREK HÜKÜMLER

Yetki

Madde 20 – (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.10)

(1) Bakanlık bu Kararın tatbikatını temin etmek ve Türk parasının kıymetini korumak maksadıyla lüzumlu göreceği her türlü tedbiri almaya, Kararda öngörülen haller dışında kalan özel durumları inceleyip sonuçlandırmaya, haklı ve mücbir sebeplerin varlığı halinde döviz getirme sürelerini uzatmaya ve döviz getirme zorunluluğunu kısmen veya tamamen kaldırmaya, bu Kararda öngörülen miktarları değiştirmeye ve miktar belirlemeye yetkilidir.

(2) Müsteşarlık bu Kararın uygulaması ile ilgili olarak her türlü bilgi ve belgeyi, belirleyeceği şekil ve süreler içerisinde gerçek ve tüzel kişilerden istemeye yetkilidir

Denetim

Madde 21 - (Değişik: 94/6293 - 17.10.1994 / m.5) Kambiyo denetimine yetkili elemanlar ile kambiyo müdürlükleri (kambiyo murakabe mercileri) tarafından yapılan denetlemelerde bu Kararda öngörülen işlemleri ifa eden kişilerden, işlemlerinde Karara aykırılıklar tespit edilenler hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun zabıt ve aramaya dair hükümleri uygulanır.

Devlet daire ve müesseseleri ile Türkiye'deki gerçek ve tüzel kişiler (özel kanun ve anlaşmalar gereğince dokunulmazlıkları tanınanlar hariç) bu Karar konusuna giren işlerin murakabesi için yukarıda yazılı yetkili denetim

elemanlarının ve mercilerinin isteyecekleri bilgileri vermeye, evrak ve defterleri ibraz etmeye mecburdurlar. Bakanlık, bu kişilerin faaliyetlerini kısmen veya tamamen, geçici veya sürekli olarak durdurmaya veya müteakip işlemleri teminata bağlamaya, gerektiğinde bu teminatları kısmen veya tamamen Hazine'ye gelir yazmaya veya haklı ve mücbir sebeplerin mevcudiyeti halinde teminatı kaldırmaya yetkilidir.

Bankalar, yetkili müesseseler, kıymetli maden aracı kuruluşları ve ilgili diğer kuruluşlar Merkez Bankası'na istenecek döviz işlemlerine ilişkin her türlü istatistikî bilgileri belirlenen sürelerde vermekle yükümlüdürler. Merkez Bankası, bu kuruluşlarda konuyla ilgili incelemeler yapmaya yetkilidir.

(Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.11) Kambiyo mevzuatına olan aykırılıkları ya da bu Kararda belirtilen yükümlülükleri yerine getirmediği tespit edilen bankalar, yetkili müesseseler, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşları ve aracı kurumların dövizle ilişkin işlemlere aracılık etme yetkisi Bakanlıkça kısmen veya tamamen kaldırılabilir.

Süreler

Madde 22 - Bu Karar'la bu Karar'a ek olarak yayımlanacak kararlarda ve bunlara ilişkin tebliğlerde belirtilen, hak doğurucu ve hak düşürücü ve uyulmaması aykırılık oluşturan sürelerin hesaplanmasında, işlemin yapıldığı gün hesaba katılmaz.

Ancak, hesaplanacak sürelerin son günü resmi tatile rastlarsa, süreler resmi tatili izleyen ilk iş gününün çalışma saati sonunda biter.

Döviz alım ve satım belgeleri ile Türk parası transfer belgeleri (Değişik: 2006/11472- 30.12.2006 / m.12)

MADDE 23 – (1) Bu Karara ilişkin işlemlerde bankalar, yetkili müesseseler, PTT, kıymetli maden aracı kuruluşları ve aracı kurumlar tarafından döviz alım satım belgeleri ile Türk parası transfer belgeleri düzenlenir ve bu belgelerle ilgili usul ve esaslar Merkez Bankası'na belirlenir."

YEDİNCİ BÖLÜM

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Madde 24 - Bu Karar ile halen yürürlükte bulunan Türk parasının kıymetinin korunmasına ilişkin karar ve tebliğler ile dış kredilerin tasfiyesine ilişkin mevzuat uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 25 - Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkındaki 30 sayılı Karar ile bu Karar'a ilişkin ek kararlar yürürlükten kaldırılmıştır.

Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 17 Sayılı Karar'a ek 7/18015 ve 8/911 sayılı Karar ile bu karara ek kararlar ve bunlara ilişkin tebliğler yürürlükte.

Madde 26 - (...) (21.3.1993 tarih ve 21431 sayılı R.G.'de yayımlanan 93/4143 sayılı kararın 14. maddesi hükmü gereğince yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Madde 1 - Yürürlükten kaldırılan kararlar hükümlerine göre başlamış olan işlemler, ilgili karar hükümlerine tabidir. Ancak aksine bir hüküm olmadıkça, bu Karar'ın ilgililer lehine olan hükümleri uygulanır.

Bu Karar'ın yürürlüğe girmesinden önce 1567 sayılı Kanun'a göre yayımlanan Karar ve tebliğlere aykırı olup da bu Karar'a aykırı olmayan fiillerden dolayı başlamış bulunan her türlü takibat durdurulur ve geri alınır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuatla ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar Bakanlık'ça çözümlenir.

Geçici Madde 2 - (Ek: 94/6293 - 17.10.1994 / m.7) İstanbul Altın Borsası faaliyete geçinceye kadar bankalar, yetkili müesseseler ve kıymetli madenler borsası aracı kuruluşlarından Merkez Bankasına döviz yükümlülüklerini tamamıyla yerine getirenler Merkez Bankasınca öngörülen diğer şartları da yerine getirmek kaydıyla, Merkez Bankası bünyesinde kurulan döviz ve efektif piyasalarında, Merkez Bankasınca belirlenecek esaslar dahilinde döviz ve Türk lirası karşılığında altın alım satımı yapabilirler.

Geçici Madde - (99/13200 - 30.7.1999) Vadeleri bu Karar'ın yayımı tarihinden sonra dolan kredilerin vadeleri de 18 ay olarak kabul edilir.

Geçici Madde- (2001/2890 - 26.7.2001) Bu Karar'ın 1 inci maddesi ile değiştirilen Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 17 nci maddesinin (a) fıkrasının ikinci ve üçüncü paragrafında belirtilenler dışındaki Türkiye'de yerleşik kişilerce yurt dışından temin edilen bir yıldan (365 gün) uzun vadeli kredilerin, Bakanlık nezdindeki Borç Kütüğü'ne kayıt ve tescili ile kredi kullanım ve geri ödemelerine ilişkin belge ve bilgilerin Bakanlığa gönderilmesine 1 Ekim 2001 tarihi itibarıyla son verilerek, mevcut belge ve bilgiler bir protokol ile Merkez Bankası'na devredilir.

Madde 27 - Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 28 - (Değişik: 2006/10179 - 13.3.2006 / m.6) Bu Kararı Hazine Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Bakan yürütür.

Bakanlar Kurulu Kararının Yayımlandığı Resmî Gazetenin

Tarihi	Sayısı
11/8/1989	20249

Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapan Kararnamelerin
Yayımlandığı Resmî Gazetelerin

Tarihi	Sayısı
25/2/1990	20444
20/6/1991	20907
21/3/1993	21531
21/12/1994	22148
10/6/1997	23015
31/12/1998 (mükerrer)	23570
19/8/1999	23791
28/8/2001	24507
2/7/2003	25156
27/8/2004	25566
31/12/2004	25687
28/03/2006	26122
30/12/2006	26392
08/02/2008	26781

Devlet Bakanlığından:

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin
Tebliğ

(Tebliğ No:2006 – 32/32)

(22.09.2006 tarih ve 26297 sayılı Resmi Gazete)

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğın amacı, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Kararda tanımlanan yetkili müesseselerin kuruluş, şube açma, faaliyet, yükümlülük ve denetimlerine dair usul ve esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Müsteşarlık: Hazine Müsteşarlığını,

b) Merkez Bankası: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasını,

c) Yetkili Müesseseler: Bakanlıkça tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövize ilişkin işlemler yapmasına izin verilen ve kıymetli maden, taş ve eşyalara ilişkin işlemler de yapabilen anonim şirketleri,

ç) Şube: Münhasıran yetkili müesseseye bağlı olarak çalışan, idaresi yönetim kurulu kararı ile atanan yönetici vasıtasıyla yürütülen kuruluşu,

d) Yetkili Müessese İzin Belgesi: Faaliyette bulunmasına izin verilen yetkili müesseselerin merkezleri adına düzenlenen ıslak imzalı ve soğuk damgalı belgeyi,

e) Şube İzin Belgesi: Yetkili müesseselerin Müsteşarlıkça açılmasına izin verilen şubeleri için buldukları mahallin adı belirtilmek suretiyle düzenlenen ıslak imzalı ve soğuk damgalı belgeyi,

ifade eder.

Faaliyet konusu

MADDE 3- (1) Yetkili müesseseler Türk Parası Kıymetini Koruma ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde aşağıda belirtilen faaliyetlerde bulunabilirler.

a) Merkez Bankasınca alım satım konusu yapılan efektifleri almak ve satmak.

b) Efektifleri daha küçük veya daha büyük kupürlerle veya ayrı cins efektiflerle değiştirmek.

c) Merkez Bankasınca tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde dövizli natık çekleri satın almak.

ç) Kıymetli Madenler Borsasına üye olmak kaydıyla, ilgili yönetmelik ve mevzuat hükümleri çerçevesinde işlenmemiş kıymetli madenler ile barlar veya külçeler halindeki işlenmiş kıymetli madenlerin ithalini, ihracını ve söz konusu Borsada sürdürülmekte olan kıymetli madenlere ilişkin işlemleri yapmak.

d) Merkez Bankası bünyesinde kurulan Döviz ve Efektif Piyasalarında, öngörülen şartları yerine getirmek kaydıyla anılan Bankaca belirlenen esas ve usuller dahilinde döviz ve efektif alım satımı yapmak.

e) Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından üretilen basılı altınlar (milli ziynet ve meskük vb.) ile bir kilogramdan küçük külçe şeklindeki standart altınların alım satımını yapmak.

(2) Yetkili müesseseler yukarıda belirtilen işlemler dışındaki faaliyetlerde bulunamazlar.

(3) Bu madde hükümlerine aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen yetkili müessese hakkında yasal kovuşturmaya geçilir ve mevzuata aykırı faaliyeti durdurmasını teminen uyarılır. Yapılan uyarıya rağmen mevzuata aykırı faaliyete devam edilmesi halinde yetkili müessesenin faaliyet izni Müsteşarlıkça iptal edilir.

Kuruluş izni

MADDE 4- (1) Yetkili müesseselerin kurulması ve faaliyete geçmesi için Müsteşarlıktan izin alınması şarttır.

(2) Faaliyet izni bulunmayanlar veya iptal edilenler, yetkili müessese faaliyetinde bulunamazlar; ticaret unvanlarında, ilan ve reklamlarında veya işyerlerinde dövize ilişkin işlem yaptıkları izlenimini yaratacak hiçbir kelime, deyim ve işaret kullanamazlar.

Kuruluş şartları

MADDE 5- (1) Kurulmasına izin verilecek yetkili müesseselerin;

a) Anonim şirket olması,

b) Münhasıran yetkili müesseselerin faaliyet konuları ile iştigal etmek üzere kurulması,

c) Ödenmiş sermayelerinin 250 bin Yeni Türk Lirasından az olmaması,

ç) T.C. Ziraat Bankasına 80 bin EURO yatırılması,

d) Kurucuların, müflis, konkordato ilan etmiş veya taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurma, vergi kaçakçılığı, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı hüküm giymiş bulunmaması,

e) Hisse senetlerinin nama yazılı olması ve nakit karşılığı çıkarılması,

f) Ana sözleşmelerinin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında mevzuat hükümlerine uygun olması,

g) Türkiye’de yetkili müessese olarak faaliyette bulunmak isteyen yurt dışında yerleşik kişilerin buldukları ülkede döviz alım satım işleri ile iştigal ettiklerinin belgelenmesi,

şarttır.

(2) Yukarıda belirtilen şartlardan birini kaybeden veya taşımadığı tespit edilen yetkili müesseselere, söz konusu eksikliklerin tamamlanmasını teminen en fazla 90 günlük süre verilir. Bu süre içerisinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen yetkili müesseselerin faaliyet izni başka bir uyarıya gerek olmaksızın iptal edilir.

Başvuru

MADDE 6- (1) Yetkili müessese kurulması için Müsteşarlığa verilecek başvuru dilekçesine;

- a) Şirket ana sözleşme taslağının,
- b) Türkiye’de yerleşik her bir kurucu ortak için;

1)Müflis olmadıklarına ilişkin Asliye Ticaret Mahkemelerinden alınacak belgenin,

2)Konkordato ilan etmiş olmadıklarına ilişkin İcra Mahkemesi Hakimliklerinden alınacak belgenin,

3)Ağır hapis veya 5 yıldan fazla hapis yahut zimmet, nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan mahkumiyetlerinin bulunmadığına ve vergi kaçakçılığı, suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçlarından dolayı hüküm giymemiş olduklarına ilişkin, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünden veya Cumhuriyet Savcılıklarından alınan arşiv kayıtlarını da içeren adli sicil belgesinin,

4)Vergi borcu bulunmadığına dair bağlı bulunulan vergi dairesinden alınacak belgenin,

5)Gerçek kişiler için Tebliğin 1 numaralı, tüzel kişiler için 2 numaralı ekindeki örneğe uygun şekilde ve noter huzurunda düzenlenip kurucu ortaklarca imza edilecek birer beyannamenin,

- c)Müsteşarlıkça gerekli görülecek diğer bilgi ve belgelerin, eklenmesi zorunludur.

(2) Yurt dışında yerleşik kişilerden istenecek bilgi ve belgeler hakkında bu madde hükümleri kıyasen uygulanır.

Ön izin

MADDE 7- (1) Kurucular, 5’inci maddede belirtilen bilgi ve belgeler ile birlikte yetkili müessese kurmak amacıyla ön izin almak üzere Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar.

(2) Başvuruları Müsteşarlıkça uygun görülenlere, Türk Ticaret Kanunu hükümleri dahilinde anonim şirket kurabilmeleri için ön izin verilir.

(3) Yetkili müessese kurmak için ön izin alan kurucular, faaliyet izni alana kadar döviz alım satım faaliyetinde bulunamazlar. Faaliyet izni verilmeden önce faaliyete geçtikleri tespit edilenlerin ön izinleri iptal edilir ve kurucuları hakkında yasal kovuşturmaya geçilir.

Faaliyet izni

MADDE 8- (1) Kurucular, ön izin tarihinden itibaren 90 gün içerisinde yetkili müessesenin kuruluş işlemlerini tamamlayarak faaliyet izni almak üzere Müsteşarlığa başvuruda bulunurlar.

(2) Faaliyet izni almak üzere yapılacak başvuruya;

a) Ana sözleşmenin yayımlandığı Ticaret Sicili Gazetesi'nin bir nüshası,

b) Ortaklar tarafından şirket ana sözleşmesinde taahhüt edilen asgari şirket sermayesinin nakden ve defaten ödendiğini gösterir bankadan alınacak belge,

c) Kuruluş işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, 80 bin EURO'nun şirket adına T.C. Ziraat Bankasına yatırıldığını tevsik eden belge,

ç) Faaliyette bulunacakları ilin valiliğince düzenlenen, işyerinin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belge,

d) 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğini tevsik eden belge,

eklenir.

(3) Müsteşarlıkça yapılan inceleme neticesinde durumları uygun görülen yetkili müesseselere faaliyette bulunma izni verilerek, şirket adına "Yetkili Müessese İzin Belgesi" düzenlenir.

(4) Faaliyet izin tarihinden itibaren 90 gün içerisinde faaliyete geçilmemesi veya faaliyete aralıksız 90 gün veya daha fazla süreyle ara verilmesi halinde, faaliyet izni ve "Yetkili Müessese İzin Belgesi" iptal edilir. İzin belgesi iptal edilenler yetkili müessese olarak faaliyette bulunamazlar.

Şube açma

MADDE 9- (1) Yetkili müesseselerin merkezlerine ilaveten şube açmaları Müsteşarlığın ön iznine tabidir. Şube açmak üzere yapılacak başvurulara yönetim kurulu kararı ile birlikte şube açılması nedenlerini belirtir bir raporun eklenmesi zorunludur. Yapılacak değerlendirme neticesinde durumları uygun bulunan yetkili müesseselere şube açma ön izni verilir.

(2) Şube açma iznini müteakip 90 gün içerisinde;

a) Her bir şube için 4'üncü maddede belirtilen ödenmiş sermayeye 250 bin Yeni Türk Lirası ilave edildiğine ilişkin Ticaret Sicili Gazetesi ve artırılan sermayenin tamamının ödendiğini gösterir bankadan alınacak belgenin,

b) 80 bin EURO'nun şirket adına T.C. Ziraat Bankasına yatırıldığını tevsik eden belgenin,

c) Faaliyette bulunacakları ilin valiliklerince düzenlenen, şubenin yeterli fiziki güvenlik önlemlerine sahip olduğunu gösterir belgenin,

ç) Şubenin tescil edildiği Ticaret Sicili Gazetesi'nin bir nüshasının,

d) 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğini tevsik eden belgenin,

tevdii halinde, faaliyete geçmesi uygun görülen şubelere Müsteşarlıkça "Şube İzin Belgesi" verilir.

(3) "Şube İzin Belgesi" verilmesinden önce faaliyete geçen şubenin ön izni Müsteşarlıkça iptal edilir ve şirket hakkında yasal kovuşturmaya geçilir.

(4) Şube izin belgesinin verilmiş tarihinden itibaren 90 gün içerisinde faaliyete geçilmemesi veya faaliyete aralıksız 90 gün veya daha fazla süreyle ara verilmesi halinde, faaliyet izni ve "Şube İzin Belgesi" iptal edilir. İzin belgesi iptal edilen şubeler yetkili müessese olarak faaliyette bulunamazlar.

İzin belgesi

MADDE 10 - (1) Şirket adına düzenlenen "Yetkili Müessese İzin Belgesi" ve "Şube İzin Belgesi" işyerinde herkesin görebileceği şekilde asılı bulundurulmak zorundadır.

(2) 492 sayılı Harçlar Kanunu uyarınca ödenmesi gereken harcın ödendiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, kaybedilen veya herhangi bir nedenle yenilenmesi istenilen yetkili müessese izin belgesi ile şube izin belgesinin yenisi düzenlenir.

(3) Faaliyet izni iptal edilen yetkili müesseselerin, "Yetkili Müessese İzin Belgesi"ni ve "Şube İzin Belgesi"ni Müsteşarlıkça verilen süre dahilinde iade etmemeleri veya faaliyetlerine devam etmeleri halinde haklarında yasal kovuşturmaya geçilir.

(4) Yetkili Müessese İzin Belgesi bulunmayan gerçek veya tüzel kişiler ticari amaçla döviz alım satımı yapamazlar.

Döviz hesabı

MADDE 11- (1) Bu Tebliğ hükümleri uyarınca yetkili müesseseler tarafından T.C. Ziraat Bankasına yatırılan dövizler, bankanın "Muhtelif Borçlar-Bloke Paralar" hesabında izlenir ve herhangi bir nedenle faaliyetin

sonra ermesi halinde, bu tutarlardan öncelikle vergi, resim ve harç yükümlülükleri karşılandıktan sonra kalan tutar Müsteşarlığın talimatı üzerine ilgili şirkete ödenir.

(2) Söz konusu tutarların haciz işlemine veya icra takibine konu edilmesi halinde, haciz işleminin veya icra takibinin kaldırılması için Müsteşarlıkça ilgili müesseseye 90 günlük süre verilir. Bu süre içerisinde haciz işleminin veya icra takibinin kaldırılmaması halinde yetkili müessese izin belgesi iptal edilir.

(3) Bu hesaptaki tutarlara faiz ödenmez.

Adres ve unvan değişikliği

MADDE 12- (1) Yetkili müesseselerin merkez ve şubeleri, Müsteşarlıkça izin verilen işyerleri dışında bir adreste faaliyette bulunamazlar.

(2) Yetkili müesseselerin unvan değişikliği ile merkez ve şubelerinin adres değişikliği Müsteşarlığın iznine tabidir.

Hisse devirleri

MADDE 13- (1) Yetkili müesseselerin ortaklarında değişikliğe neden olan hisse devirleri Müsteşarlığın iznine tabidir.

(2) Hisseleri devralacak kişilerin kurucu ortaklarda aranılan şartları haiz olması ve bu durumun 6'ncı maddede belirtilen belgeler ile tevsiki gereklidir.

(3) Yetkili müesseseler, faaliyet izni verildiği tarihten itibaren 1 yıl geçmedikçe hisse devrinde bulunamazlar.

Bilgi verme

MADDE 14- (1) Yetkili müesseseler Tebliğin 3 numaralı ekindeki örneğe uygun şekilde düzenleyecekleri yıllık faaliyet raporunu takip eden yılın Nisan ayı sonuna kadar Müsteşarlıkta olacak şekilde gönderirler.

(2) Müsteşarlık, yetkili müesseselerden gerek görülen her türlü bilgi ve belgeyi belirleyeceği şekil ve sürelerde isteyebilir.

Hesap ve belge düzeni

MADDE 15- (1) Yetkili müesseseler;

a) Türk Ticaret Kanunu ve Vergi Usul Kanununa göre işletmenin ihtiyacına uygun birinci sınıf tacirlerin tutmak zorunda oldukları defter ve kayıtları tutmak,

b) Merkez Bankasınca belirlenen esaslar dahilinde her bir işlem itibarıyla döviz alımlarında "Döviz Alım Belgesi", döviz satımlarında "Döviz Satım Belgesi" düzenlemek,

c) Faaliyet konuları ile ilgili olarak ilgili kanunlarca düzenlenmesi zorunlu olan diğer belgeleri düzenlemek ve gerekli kayıtları usulüne uygun şekilde tutmak,

ç) Bir takvim yılı içerisinde merkez ve şubelerinin her biri için en az 3 milyon ABD Doları veya karşılığı döviz tutarında döviz alış işlemi gerçekleştirmek,

zorundadırlar.

Denetim

MADDE 16- (1) Yetkili müesseselerin faaliyet ve işlemleri, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanuna göre inceleme ve soruşturma yapmaya yetkili bulunan denetim elemanları ile kambiyo müdürlükleri ve ilgili kanunlarla denetim yapmaya yetkili elemanlar tarafından incelenebilir.

(2) Merkez Bankası yetkili müesseselerde inceleme yapmaya yetkilidir.

(3) Yetkili müesseseler yukarıda yazılı denetim elemanlarının ve mercilerin isteyecekleri bilgi ve belgeleri vermek, evrak ve defterlerini ibraz etmek zorundadırlar.

Yaptırım

MADDE 17- (1) Bu Tebliğ hükümlerine aykırı işlem yaptığı tespit edilenler hakkında, 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 3/a maddesine istinaden yasal kovuşturmaya geçilir.

Yetki

MADDE 18- (1) Müsteşarlık bu Tebliğin tatbikatını temin etmek amacıyla gerekli göreceği her türlü tedbiri almaya ve Tebliğde öngörülen haller dışında kalan özel durumları inceleyip sonuçlandırmaya yetkilidir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 19- (1) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2002-32/27 sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan yürütür.

EK:1

KURUCULAR BEYANNAMESİ

(Gerçek Kişiler)

- ADI SOYADI : FOTOGRAF

- DOĞUM YERİ VE TARİHİ :

- UYRUĞU :

- ANA ADI :

- BABA ADI :

- İKAMETGAH ADRESİ :

- ÖĞRENİM DURUMU :

(En son mezun olduğu okul ve bölümü)

-MESLEĞİ VE GÖREV ÜNVANI :

- HALEN ÇALIŞTIĞI İŞ

YERİNİN ADI, ADRESİ :

(Çalışılan kurumun, işverenin ya da şirketin adı ya da ticari unvanı belirtilecektir.)

- T.C. KİMLİK NUMARASI :

- VERGİ KİMLİK NUMARASI :

- DAHA ÖNCE ÇALIŞTIĞI YERLER:

ÇALIŞILAN YER SÜRESİ GÖREV ÜNVANI

1)

2)

3)

- SON BEŞ YILA AİT YILLIK GELİRLERİ VE ÖDEDİĞİ GELİR VERGİSİ (BİN YTL):

	NET GELİR	ÖDEDİĞİ GELİR VERGİSİ
20.....YILI	.....	.....
20.....YILI	.....	.....
20.....YILI	.....	.....
20.....YILI	.....	.....
20.....YILI	.....	.....

- ORTAĞI BULUNDUĞU ŞİRKETLER:

ŞİRKETİN ADI FAALİYET TÜRÜ SERMAYESİ HİSSE TUTARI

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

- SAHİP OLDUĞU GAYRİMENKULLER:

(Sahip olunan tüm gayrimenkuller bu alana yazılacak ve belgeleri eklenecektir)

YERİ CİNSİ PAFTA ADA PARSEL

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

- MENKUL KIYMETLER :

(Mevduat, tahvil, bono, değerli taş ve metaller, altın vs. bu kısma yazılacak ve belgeleri eklenecektir)

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

- TAAHHÜT EDİLEN SERMAYENİN KARŞILANACAĞI
KAYNAKLARIN AYRINTILI DÖKÜMÜ (Balgeleri eklenecek) :

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu beyan ederim.

İMZA :

TARİH: .../.../20.....

Not: Bu beyanname noter huzurunda düzenlenip, imzalanacaktır.

EK:2

KURUCULAR BEYANNAMESİ

(Tüzel Kişiler)

- UNVANI :

- MERKEZİ VE KURULUŞ TARİHİ:

- SERMAYESİ :

- ADRESİ :

- FAALİYET KONUSU :

- SON BEŞ YILA AİT BİLANÇO BİLGİLERİ (bin YTL)

NET KARI(ZARARI) ÖZKAYNAKLARI AKTİF TOPLAM

20.....YILI .....

20.....YILI .....

20.....YILI .....

20.....YILI .....

20.....YILI .....

- İŞTİRAKLERİ

ŞİRKETİN UNVANI FAALİYET TÜRÜ SERMAYESİ HİSSE TUTARI

1)

2)

3)

4)

5)

- SAHİP OLDUĞU GAYRİMENKULLER (Tapu fotokopileri eklenecek)

YERİ CİNSİ PAFTA ADA PARSEL

!)

2)

3)

4)

5)

- MENKUL KIYMETLER (Ayrıntılı şekilde belirtilecek ve belgeleri eklenecek)

!)

2)

3)

4)

5)

- TAAHHÜT EDİLEN SERMAYENİN KARŞILANACAĞI
KAYNAKLARIN AYRINTILI DÖKÜMÜ (Belteleri eklenecek)

!)

- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Yukarıdaki bilgilerin doğruluğunu beyan ederim.

İMZA :

TARİH: .../.../20.....

Not: Bu beyanname tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili kişi tarafından noter huzurunda düzenlenip, imzalanacaktır.

EK:3
FAALİYET RAPORU
..... YILI

UNVANI		
ADRESİ		
TEL/FAX NUMARASI		
ŞUBE SAYISI		
ŞUBE ADRESİ 1		
ŞUBE ADRESİ 2		
ŞUBE ADRESİ 3		
İŞLEM HACMİ BİLGİLERİ		
	ALİŞ MİKTARI	SATIŞ MİKTARI
MERKEZ (ABD DOLARI*)		
.....ŞUBESİ (ABD DOLARI*)		
.....ŞUBESİ (ABD DOLARI*)		
.....ŞUBESİ (ABD DOLARI*)		
TOPLAM (ABD DOLARI*)		
*Diğer döviz cinsinden yapılan tüm alış ve satış miktarlarının yıl sonu paritesi esas alınarak ABD Dolarına dönüştürülmesi gerekmektedir.		
BİLANÇO BİLGİLERİ		
DÖNEN VARLIKLAR TOPLAMI		
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI		
AKTİF TOPLAMI		
KISA VADELİ KAYNAK		
ÖDENMİŞ SERMAYE		
	KAR	ZARAR
KAR/ZARAR DURUMU		
OLUŞTURULAN KATMA DEĞER		
TAHAKKUK EDEN KURUMLAR VERGİSİ		
BSM (KAMBİYO) VERGİSİ TOPLAMI		
SİGORTALI PERSONEL SAYISI		
ŞİRKETİN MEVCUT ORTAK VE HİSSE DAĞILIMI BİLGİLERİ		
ADI SOYADI	HİSSE ORANI	HİSSE BEDELİ
.....		

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
ŞİRKETİ TEMSİLE YETKİLİ YÖNETİCİ		

* YUKARIDAKİ BİLGİLERİN DOĞRULUĞUNU BEYAN EDERİM.
YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ADI-SOYADI

İMZA/TARİH

Kanun Adı :	SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİ HAKKINDA KANUN
Kanun No:	5549
Kabul Tarihi :	11/10/2006
Resmi Gazete Sayısı :	26323
Resmi Gazete Tarihi :	18/10/2006

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Maliye Bakanlığını,
  - b) Bakan: Maliye Bakanını,
  - c) Başkanlık: Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığını,
  - ç) Koordinasyon Kurulu: Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunu,
  - d) Yükümlü: Bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Bakanlar Kurulunca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenleri,
  - e) Denetim elemanı: Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanlarını,
  - f) Suç geliri: Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini,
  - g) Aklama suçu: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde düzenlenen suç,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yükümlülükler ve Bilgi Değişimi

Kimlik tespiti

MADDE 3- (1) Yükümlüler, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespitine esas belge nevilerini belirlemeye Bakanlık yetkili olup, kimlik tespitini gerektiren işlem türleri, bunların parasal sınırları ve konuyla ilgili diğer usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Şüpheli işlem bildirim

MADDE 4- (1) Yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işlemlere konu malvarlığının yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halinde bu işlemlerin yükümlüler tarafından Başkanlığa bildirilmesi zorunludur.

(2) Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dahil hiç kimseye açıklamazlar.

(3) Yükümlülerin hangi faaliyetlerinden dolayı ve hangi usûl ve esaslara göre şüpheli işlem bildiriminde bulunacağı yönetmelikle belirlenir.

Eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri ile diğer tedbirler

MADDE 5- (1) Bakanlık; bu Kanunun amacına uygun olarak eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması ve bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak üzere, gerekli yetki ile donatılmış idarî düzeyde görevli tayin edilmesi de dahil, gereken tedbirlerin alınması konusunda, işletme büyüklükleri ve iş hacimlerini de dikkate alarak yükümlüleri ve uygulamaya ilişkin usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Devamlı bilgi verme

MADDE 6- (1) Yükümlüler taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirmek zorundadırlar.

(2) Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usûl ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(3) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin olarak, yükümlüler dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlardan da Başkanlığa devamlı bilgi vermeleri istenebilir. Kimlerin, hangi usûl ve esaslara göre devamlı bilgi vereceği yönetmelikle belirlenir.

Bilgi ve belge verme

MADDE 7- (1) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

(2) Yukarıdaki fıkraya göre talepte bulunulanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

Muhafaza ve ibraz

MADDE 8- (1) Yükümlüler, bu Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.

Erişim sistemi

MADDE 9- (1) Kanunları veya faaliyet konuları gereğince, ekonomik olaylara, servet unsurlarına, vergi mükellefiyetlerine, nüfus bilgilerine ve yasa dışı faaliyetlere ilişkin kayıt tutan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların bilgi işlem sistemlerine Bakanlık ve ilgili Bakanlığın veya kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşların yetkili organlarının birlikte belirleyeceği usûl ve esaslar dahilinde Başkanlıkça erişim sistemi kurulabilir.

(2) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası hariç kamu sermayeli bankalar ile kamu iktisadî teşebbüsleri birinci fıkra kapsamı dışındadır.

Yükümlülerin korunması

MADDE 10- (1) Bu Kanun gereğince yükümlülüklerini yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.

(2) Özel kanunlarda hüküm bulunsa dahi şüpheli işlem bildiriminde bulunanlara dair, mahkeme dışında, üçüncü kişi, kurum ve kuruluşlara bilgi verilemez. Bu kişilerin kimliklerinin saklı tutulması ve güvenliklerinin sağlanması için mahkemece gerekli önlemler alınır.

Yükümlülük denetimi

MADDE 11- (1) Bu Kanun ve ilgili mevzuatla getirilen yükümlülüklerin denetimi, Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Gelirler Kontrolörleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Hazine Kontrolörleri ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları vasıtasıyla yerine getirilir.

(2) Başkanlık, yükümlüler nezdinde yapılacak denetimin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebilir. Kendisinden talepte bulunulan birim bu talebin gereğini yerine getirmek zorundadır. Görevlendirilecek Maliye Müfettişleri, Hesap Uzmanları, Gümrük Müfettişleri, Bankalar Yeminli Murakıpları, Gelirler Kontrolörleri, Hazine Kontrolörleri, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları Başkanlığın talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağı veya ilgili buldukları Bakanın onayı ile belirlenir.

(3) Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, bu Kanun kapsamında kamu kurum ve kuruluşları da dahil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır.

(4) Denetim elemanları, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevleri yaparken tespit ettikleri yükümlülük ihlallerini Başkanlığa bildirir.

Uluslararası bilgi değişimi

MADDE 12- (1) Başkanlığın görev alanına giren konularda uluslararası bilgi değişimini teminen, yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtıraları imzalamaya ve imzalanan mutabakat muhtıralarını değiştirmeye Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı yetkilidir. İmzalanacak mutabakat muhtıraları ve değişiklikleri Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Cezalar, Elkoyma ve Kararların Bildirimi

Yükümlülük ihlâlinde idarî ceza

MADDE 13- (1) Bu Kanunun 3 ve 6 ncı maddeleri ile 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerden herhangi birini ihlâl eden yükümlülere Başkanlıkça beşbin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir. Yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi, sermaye piyasası kurumu veya yetkili müessese olması halinde, idarî para cezası iki kat olarak uygulanır.

(2) Bu Kanunun 3 üncü maddesi ile 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerin uyulmaması durumunda yükümlülüğü yerine getirmeyen görevliye de ayrıca ikibin Yeni Türk Lirası idarî para cezası verilir.

(3) Bu Kanunun 5 inci maddesinde yer alan yükümlülükleri uymayan yükümlülere, eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için 30 günden az olmamak üzere süre verilir. Verilen süre içinde eksiklikleri gidermeyen ve gerekli tedbirleri almayan yükümlülere birinci fıkra hükümleri uygulanır.

(4) Yükümlülüğün ihlâl edildiği tarihten itibaren beş yıl geçtikten sonra idarî para cezası verilemez.

(5) Bu madde ile ilgili diğer usûl ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yükümlülük ihlâlinde adlî ceza

MADDE 14- (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrası ile 7 ve 8 inci maddelerindeki yükümlülükleri ihlâl eden kimse bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.

(2) Bu suç dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Başkası hesabına işlem yapıldığının beyan edilmemesi

MADDE 15- (1) Yükümlüler nezdinde veya aracılığıyla yapılacak kimlik tespitini gerektiren işlemlerde, kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimse, bu işlemleri yapmadan önce kimin hesabına hareket ettiğini yükümlülere yazılı olarak bildirmediği takdirde altı aydan bir yıla kadar hapis veya beşbin güne kadar adlî para cezasıyla cezalandırılır.

Gümrük idaresine yapılacak açıklama

MADDE 16- (1) Türk parası, döviz veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgeleri yurt dışına çıkararak veya yurda getiren yolcular, gümrük idaresinin talebi üzerine bunlarla ilgili olarak tam ve doğru açıklama yapmakla mükelleftir.

(2) Yetkililerce talep edildiği halde herhangi bir açıklama yapılmaması veya yanlış ya da yanıltıcı açıklama yapılması halinde, yolcu beraberindeki değerler gümrük idaresi tarafından muhafaza altına alınır. Gümrük idaresince, açıklamada bulunmayan yolculara taşıdıkları değer, tutar konusunda gerçeğe aykırı açıklamada bulunan yolculara ise taşıdıkları değer ile açıkladıkları değer arasındaki farkın onda biri kadar idarî para cezası kesilir. Ayrıca durum şüpheli sayılarak Başkanlığa bildirilmekle birlikte ilgili diğer mercilere de intikal ettirilir. Binbeşyüz Yeni Türk Lirasına kadar olan farklar için bu fıkra hükmü uygulanmaz.

Elkoyma

MADDE 17- (1) Aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 128 inci maddesindeki usûle göre malvarlığı değerlerine elkonulabilir.

(2) Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı da el koyma kararı verebilir. Hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim en geç yirmidört saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verir. Onaylanmama halinde Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalır.

Kararların bildirim

MADDE 18- (1) Aklama ve terörün finansmanı suçundan dolayı yapılan soruşturma sonucunda verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar veya düzenlenen iddianame, kovuşturma sonucunda verilen hüküm ve bu Kanunun 17 nci maddesine göre verilen elkoyma kararının bir örneği izleyen ayın sonuna kadar ilgili Cumhuriyet savcılıkları ve mahkemelerce Başkanlığa gönderilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başkanlık ve Koordinasyon Kurulu

Başkanlığın görev ve yetkileri

MADDE 19- (1) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı doğrudan Maliye Bakanına bağlı olup görev ve yetkileri şunlardır:

a) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi amacıyla politika hazırlamak ve uygulama stratejileri geliştirmek, bu amaçla kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, ortak çalışmalar yapmak, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

b) Belirlenen politikalar çerçevesinde kanun, tüzük ve yönetmelik taslakları hazırlamak, bu Kanun ile buna ilişkin Bakanlar Kurulu kararlarının uygulanması konusunda düzenlemeler yapmak.

c) Suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar yapmak.

ç) Suç gelirlerinin aklanmasını önlemek amacıyla sektörel çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek ve uygulamayı izlemek.

d) Kamuoyu duyarlılığını ve desteğini artırmaya yönelik çalışmalar yapmak.

e) Suç gelirlerinin aklanması ve terörün finansmanının önlenmesi kapsamında veri toplamak, şüpheli işlem bildirimlerini almak, analiz etmek ve değerlendirmek.

f) Değerlendirme sürecinde gerek duyulduğunda kolluk ve diğer birimlerden kendi görev alanlarında inceleme ve araştırma yapılması talebinde bulunmak.

g) Bu Kanun kapsamına giren işlemler ile ilgili olarak, araştırma ve inceleme yapmak veya yaptırmak.

ğ) Yapılan araştırma ve inceleme sonucunda aklama suçunun işlendiği hususunda olguların varlığının tespiti halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılmak üzere Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunmak.

h) Cumhuriyet savcıları tarafından intikal ettirilen konuları incelemek ve aklama suçunun tespitine ilişkin talepleri yerine getirmek.

ı) Aklama veya terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair ciddi şüphelerin mevcut olması durumunda konuyu ilgili Cumhuriyet savcılığına intikal ettirmek.

i) Kanun ve ilgili mevzuat kapsamında yükümlülük denetimi yapılmasını sağlamak.

j) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi ve belgeyi istemek.

k) Bilgi ve ihtisasına ihtiyaç duyulması halinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilmelerini talep etmek.

l) Görev alanına giren konularda uluslararası ilişkileri yürütmek, görüş ve bilgi alışverişinde bulunmak.

m) Yabancı ülkelerdeki muadil kurumlarla bilgi ve belge değişiminde bulunmak, bu amaçla uluslararası antlaşma niteliğinde olmayan mutabakat muhtırası imzalamak.

(2) Başkanlıkça birinci fıkranın (f) bendine göre kendisinden talepte bulunulan birim, bu talebin gereğini ivedi olarak yerine getirmek zorundadır.

(3) Başkanlık, aklama suçunun araştırılması ve incelenmesi görevlerini denetim elemanları vasıtasıyla yerine getirir. Görevlendirilecek dene-tim elemanları Başkanın talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı veya ilgili buldukları Bakanın onayı ile belirlenir.

(4) Başkanlığın talebi üzerine görevlendirilecek denetim elemanları görevlendirme konusuna giren hususlarda bilgi ve belge istemeye, araştırma ve inceleme yapmaya, uygulamayı takip ve denetlemeye, bu maksatla her türlü evrakın tetkikine yetkilidir.

Koordinasyon Kurulu

MADDE 20- (1) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin kanun tasarıları ile Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe girecek yönetmelik tasarılarını değerlendirmek ve uygulamayla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlamak üzere Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur.

(2) Koordinasyon Kurulu; Maliye Bakanlığı Müsteşarının başkanlığında, Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Maliye Teftiş Kurulu Başkanı, Maliye Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı, Gelir İdaresi Başkanı, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı, Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı Ekonomik İşler Genel Müdürü, Hazine Kontrolörleri Kurulu Başkanı, Hazine Müsteşarlığı Banka ve Kambiyo Genel Müdürü, Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürü, Gümrük Müsteşarlığı Teftiş Kurulu Başkanı, Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı, Sermaye Piyasası Kurulu Başkan Yardımcısı ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcısından oluşur.

(3) Görüş ve bilgilerine gerek duyulan kurum ve kuruluşların temsilcileri oy hakkı olmaksızın Koordinasyon Kuruluna çağrılabilir.

(4) Koordinasyon Kurulu yılda en az iki defa toplanır.

Malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcısı

MADDE 21- (1) Başkanlıkta malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcısı istihdam edilir. Malî suçları araştırma uzman yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Kanunun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ilave olarak aşağıdaki nitelikler aranır:

a) En az dört yıllık eğitim veren yüksek öğretim kurumlarının hukuk, siyasal bilgiler, iktisat, işletme, iktisadî ve idarî bilimler fakültelerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilmiş yüksek öğretim kurumlarından mezun olmak.

b) Meslek ve yabancı dil konularında yapılacak özel yarışma ve yeterlik sınavlarında başarılı olmak.

c) Sınavın yapıldığı tarihte otuz yaşını doldurmamış olmak.

(2) Malî suçları araştırma uzman yardımcıları en az üç yıl fiilen çalışmak, her yıl olumlu sicil almak, yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak ve Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az (C) düzeyinde ya da muadili sınavlardan buna tekabül eden puana sahip olmak kaydıyla malî suçları araştırma uzmanı olarak atanırlar. Yeterlik sınavında başarı gösteremeyenler veya dil belgesini yeterlik sınavını müteakip iki yıl içinde ibraz edemeyenler, durumlarına uygun diğer kadrolara atanırlar.

(3) Bu Kanun kapsamında alınan bildirim ve bilgiler malî suçları araştırma uzmanı ve uzman yardımcıları tarafından değerlendirilir.

(4) Malî suçları araştırma uzman ve uzman yardımcılarının diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile mesleğe alınma, meslekte yükselme, çalışma usûl ve esaslarına ilişkin hususlar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Sırrın ifşası

MADDE 22- (1) Aşağıda yazılı kimseler görevlerinden ayrılırlar dahi, görevleri dolayısıyla kişilerin ve bu kişilerle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine ve mesleklerine ilişkin olarak öğrendikleri sırları ifşa edemezler ve kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar:

a) Koordinasyon Kurulu Başkan ve üyeleri, denetim elemanları ile Kurul personeli.

b) Bilgilerine ve ihtisaslarına başvuru alan kişiler.

c) Bu bilgileri görevleri dolayısıyla öğrenen diğer kamu görevlileri.

(2) Bu kişiler, öğrendikleri sırları ifşa etmeleri halinde, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu sırlar maddî menfaat karşılığında ifşa edildiğinde verilecek hapis cezası iki yıldan az olamaz.

(3) Bu Kanun uyarınca yabancı ülkelerdeki muadil kuruluşlara Başkanlıkça bilgi verilmesi sırrın ifşası sayılmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

MADDE 23- (1) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığında kullanılmak üzere ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelin Maliye Bakanlığına ait bölümüne eklenmiştir.

MADDE 24- (1) 13/12/1983 tarihli ve 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin;

a) 2 nci maddesinin (r) bendi “r) Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemek.” şeklinde,

b) 14 üncü maddesi başlığı ile birlikte;

“Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı

MADDE 14- Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 19 uncu maddesinde sayılan görevler ile çeşitli kanunlarla kendisine verilen görevleri yerine getirir.” şeklinde,

c) 33 üncü maddesi;

“MADDE 33- Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 20 nci maddesinde belirtilen şekilde oluşturulur ve aynı maddede verilen görevleri yerine getirir.” şeklinde

değiştirilmiştir.

Ek ödemeler

MADDE 25- (1) Koordinasyon Kurulunun başkan ve üyelerine her toplantı için (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutar üzerinden toplantı ücreti ödenir.

(2) Başkanlıkta görev yapan;

a) Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanına (7000)

b) Başkan yardımcıları ve daire başkanlarına (6000)

c) Bu Kanun kapsamında görevlendirilen denetim elemanlarına (Altı ayı geçmemek üzere) (10000)

ç) Malî suçları araştırma uzmanları, şube müdürleri ve bilgi işlem merkezi müdürüne (5000)

d) Malî suçları araştırma uzman yardımcısı, şef, uzman, mütercim, mühendis, istatistikçi, çözümleyici ve programcılara (4000)

e) Diğer personele (3000)

gösterge rakamının memur aylık katsayısıyla çarpımı sonucunda bulunan tutarı geçmemek üzere Bakan onayı ile ek ücret ödenir.

(3) Başkanlık bünyesinde geçici olarak görevlendirilen personele ek ücret ödenmesinde, ifa edilen görevin Başkanlıkta ait olduğu kadro için belirlenen gösterge rakamı esas alınır.

(4) Bu ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tâbi tutulmaz.

Kaldırılan ve değiştirilen hükümler

MADDE 26- (1) 13/11/1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanunun 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12 ve 14 üncü maddeleri, 2 nci maddesinin (a), (b), (d) ve (e) bentleri ile 15 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 4208 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış ve ikinci fıkrası “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin kontrollü teslimatına ilişkin yabancı ülke talepleri hakkında karar vermeye Ankara Sulh Ceza Mahkemesi yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Diğer mevzuatta yer alan “karapara” ibaresinden “suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri”, “karapara aklama suçu” ibaresinden “aklama suçu” anlaşılır.

Yönetmelikler

MADDE 27- (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinin (d) ve (e) bentleri ile 3, 4, 6, 7, 11, 15, 16, 19 ve 20 nci maddelerinde belirtilen hususlara ilişkin usûl ve esaslar Bakanlar Kurulunca, Kanunun yayımı tarihini izleyen altı ay içinde çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Maktu tutarların artırımı

MADDE 28- (1) Bu Kanunun 13 ve 16 ncı maddelerinde yer alan maktu tutarlar her yılın başından geçerli olmak üzere, bir önceki yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Hesaplamalarda on Yeni Türk Lirasına kadar olan tutarlar dikkate alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunda öngörülen düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar, mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yabancı dil şartı, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Malî Suçları Araştırma Uzman Yardımcısı olarak görev yapanlar için uygulanmaz.

MADDE 29- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 30- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ VE
TERÖRÜN FİNANSMANININ ÖNLENMESİNE DAİR
TEDBİRLER HAKKINDA YÖNETMELİK**

Bakanlar Kurulu Kararının Tarihi - No :	10/12/2007 – 2007/13012
Resmi Gazete Tarihi :	09/01/2008
Resmi Gazete Sayısı :	26751

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; suç gelirlerinin aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesi amacıyla yükümlüler, yükümlülükler, yükümlülüklerle uyumun denetimi, gümrük idaresine açıklama yapılması ve diğer tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Hukuki dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 5549 sayılı Kanunun 27 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Aktarmalı muhabir hesap: Muhabirlik ilişkisi kapsamında yabancı ülkede yerleşik bir finansal kuruluş tarafından Türkiye’de yerleşik bir finansal kuruluşta açılan ve yabancı finansal kuruluşun müşterilerine çek yazma imkânı da tanıyan hesap türünü,

b) Bakanlık: Maliye Bakanlığını,

c) Başkanlık: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığını,

ç) Başkan: Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanını,

d) Denetim elemanı: Maliye Müfettişi, Hesap Uzmanı, Gümrük Müfettişi, Gelirler Kontrolörü, Bankalar Yeminli Murakıbbı, Hazine Kontrolörü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Uzmanı ve Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanını,

e) Elektronik transfer: Gönderen adına bir finansal kuruluştan başka bir finansal kuruluştaki alıcıya elektronik araçlar kullanılmak suretiyle belli tutardaki para ve menkul kıymetin gönderilmesi amacıyla yapılan işlemi,

f) Finansal kuruluş: Bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ile (h) bentlerinde sayılan yükümlüler ile bankacılık faaliyetleriyle sınırlı olarak Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünü,

g) Kanun: 11/10/2006 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunu,

ğ) Malvarlığı: Para, değeri para ile temsil edilebilen taşınır veya taşınmaz, maddi veya gayri maddi her türlü mal ve haklar ile bunlar üzerindeki hakları tevsik eden her türlü yasal belge veya araçları,

h) Gerçek faydalanıcı: Yükümlü nezdinde adına işlem yapılan gerçek kişi, tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri kontrolünde bulunduran ya da bunlara ait hesap ya da işlemin nihai faydalanıcısı durumunda olan gerçek kişi veya kişileri,

ı) Riskli ülkeler: Aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere sahip olmayan, bu suçlarla mücadele konusunda işbirliği yapmayan veya yetkili uluslararası kuruluşlarca riskli kabul edilen ülkelere Bakanlıkça duyurulanları,

i) Sürekli iş ilişkisi: Yükümlü ile müşteri arasında hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi, kiralık kasa, finansman, faktoring, finansal kiralama gibi hizmetler nedeniyle kurulan, niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisini,

j) Tabela banka: Herhangi bir ülkede fiziki bir hizmet ofisi bulunmayan, tam gün çalışan personel istihdam etmeyen ve bankacılık işlemleri ile kayıtları açısından resmi bir otoritenin denetimine ve iznine tabi olmayan bankayı,

k) Uyum görevlisi: Kanun ve Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan mevzuatla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak amacıyla, yükümlülerce tayin edilen gerekli yetkiyle donatılmış görevliyi,

l) Yolcu: Geçerli pasaport veya pasaport yerini tutan belgeler taşıyan ve Türkiye'ye girmek veya Türkiye'den çıkmak üzere giriş ve çıkış kapılarına gelen kişileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yükümlüler

Yükümlü

MADDE 4- (1) Kanunun uygulanmasında yükümlü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:

- a) Bankalar.
- b) Bankalar dışında banka kartı veya kredi kartı düzenleme yetkisini haiz kuruluşlar.
- c) Kambiyo mevzuatında belirtilen yetkili müesseseler.
- ç) Ödünç para verme işleri hakkındaki mevzuat kapsamındaki ikrazatçılar, finansman ve faktoring şirketleri.
- d) Sermaye piyasası aracı kurumları ve portföy yönetim şirketleri.
- e) Yatırım fonu yöneticileri.
- f) Yatırım ortaklıkları.
- g) Sigorta, reasürans ve emeklilik şirketleri.
- ğ) Finansal kiralama şirketleri.
- h) Sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde takas ve saklama hizmeti veren kuruluşlar.
  - ı) Saklama hizmeti ile sınırlı olmak üzere İstanbul Altın Borsası Başkanlığı.
  - i) Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ile kargo şirketleri.
  - j) Varlık yönetim şirketleri.
  - k) Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar.
  - l) Cumhuriyet altın sikkeleri ile Cumhuriyet ziynet altınlarını basma faaliyeti ile sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü.
  - m) Kıymetli madenler borsası aracı kuruluşları.
  - n) Ticaret amacıyla taşınmaz alım satımıyla uğraşanlar ile bu işlemlere aracılık edenler.
  - o) İş makineleri dâhil her türlü deniz, hava ve kara nakil vasıtalarının alım satımı ile uğraşanlar.
  - ö) Tarihi eser, antika ve sanat eseri alım satımı ile uğraşanlar veya bunların müzayedeciliğini yapanlar.

p) Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı dâhil talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler.

r) Spor kulüpleri.

s) Noterler.

ş) Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki işlerden taşınmaz alım satımı, şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar.

t) Şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere, bir işverene bağlı olmaksızın çalışan serbest muhasebeci ve serbest muhasebeci mali müşavirler ile yeminli mali müşavirler.

(2) Merkezi Türkiye’de bulunan yükümlünün yurt dışındaki şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleri, faaliyet gösterdikleri ülkenin mevzuatı ve yetkili otoritelerinin izin verdiği ölçüde bu Yönetmelik hükümlerini uygulamak zorundadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Müşterinin Tanınmasına İlişkin Esaslar

Kimlik tespiti

MADDE 5- (1) Yükümlüler;

a) Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,

b) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin YTL veya üzerinde olduğunda,

c) Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin YTL veya üzerinde olduğunda,

ç) Hayat sigortası sözleşmelerine ilişkin işlemlerde bir yıl içinde ödenecek prim tutarı toplamı iki bin veya tek primli olup prim tutarı beşbin YTL veya üzerinde olduğunda,

d) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,

e) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin,

Kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespiti, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanır.

(3) Kimlik tespiti sırasında alınan adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi, işlemin yapılmasından itibaren en geç on iş günü içinde yapılır.

Gerçek kişilerde kimlik tespiti

MADDE 6- (1) Gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi ile iş ve mesleğine ilişkin bilgiler alınır.

(2) İlgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğu;

a) Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sürücü belgesi veya pasaport,

b) Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi,

Üzerinden teyit edilir. Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas kimlik belgelerinin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(3) Sürekli iş ilişkisi tesisinde beyan edilen adresin doğruluğu; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden önceki üç ay içinde düzenlenmiş fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya Başkanlıkça uygun görülen diğer belge ve yöntemlerle teyit edilir. Teyide esas belgelerin okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut belgeye ait ayırt edici bilgiler kaydedilir.

(4) Telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerde kimlik tespiti

MADDE 7- (1) Ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerin kimlik tespitinde; tüzel kişinin unvanı, ticaret sicil numarası, vergi kimlik numarası, faaliyet konusu, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile tüzel kişiliği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve Türk vatandaşları için

T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler ile imza örneği alınır.

(2) Tüzel kişiliğin unvanı, ticaret sicil numarası, faaliyet konusu ve adresinin teyidi ticaret siciline tescile dair belgeler; vergi kimlik numarasının teyidi ise Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından düzenlenen belgeler üzerinden yapılır.

(3) Tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkileri ise tescile dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(4) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere, teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(5) Finansal kuruluşlar sürekli iş ilişkisi tesisinde, ilgili ticaret sicil memurluğu kayıtlarına başvurmak veya Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin veri tabanından sorgulama yapmak suretiyle kendilerine sunulan tescil belgelerinde yer alan bilgilerin güncelliğini ve doğruluğunu teyit eder.

(6) Tüzel kişiliğin telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

(7) Mevcut bir sürekli iş ilişkisi kapsamında, tüzel kişiyi temsile yetkili kişinin yazılı talimatıyla tüzel kişi adına işlem talep edilmesi durumunda, talimatın şirket yetkilisine ait olduğundan emin olmak kaydıyla, şirketi temsile yetkili kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içeren noter onaylı imza sirküleri üzerinden teyit edilebilir.

Dernek ve vakıflarda kimlik tespiti

MADDE 8- (1) Derneklerin kimlik tespitinde; derneğin adı, amacı, kütük numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile derneği temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Derneğin adı, amacı, kütük numarası ve adres bilgileri, dernek tüzüğü ile dernek kütüğündeki kayda ilişkin belgeler; derneği temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Vakıfların kimlik tespitinde; vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler ile temsile yetkili kişinin adı, soyadı, doğum

yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Vakfın adı, amacı, merkezi sicil kayıt numarası ve adres bilgileri, vakıf senedi ile Vakıflar Genel Müdürlüğünde tutulan sicile ilişkin belgeler; vakfi temsile yetkili kişilerin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(3) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(4) Vakıf ve derneklerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

(5) Yabancı dernek ve vakıfların Türkiye'deki şube ve temsilciliklerinin kimlik tespiti, İçişleri Bakanlığındaki kayda ilişkin belgeler esas alınmak suretiyle yapılır.

Sendika ve konfederasyonlarda kimlik tespiti

MADDE 9- (1) Sendika ve konfederasyonların kimlik tespitinde; bu kuruluşların adı, amacı, sicil numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile sendika veya konfederasyonu temsile yetkili kişilerin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Alınan bilgiler, bu kuruluşların tüzükleri ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bölge çalışma müdürlüklerinde tutulan sicile esas diğer belgeler; bu kuruluşları temsile yetkili kişilerin kimlikleri, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; temsil yetkisi ise tescile dair belgeler veya temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(3) Sendika ve konfederasyonların kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

Siyasi partilerde kimlik tespiti

MADDE 10- (1) Siyasi parti teşkilatının kimlik tespitinde; siyasi partinin ilgili biriminin adı, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresi ile temsile yetkili kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Siyasi partilerin ilgili biriminin adı ve adresi, tüzükleri; temsile yetkili kişinin kimliği, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; yetki durumları ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(2) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(3) Siyasi partilerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerde kimlik tespiti

MADDE 11- (1) Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin kimlik tespiti; Türkiye’de yerleşik tüzel kişiler için aranan belgelere ilgili ülkede tekabül eden belgelerin Türkiye Cumhuriyeti konsoloslukları tarafından onaylanan veya “Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi” çerçevesinde bu Sözleşmeye taraf ülke makamı tarafından tasdik şerhi düşülen örneklerinin noter onaylı Türkçe tercümeleri üzerinden yapılır.

Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde kimlik tespiti

MADDE 12- (1) Apartman, site veya iş hanı yönetimi gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına yapılan işlemlerde; teşekkülün adı, açık adresi ile varsa telefon numarası, faks numarası ve elektronik posta adresi ile teşekkülü temsile yetkili kişinin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu, Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası, kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgiler alınır. Teşekkül adına hareket eden kişinin kimlik bilgilerinin doğruluğu, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; teşekküle ait bilgiler ile teşekkül adına hareket eden kişinin yetki durumu ise noter onaylı karar defteri üzerinden teyit edilir.

(2) Tüzel kişiliği olmayan iş ortaklıkları gibi teşekküllerin kimlik tespitinde; ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu, vergi kimlik numarası, açık adresi, telefon numarası, varsa faks numarası ve elektronik posta adresine ilişkin bilgiler alınır. Ortaklığın adı, amacı, faaliyet konusu ve adresine ilişkin bilgilerin doğruluğu, noter onaylı ortaklık sözleşmesi; vergi kimlik numarası, Gelir İdaresi Başkanlığının ilgili birimi tarafından

düzenlenen belgeler; ortaklık adına işlem talep eden kişilerin kimliği, 6 ncı maddede belirtilen kimlik belgeleri; yetki durumları ise temsile yetkili olduğuna dair belgeler üzerinden teyit edilir.

(3) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

(4) Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti sırasında alınan telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresine ilişkin bilgilerin doğruluğunun teyidi, bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle yapılır.

Kamu kurumlarında kimlik tespiti

MADDE 13- (1) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olduğu işlemlerde, bunlar adına işlem yapan kişinin kimliği 6 ncı maddeye göre tespit edilir. Yetki durumu ise mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit edilir.

Başkası adına hareket edenlerde kimlik tespiti

MADDE 14- (1) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına bunları temsile yetkili kimselerin yetkilendirdiği kişilerce işlem talep edilmesi durumunda;

a) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kimlik tespiti, 7 ila 12 nci maddelere göre yapılır.

b) Tüzel kişi veya tüzel kişiliği olmayan teşekkülü temsile yetkili kimseler ile bunların yetkilendirdiği kişinin kimlik tespiti, 6 ncı maddedeki usule göre yapılır. Temsile yetkili kişinin kimlik tespitinin 6 ncı maddedeki kimlik belgeleri üzerinden yapılamaması halinde tespit, kimlik belgelerinde yer alan bilgileri içermek ve noter onaylı olmak kaydıyla vekâletname veya imza sirküleri üzerinden yapılabilir.

c) Temsile yetkili olanlarca yetkilendirilen kişilerin yetki durumu noter onaylı vekâletname veya temsile yetkili olanlar tarafından verilmiş yazılı talimat üzerinden yapılır. Temsile yetkili kimselerin yazılı talimat üzerindeki imzaları bunlara ait noter onaylı imza sirküleri üzerindeki imzalar ile teyit edilir.

(2) İşlemlerin gerçek kişi müşteri adına başka bir kişi tarafından yapılması durumunda müşteri adına hareket eden kişinin kimlik tespiti 6 ncı maddeye göre yapılır. Ayrıca müşteri adına hareket eden kimsenin yetki durumu noter onaylı vekâletname üzerinden teyit edilir. Adına hareket

edilen müşterinin kimlik tespiti 6 ncı maddeye göre yapılamadığı durumda noter onaylı vekâletname üzerinden yapılır. Adına hareket edilen müşterinin daha önce yapılan işlemler nedeniyle kimlik tespitinin yapılmış olması durumunda talep edilen işlem, yazılı talimat üzerinde yer alan müşteri imzasının yükümlü nezdindeki imza ile teyit edilmesi kaydıyla, adına hareket edilen müşterinin yazılı talimatı ile yapılabilir.

(3) Küçükler ve kısıtlılar adına bunların kanuni temsilcileri tarafından yapılan işlemlerde mahkeme kararıyla veli tayin edilenler ile vasi ve kayyımların yetkisi, ilgili mahkeme kararının aslı veya noter tasdikli sureti üzerinden teyit edilir. Anne ve babaların reşit olmayan çocukları adına işlem talep etmeleri durumunda adına işlem talep edilen çocuk ve işlemi talep eden velinin 6 ncı maddeye göre kimliğinin tespiti yeterlidir.

(4) Yetkililerce istenildiğinde sunulmak üzere teyide esas belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası okunabilir fotokopisi veya elektronik görüntüsü alınır yahut kimliğe ilişkin bilgiler kaydedilir.

Teyide esas belgelerin gerçekliğinin kontrol edilmesi

MADDE 15- (1) Yükümlüler 6 ila 14 üncü maddeler kapsamında alınan bilgilerin teyidi amacıyla kullanılan belgelerin gerçekliğinden şüphe duydukları durumda imkânların elverdiği ölçüde, belgeyi düzenleyen kişi ya da kuruma veya diğer yetkili mercilere başvurmak suretiyle belgenin gerçekliğini doğrular.

Müteakip işlemlerde kimlik tespiti

MADDE 16- (1) Daha önce usulüne uygun olarak kimliği tespit edilenlerin sürekli iş ilişkisi kapsamındaki müteakip işlemlerinde, kimliğe ilişkin bilgiler alınarak bu bilgiler yükümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılır. Alınan bilgilerin doğruluğundan şüpheye düşülmesi halinde bu bilgilerin doğruluğu, teyide esas kimlik belgelerinin veya bunların noterce onaylanmış suretlerinin ibrazı sonrası bu belgelerde yer alan bilgilerin yü-kümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılması suretiyle yapılır.

Gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi

MADDE 17- (1) Yükümlüler bir başkası hesabına hareket edilip edilmediğini ve işlemin gerçek faydalanıcısının kimliğini tespit etmek için gerekli tedbirleri alır. Bu kapsamda kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket eden kimselere sorumluluklarını hatırlatmak amacıyla yükümlüler, gerekli duyuruları hizmet verdikleri tüm işyerlerine müşterilerin rahatça görebileceği şekilde asarlar. Finansal kuruluşlar ayrıca sürekli iş ilişkisi tesisinde başkası hesabına hareket edilip edilmediğine ilişkin müşterinin

yazılı beyanını alır. Bu beyan müşteri sözleşmesinde belirtilebilir veya uygun formlar kullanılarak alınabilir.

(2) İşlemi talep eden kimse, bir başkası hesabına hareket ettiğini beyan ettiğinde, 6 ila 14 üncü maddelere göre işlemi talep edenin kimliği ve yetki durumu ile hesabına hareket edilenin kimliği tespit edilir.

(3) Finansal kuruluşlar ticaret siciline kayıtlı tüzel kişilerle sürekli iş ilişkisi tesisinde, tüzel kişiliğin yüzde yirmibeşi aşan hisseye sahip gerçek ve tüzel kişi ortaklarının kimliğini 6 ve 7 nci maddelere göre tespit eder.

(4) Finansal kuruluşlar sürekli iş ilişkisi kapsamında müşterisi olan bir tüzel kişiliği gerçekte yöneten, kontrolünde veya sahipliğinde bulunduranlar hakkında doğru bilgilere ulaşmak için gerekli tedbirleri alır.

(5) Kişinin başkası hesabına hareket etmediğini beyan etmesine rağmen kendi adına ve fakat başkası hesabına hareket ettiğinden şüphelenilmesi halinde yükümlü gerçek faydalanıcıyı ortaya çıkarmak için makul araştırmayı yapar.

Özel dikkat gerektiren işlemler

MADDE 18- (1) Yükümlüler karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, talep edilen işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinmek için gerekli tedbirleri almak ve bu kapsamda elde edilen bilgi, belge ve kayıtları istenildiğinde yetkililere sunmak üzere muhafaza etmek zorundadır.

Müşteri durumunun ve işlemlerin izlenmesi

MADDE 19- (1) Finansal kuruluşlar, mesleği, iş geçmişi, mali durumu, hesapları, ticari faaliyetleri, yerleşik olduğu ülke ve ilgili diğer göstergeleri dikkate alarak müşterilerinin aklama ve terörün finansmanı açısından risk profilini çıkarmak, yüksek risk taşıyan müşterilerini, iş ilişkilerini ve işlemleri belirlemek ve bunları devamlı olarak takip etmek, müşteri hakkındaki bilgi, belge ve kayıtları güncel tutmak zorundadır. Finansal kuruluşlar bu amaçla uygun risk yönetim sistemi oluşturur.

Teknolojik risklere karşı tedbir alınması

MADDE 20- (1) Finansal kuruluşlar, yeni ve gelişen teknolojilerin getirdiği imkânların aklama ve terörün finansmanı amacıyla kullanılması riskine karşı özel dikkat göstermek ve bunu önlemeye yönelik uygun tedbirleri almak zorundadır.

(2) Finansal kuruluşlar yüz yüze olmayan işlemler yapılmasını mümkün kılan sistemleri kullanarak gerçekleştirilen hesaba para yatırma, hesap-tan para çekme ve elektronik transfer gibi işlemlere özel dikkat

göstermek, müşterinin mali profiline ve faaliyetlerine uygun olmayan veya faaliyetleriyle ilgisi bulunmayan işlemleri yakından izlemek, tutar ve işlem sayısı limiti belirlemek de dâhil uygun ve etkili tedbirleri almak zorundadır.

Üçüncü tarafa güven

MADDE 21- (1) Finansal kuruluşlar; müşterinin, müşteri adına hareket eden kişinin ve gerçek faydalanıcının kimliğinin tespiti ve iş ilişkisinin veya işlemin amacı hakkında bilgi elde etme konularında, müşteriyle ilgili olarak başka bir finansal kuruluşun aldığı tedbirlere güvenerek iş ilişkisi tesis edebilir veya işlem yapabilir. Bu durumda Kanun ve Kanuna ilişkin düzenlemeler kapsamında nihai sorumluluk üçüncü tarafa güvenerek işlem gerçekleştiren finansal kuruluşa aittir.

(2) Üçüncü tarafa güvenilebilmesi;

a) Üçüncü tarafın, kimlik tespiti, kayıtların saklanması ve müşterinin tanınması kuralının gereklerini sağlayacak diğer tedbirleri aldığından, yurt dışında yerleşik olması durumunda ise ayrıca aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede etkin düzenleme ve denetlemelere tabi olduğundan,

b) Kimlik tespitine ilişkin belgelerin onaylı örneklerinin, talep edildiğinde üçüncü taraftan derhal temin edileceğinden,

emin olunması şartıyla mümkündür.

(3) Üçüncü tarafa güvenerek iş ilişkisi tesis eden veya işlem yapan finansal kuruluş müşterinin kimlik bilgilerini üçüncü taraftan derhal alır.

(4) Üçüncü tarafa güven ilkesi;

a) Üçüncü tarafın riskli ülkelerde yerleşik olması durumunda,

b) Finansal kuruluşların kendi aralarında müşterileri adına yaptıkları işlemlerde,

c) Finansal kuruluşların acente ve benzeri birimleri ile ana hizmet birimlerinin uzantısı veya tamamlayıcısı niteliğindeki hizmetleri yaptıkları kişilerle olan ilişkilerinde,

uygulanmaz.

İşlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi

MADDE 22- (1) Yükümlüler, kimlik tespiti yapamadıkları veya iş ilişkisinin amacı hakkında yeterli bilgi edinemedikleri durumlarda; iş ilişkisi tesis etmez ve kendilerinden talep edilen işlemi gerçekleştirmezler. Bu kapsamda isimsiz veya hayali isimlere hesap açamazlar.

(2) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe duyulması nedeniyle yapılması gereken kimlik tespit ve teyidinin yapılamadığı durumda iş ilişkisi sona erdirilir.

(3) Yükümlüler bu maddenin birinci ve ikinci fıkralarında belirtilen hallerin şüpheli işlem olup olmadığını da ayrıca değerlendirirler.

Muhabirlik ilişkisi

MADDE 23- (1) Finansal kuruluşlar yurt dışı muhabirlik ilişkilerinde;

a) Muhatap finansal kuruluşun aklama veya terörün finansmanı yönünden soruşturma geçirip geçirmediği ve ceza alıp almadığı, iş konusu, itibarı ve üzerindeki denetim yeterliliği hususlarında kamuya açık kaynaklardan yararlanarak sıhhatli bilgi edinmek,

b) Muhatap finansal kuruluşun aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele sistemini değerlendirmek, sistemin uygun ve etkin olduğundan emin olmak,

c) Yeni muhabir ilişkiler kurmadan önce üst düzey yöneticinin onayının alınmasını sağlamak,

ç) Kendilerinin ve muhatap finansal kuruluşun sorumluluklarını bu Yönetmeliğin Üçüncü Bölümündeki yükümlülükleri karşılayacak şekilde bir sözleşmeyle açıkça belirlemek,

d) Muhabirlik ilişkisinin aktarmalı muhabir hesapların kullanılmasını kapsadığı durumlarda muhatap finansal kuruluşun bu Yönetmeliğin Üçüncü Bölümündeki esaslar çerçevesinde yeterli önlemleri aldığından ve talep edildiğinde ilgili müşterilerin kimlik bilgilerini sağlayabileceğinden emin olmak,

için gerekli tedbirleri alır.

(2) Finansal kuruluşlar, tabela bankalarla ve hesaplarını tabela bankalara kullanımadığından emin olamadıkları finansal kuruluşlarla muhabirlik ilişkisine giremezler.

Elektronik transferler

MADDE 24- (1) İki bin YTL veya üzeri yurt dışı elektronik transfer mesajlarında, gönderenin;

a) Adı ve soyadına, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişinin unvanına, diğer tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin tam adına,

b) Hesap numarasına, hesap numarasının bulunmadığı durumda işlemle ilgili referans numarasına,

c) T.C. kimlik numarası, pasaport numarası, vergi kimlik numarası gibi göndereni belirlemeye yarayan bilgilerden en az birine,

yer verilmesi zorunludur.

(2) İki bin YTL veya üzeri yurt içi elektronik transfer mesajlarında, gönderenin;

a) Adı ve soyadına, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişinin unvanına, diğer tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin tam adına,

b) Hesap numarası, hesap numarasının bulunmadığı durumda işlemle ilgili referans numarası, T.C. kimlik numarası, pasaport numarası, vergi kimlik numarası gibi göndereni belirlemeye yarayan bilgilerden en az birine, yer verilmesi zorunludur.

(3) Bankaların kendi nam ve hesaplarına aralarında gerçekleştirdikleri transferler ile kart numaralarının mesajlarda kullanılması kaydıyla, kredi ve banka kartları kullanılarak gerçekleştirilen transferler birinci ve ikinci fıkra kapsamı dışındadır.

Riskli ülkelerle ilişkiler

MADDE 25- (1) Finansal kuruluşlar, riskli ülkelerde yerleşik gerçek ve tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve bu ülkelerin vatandaşları ile girecekleri iş ilişkilerine ve işlemlere özel dikkat göstermek, görünürde makul hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlerin amacı ve mahiyeti hakkında mümkün olduğu ölçüde bilgi toplamak ve bunları kayda geçirmek zorundadır.

Basitleştirilmiş tedbirler

MADDE 26- (1) Bakanlıkça,

a) Finansal kuruluşların kendi aralarında kendi ad ve hesaplarına gerçekleştirdikleri işlemlerde,

b) Müşterinin 5018 sayılı Kanuna göre genel yönetim kapsamında olan kamu idaresi veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olduğu işlemlerde,

c) Maaş ödemesi anlaşması kapsamında toplu müşteri kabulü yoluyla iş ilişkisi tesisinde,

ç) Çalışanlara ücretlerinden kesinti yapılmak suretiyle emeklilik hakları sağlayan emeklilik planları ve kişinin haklarını temlik etme yetkisi içermeyen emeklilik sözleşmelerine ilişkin işlemlerde,

d) Müşterinin halka açık ve hisseleri borsaya kote edilmiş şirket olduğu işlemlerde,

Müşterinin tanınmasına yönelik tedbirler bakımından yükümlülerin daha basit tedbirler almalarına izin verilebilir. Bakanlık bu madde kapsamında uygulanabilecek tedbirler ile yukarıda sayılanlar dışında işlem türleri belirlemeye yetkilidir.

(2) Yükümlüler işlem nedeniyle aklama veya terörün finansmanı riskinin oluşabileceği durumlarda, basitleştirilmiş tedbirleri uygulayamazlar

ve işlemin 27 nci maddeye göre şüpheli işlem olabileceğini göz önünde bulundururlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Şüpheli İşlem Bildirimine İlişkin Esaslar

Şüpheli işlem bildirim

MADDE 27- (1) Şüpheli işlem, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılan veya yapılmaya teşebbüs edilen işleme konu malvarlığının; yasa dışı yollardan elde edildiğine veya yasa dışı amaçlarla kullanıldığına, bu kapsamda terörist eylemler için ya da terör örgütleri, teröristler veya terörü finanse edenler tarafından kullanıldığına veya bunlarla ilgili ya da bağlantılı olduğuna dair herhangi bir bilgi, şüphe veya şüpheyi gerektirecek bir hususun bulunması halidir.

(2) Şüpheli işlemler yükümlüler tarafından tutar gözetilmeksizin Başkanlığa bildirilir. Şüpheli işlem bildirim; gerçek kişi yükümlünün bizzat kendisi, tüzel kişi yükümlünün kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği bulunmayanların yöneticileri veya bunlar tarafından yetkili kılınanlar, uyum görevlisi atanan yükümlülerde ise bu görevliler tarafından yerine getirilir.

(3) Şüphe veya şüpheyi gerektiren makul bir sebebin olup olmadığı hususu gerektiğinde birden çok işlem bir arada ele alınarak değerlendirilir.

(4) Şüpheli işlemlerin devamlı bilgi verme kapsamında bildirilmiş olması şüpheli işlem bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(5) Başkanlık şüpheli işlem tipleri belirlemeye yetkilidir.

Şüpheli işlem bildirim formunun düzenlenmesi ve bildirimde süre

MADDE 28- (1) Yükümlüler şüpheli bir işlemle karşılaştıklarında işlem hakkında gerekiyorsa yetki ve imkânları ölçüsünde araştırma yaparak edinilen bilgi ve bulguları göz önüne alıp Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurmak suretiyle Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunurlar.

(2) Şüpheli işlemler, işleme ilişkin şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç on iş günü içinde Başkanlığa bildirilir.

(3) Bildirimde bulunulan işlemle ilgili olarak daha sonra yeni bilgi ve bulgular elde edildiği takdirde, tekrar Şüpheli İşlem Bildirim Formu doldurulur ve daha önce yapılan bildirimde ek olduğu belirtilerek gecikmeksizin Başkanlığa gönderilir.

(4) Bakanlık, Şüpheli İşlem Bildirim Formlarının düzenlenmesine, bildirimlerin elektronik ortam ve bilgi iletişim araçları kullanılarak yapılması zorunluluğu getirilmesine ve şüpheli işlem bildirimlerinde

elektronik imza kullanılmasına ilişkin usul ve esasları yükümlüler bazında ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir.

(5) Başkanlıkça, bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesine yönelik rehberler çıkarılabilir ve bu rehberler elektronik ortamda yayımlanabilir. Bildirimler bu rehberlere uygun şekilde yapılır.

Şüpheli işlem bildirimlerinin gizliliği ve bildirimde bulunanların korunması

MADDE 29- (1) Yükümlüler, Başkanlığa şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu veya bulunacağına dair, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanlarına ve yargılama sırasında mahkemelere verilen bilgiler dışında, işleme taraf olanlar dâhil olmak üzere hiç kimseye bilgi veremezler.

(2) Bu yükümlülük şüpheli işlemi Başkanlığa bildiren kişi, kurum ve kuruluşlar veya bu kimselerin işlemi fiilen yapan ve yöneten mensupları veya bunların kanuni temsilcileri ve vekillerinin yanı sıra şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu herhangi bir şekilde vakıf olan diğer personeli de kapsar. Uyum görevlisi tayin edilen yükümlülerde, uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimler de gizlilik kapsamındadır. Şüpheli işlem bildirimlerini elektronik ortamda gerçekleştiren uyum görevlileri, sisteme erişimi sağlayan her türlü ortamdaki kart, şifre ve sair bilgi ve araçları hiç kimseye veremez.

(3) Yükümlüler yurt dışındaki merkezlerine veya şube, acente, temsilci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimlerine, müşterisi hakkında şüpheli işlem bildiriminde bulunduğu dair hiçbir şekilde bilgi veremez.

(4) Şüpheli işlem bildirimini yükümlülüğünü yerine getiren gerçek ve tüzel kişiler, bunların uyum görevlileri, yükümlülerin kanuni temsilcisi, yöneticisi ve çalışanları hiçbir şekilde hukukî ve cezaî bakımdan sorumlu tutulamaz.

Geri bildirim

MADDE 30- (1) Şüpheli işlem bildiriminde bulunan yükümlülere Başkanlıkça, bildirim kayda alındığına dair bilgi verilir.

(2) Başkanlık şüpheli işlem bildirimlerine ilişkin istatistikî verileri, aklama ve terörün finansmanında kullanılan yöntemleri, oluşan eğilimleri, şüpheli işlem bildirimleri sonrası süreçler ve varılan sonuçlardan faydalanılarak hazırlanan örnek olayları, yıllık faaliyet raporları, rehberler ya da periyodik yayınlar yoluyla yayımlayabilir, eğitim amacıyla kullanabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bilgi ve Belge Vermeye İlişkin Esaslar

Bilgi ve belge verme

MADDE 31- (1) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar; Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin mikrofiş, mikro-film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlar da dâhil olmak üzere her türlü ortamdaki kayıtlarını, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamak zorundadır.

(2) Kendisinden talepte bulunulanlar, savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar.

(3) Yükümlüler yerinde yapılacak denetimler kapsamında defter ve belgeleri denetime hazır bulundurmak; tüm bilgi işlem sistemini, denetimin amaçlarına uygun olarak denetim elemanlarına açmak ve verilerin güvenliğini sağlamak zorundadır.

(4) Bilgi ve belgeler acil haller dışında yazılı olarak istenir. Yazıyla istenilen bilgi ve belgeler için yedi günden az olmamak üzere uygun bir süre verilir. Sözlü olarak bilgi ve belge talep edilmesi halinde bu talep yazı ile teyit edilir.

Yükümlüler tarafından devamlı bilgi verme

MADDE 32- (1) Yükümlüler taraf oldukları veya aracılık ettikleri işlemlerden, Bakanlıkça belirlenecek tutarı aşanları Başkanlığa bildirmek zorundadır.

(2) Mahiyeti itibarıyla birbiriyle bağlantılı işlemler tek bir işlem olarak değerlendirilir.

(3) Hafta sonu ve tatil günleri ile gece boyunca yapılan işlemler, bu işlemlerin yapıldığı zamanı takip eden ilk iş gününün işlemi olarak kabul edilir.

(4) Devamlı bilgi verme kapsamındaki işlem türleri, bilgilerin ne şekilde ve hangi sürelerde verileceği, kapsam dışında tutulacak yükümlüler ile uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

(5) Bakanlık, devamlı bildirimle ilişkin formların düzenlenmesine, her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamı yoluyla Başkanlığa bildirilmesine ve bildirimlerde elektronik imza kullanımına ilişkin usul ve esasları, yükümlüler bazında ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir. Bildirimlerin

elektronik ortamda yapılmasına yönelik uygulama tarihleri Başkanlıkça belirlenir.

(6) Başkanlıkça, bildirimlerin elektronik ortamda gönderilmesine yönelik rehberler çıkarılabilir ve bu rehberler elektronik ortamda yayımlanabilir. Bildirimler bu rehberlere uygun şekilde yapılır.

Devamlı bilgi vermede istisna ve muafiyetler

MADDE 33- (1) Yükümlülerce Başkanlığa devamlı bilgi verilmesinde, bankaların kendi aralarında kendi ad ve hesaplarına gerçekleştirdikleri işlemler ile finansal kuruluşların 5018 sayılı Kanuna göre genel yönetim kapsamındaki idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile yaptıkları işlemler devamlı bilgi verme yükümlülüğü kapsamında değildir.

Kamu kurumları tarafından devamlı bilgi verme

MADDE 34- (1) Kanunları gereğince yükümlülere kuruluş ve faaliyet izni veren veya bunlara ilişkin kayıt tutmak zorunda olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki kurum ve kuruluşlar; yükümlülerin adı, soyadı veya unvanı, yüzde ondan fazla hisseye sahip ortakları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile genel müdür veya yöneticilerine ilişkin bilgiler ile iletişim bilgilerini Başkanlığa bildirirler.

(2) Birinci fıkrada belirtilen bilgilerde meydana gelen değişiklikler, ilgili kurum veya kuruluş tarafından değişikliği takip eden ayın onbeşinci gününe kadar Başkanlığa bildirilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen hususların Kanunun 9 uncu maddesine istinaden kurulan erişim sistemi ile sağlanması halinde birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Bildirime ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye Bakanlık yetkilidir.

ALTINCI BÖLÜM

Yükümlülük Denetimi

Denetimin kapsamı

MADDE 35- (1) Yükümlülük denetimi, yükümlülerin yükümlülüklerine uyum durumunu tespit amacıyla yapılan yükümlülüklerine uyum denetimi ile yükümlülük ihlallerini tespiti yönelik yükümlülük ihlal incelemesini kapsar.

(2) Başkanlık, yükümlülük denetiminin münferiden veya bir denetim programı kapsamında yapılmasını isteyebilir. Başkanlık, uygulama zamanı konusunda ilgili denetim biriminin görüşünü alarak denetim programı hazırlayabileceği gibi bu birimin denetim programına yükümlülük denetiminin de dâhil edilmesini talep edebilir.

(3) Başkanlık yükümlülüklerle uyum denetimlerinin ve yükümlülük ihlal incelemelerinin kapsam ve süresini belirlemeye yetkilidir.

(4) Kendisinden yükümlülük denetimi yapılması talebinde bulunan birim bu talebin gereğini yerine getirmek zorundadır.

(5) Başkanlık yükümlülük denetimi konusunda diğer usul ve esasları belirlemeye, bu kapsamda denetim rehberleri hazırlamaya yetkilidir.

Denetime yetkililer ve yetkileri

MADDE 36- (1) Yükümlülük denetimleri denetim elemanları vasıtasıyla yerine getirilir.

(2) Yükümlülük denetimiyle görevlendirilen denetim elemanları, kamu kurum ve kuruluşları da dâhil gerçek ve tüzel kişilerden ve tüzel kişiliği olmayan kuruluşlardan her türlü bilgi, belge ve kanunî defterleri istemeye ve bunlar nezdinde her türlü evrak ve kayıtları incelemeye, ilgililerden yazılı ve sözlü bilgi almaya yetkili olup ayrıca diğer kanunların kendilerine verdiği yetkileri de kullanır.

(3) Yükümlüler, denetim esnasında denetim elemanlarına uygun çalışma ortamı sağlamak da dâhil gerekli her türlü kolaylığı göstermek zorundadır.

Denetim elemanının görevlendirilmesi

MADDE 37- (1) Başkanın görevlendirme talebi üzerine ilgili birim amirinin teklifi ve bağlı veya ilgili buldukları Bakanın onayı ile yükümlülük denetimi yapmak üzere denetim elemanı görevlendirilir. Görevlendirme, talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde yapılır.

(2) Münferiden yapılacak yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanı, göreve ilişkin Başkanlık yazısının kendisine tebliğinden itibaren en geç 15 gün içinde göreve başlayarak göreve başlama tarihini bu süre içinde Başkanlığa ve birimine yazılı olarak bildirir. Bir denetim programı kapsamında yapılan yükümlülük denetimlerinde denetim elemanı göre-ve fiilen başladığı tarihi Başkanlığa yazılı olarak bildirir.

(3) Denetim elemanları, Başkanlıkça, yürütmekte oldukları denetimlerde bağlantı kurularak kendilerine intikal ettirilen konuları, ayrı bir görevlendirme onayı aramaksızın ilk görevlendirme onayı kapsamında sonuçlandırır.

(4) Denetim sonuçlanmadan herhangi bir nedenle görevinden ayrılacak olan denetim elemanı, denetimde gelinen aşamaları gösterir bir devir raporu düzenleyerek Başkanlığa gönderir. İlgili birim, mevcut denetim elemanı görevinden ayrılmadan en az on gün önce, yeni denetim elemanı görevlendirir. Görevinden ayrılacak olan denetim elemanı devir raporunun bir örneğini ve ilgili tüm belgeleri, yeni görevlendirilen denetim elemanına bu süre içerisinde tutanakla teslim eder. Yeni görevlendirilen denetim elemanı tutanağın birer örneğini birimine ve Başkanlığa gönderir. İşe başlama ve ayrılma açısından tutanak tarihi esas alınır. Bu işlemlerin zamanında gerçekleştirilmesi hususunda ilgili birimce gerekli tedbirler alınır.

(5) Başkanlık, denetim için birden fazla denetim elemanından oluşan ekip teşkil edebilir. Başkanlık, denetim elemanlarından birini koordinasyonu sağlamak amacıyla görevlendirir. Koordinasyonu sağlayan denetim elemanı, ekip içerisinde bilgi ve belge akışını sağlar. Ekip çalışmalarının birlikte planlanması, yürütülmesi, sonuçlandırılması ve raporların birlikte düzenlenmesi esastır.

(6) Birden fazla ekip oluşturulması halinde koordinasyonu sağlayan denetim elemanlarından biri genel koordinasyonu sağlamak üzere Başkanlıkça görevlendirilebilir.

(7) Yükümlülük denetiminin, denetime konu işlemlerin gerçekleştiği yerde yapılması esastır. Denetim elemanları, yanlarında memuriyet sıfatlarını gösteren fotoğraflı resmi bir belge bulundurlar ve gittikleri yerde işe başlamadan önce bu belgeyi ilgililere gösterirler.

(8) Hazırlanan raporun Başkanlıkça işleme konulmasına karar verilen tarihte görev sona erer. Bu durum, denetim elemanına ve bağlı olduğu birime bildirilir.

Denetim raporları

MADDE 38- (1) Yükümlülüklere uyum denetimi sonucunda yükümlülük uyum denetimi raporu, yükümlülük ihlal incelemesi sonucunda ise yükümlülük ihlali inceleme raporu düzenlenir.

(2) Denetim elemanları yükümlülüklere uyum denetimi sırasında tespit ettikleri yükümlülük ihlalleri için ayrıca yükümlülük ihlali inceleme raporu düzenler.

(3) Denetim raporlarına ilişkin usul ve esaslar Başkanlıkça belirlenir.

Raporlar üzerine yapılacak işlemler

MADDE 39- (1) Denetim elemanları tarafından düzenlenerek Başkanlığa sunulan raporlar, Başkanlıkça belirlenen rapor standartlarına uygunluk ve hukuki ya da maddi hata bulunup bulunmadığı yönünden

değerlendirilir. Standartlara uymayan, açık hukuki ve maddi hata bulunan raporlar denetim elemanına iade edilerek düzeltilmesi sağlanır.

(2) Bu Yönetmeliğin Üçüncü Bölümü ile 27 nci ve 28 inci maddelerinde belirtilen hükümlere uymayan yükümlüler, bunların işlemi fiilen yapan çalışanları ve işlemin sonuçlandırılması bakımından görev ve sorumluluğu bulunan yöneticileri ile bu Yönetmeliğin 32 nci maddesinde belirtilen hükümlere uymayan yükümlüler hakkında idari para cezası uygulanır.

(3) Kanunun 5 inci maddesinde yer alan eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemleri oluşturulması, uyum görevlisi tayini ile Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenecek diğer tedbirler kapsamındaki yükümlülüklere uymayan yükümlülere, Başkanlıkça eksikliklerin giderilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması için otuz günden az olmamak üzere süre verilir. Verilen sürede eksikliklerin giderilmemesi veya gerekli tedbirlerin alınmaması durumunda idari para cezası uygulanır.

(4) Yönetmeliğin 29 uncu, 31 inci ve 46 ncı maddelerindeki yükümlülüklerin ihlali konusunda düzenlenen yükümlülük ihlali inceleme raporu Başkanlıkça yetkili Cumhuriyet savcılığına gönderilir.

(5) Yükümlülük ihlali inceleme raporlarının Cumhuriyet başsavcılıkları nezdinde izlenmesi ve davaların takibi ile diğer usule ilişkin işlemler 8/1/1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanun gereğince yapılır.

Bildirim

MADDE 40- (1) Denetim elemanları, kendi görev alanlarına ilişkin olarak kurumlarınca verilen görevler ile aklama suçu incelemeleri sırasında karşılaştıkları yükümlülük ihlallerini Başkanlığa yazılı olarak derhal bildirir.

(2) Yükümlü nezdinde herhangi bir kanunla verilmiş denetim yetkisini haiz olanlar, kendi birimlerince verilen görevlerin ifası sırasında, Kanun kapsamındaki bir yükümlülük ihlaliyle karşılaştıklarında durumu birimleri aracılığıyla Başkanlığa intikal ettirir.

(3) Yükümlülük denetimi sırasında aklama ve terörün finansmanına ilişkin herhangi bir hususun tespit edilmesi veya böyle bir durumun varlığından şüphe edilmesi halinde konu, denetim elemanları tarafından derhal Başkanlığa yazılı olarak bildirilir.

(4) Denetim elemanları, yükümlülük denetimleri sırasında, diğer kurumların görev alanını ilgilendiren mevzuata aykırı herhangi bir hususu tespit etmeleri veya böyle bir durumun varlığından şüphe etmeleri halinde konuyu ilgili birimlere intikal ettirerek, Başkanlığa da bilgi verir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Gümrük İdaresine Yapılacak Açıklama

Açıklama usul ve esasları

MADDE 41- (1) Türk parası, döviz veya bunlarla ödemeyi sağlayan belgeleri yurt dışına çıkararak veya yurda getiren yolcular, gümrük idaresinin talebi üzerine bunlarla ilgili olarak tam ve doğru açıklama yapmakla mükelleftir. Bu değerlerin yolcunun üzerinde, çantasında veya bagajında olması bu maddenin uygulanmasında farklılık arz etmez.

(2) Bu maddenin uygulanmasında, yolcu beraberinde bulunan bono, poliçe ve çekler ile seyahat çekleri, posta çekleri, yurt içinde veya yurt dışında yerleşik kuruluşlarca verilen ödeme emri mahiyetindeki belgeler Türk parası veya dövizle ödemeyi sağlayan belge olarak kabul edilir. Bir tutarı ihtiva eden bu neviden belgenin, tarih, lehtar, imza, adres ve benzeri unsurlar bakımından eksik olması açıklama yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

(3) Yolculardan açıklamada bulunmalarını istemeye gümrük idaresinin gümrük kapılarında görevli personeli yetkilidir.

(4) Yolcu beraberindeki değerler yolcu tarafından açıklama yapılmış olsun veya olmasın gümrük idaresinin yetkili personeli tarafından tespit edilir.

(5) Bu maddedeki bildirim mecburiyeti Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki mevzuatla getirilen bildirim mecburiyetini ortadan kaldırmaz.

Tutanak düzenlenmesi

MADDE 42- (1) Kendisinden açıklama talep edilen yolcu ile ilgili tespitler bir tutanağa bağlanır.

(2) Düzenlenen tutanakta asgari aşağıdaki bilgilerin yer alması zorunludur:

- a) Tutanağın düzenlendiği yer ve tarih.
- b) Yolcunun, 6 ncı maddede sayılan bir kimlik belgesi üzerinden tespit edilen kimlik bilgileri.
- c) Yolcunun mesleği veya işgal konusu.
- ç) Yolcunun beyan ettiği yerleşim yeri adresi ile gideceği adres ve varsa telefon numarası.
- d) Yolcunun, beraberindeki değerlerin cinsi, miktarı, tutarı, kime ait olduğu konusundaki açıklamaları.
- e) Yolcu beraberindeki değerlerin gümrük görevlilerince tespit edilen cins, miktar ve tutarları itibarıyla ayrıntılı listesi.

f) Kanununun 16 ncı maddesindeki mükellefiyet bakımından ortaya çıkan duruma ilişkin açıklamalar.

g) Tutanağın sayfa ve nüsha sayısı.

ğ) Yolcunun imzası.

h) Tutanağı düzenleyen görevlinin adı, soyadı, unvanı, sicil numarası ve imzası.

(3) Tutanaklar ilgili merci ve taraflara verilecek örnekler de dikkate alınarak yeterli sayıda düzenlenir.

Açıklama yapılmaması veya gerçeğe aykırı açıklama yapılması

MADDE 43- (1) Yetkililerce talep edildiği halde herhangi bir açıklama yapılmaması veya yanlış ya da yanıltıcı açıklama yapılması halinde, yolcu beraberindeki değerlerin nakli durdurulur ve bu değerler gümrük idaresi tarafından muhafaza altına alınır. Ayrıca durum şüpheli sayılarak düzenlenen tutanakla birlikte yedi gün içinde Başkanlığa bildirilmekle birlikte ilgili diğer mercilere de intikal ettirilir.

(2) Gümrük idaresince, beraberindeki değerler hakkında açıklama yapmayan yolcuya beraberindeki değer, tutar konusunda gerçeğe aykırı açıklamada bulunan yolcuya beyan ettiği değer ile gerçek değer arasındaki farkın onda biri kadar idari para cezası verilir.

(3) Binbeşyüz Yeni Türk Lirasına kadar olan farklar için birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanmaz.

(4) Gümrük idaresi tarafından talep edilecek açıklamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Başkanlığın görüşü alınarak Gümrük Müsteşarlığı tarafından belirlenir.

Arama

MADDE 44- (1) Beraberindeki değerlerin tespiti için görevlilere gerekli kolaylığı sağlamayan yolcuların üst, eşya ve araçları Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliğine göre kolluk tarafından aranır.

Başkanlığa yapılacak bildirim

MADDE 45- (1) Gümrük Müsteşarlığı, 42 nci madde gereğince düzenlenen tutanaklardaki tespitlerin elektronik ortama kaydedilmesi ve kayıtların muhafazası için gerekli önlemleri alır. Başkanlık, elektronik ortama kaydedilen veriler kullanılarak istatistik hazırlanmasını ve verilerin çeşitli formatlarda Başkanlığa intikal ettirilmesini isteyebilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Muhafaza ve İbraz

Muhafaza ve ibraz yükümlülüğü

MADDE 46- (1) Yükümlüler her türlü ortamdaki, yükümlülüklerine ve işlemlerine ilişkin belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları ise son kayıt tarihinden; kimlik tespitine ilişkin belge ve kayıtları son işlem tarihinden itibaren sekiz yıl süre ile muhafaza etmek ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmek zorundadır. Yükümlü nezdindeki hesaplarla ilgili kimlik tespitine ilişkin belgelerin muhafaza süresinin başlangıç tarihi hesabın kapatıldığı tarihtir.

(2) Başkanlığa yapılan şüpheli işlem bildirimine veya uyum görevlisine yapılan dâhili bildirimlere yönelik belge ve kayıtlar, bildirimde bulunmama kararı verilen yapı-lan belgeler, uyum görevlilerince bildirimde bulunmama kararı verilen şüpheli işlemlere ilişkin yazılı gerekçeler, muhafaza ve ibraz yükümlülüğü kapsamındadır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Diğer Hükümler

Merkezi Kayıt Kuruluşu

MADDE 47- Merkezi Kayıt Kuruluşunun, Yönetmeliğin Üçüncü ve Dördüncü Bölümündeki hükümler bakımından yükümlülüğü 14/5/2001 tarihli ve 2001/2475 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelikte belirtilen Merkezi Kayıt Kuruluşu üyeleriyle sınırlıdır.

Döviz kurları

MADDE 48- (1) Yabancı para ve yabancı para cinsinden ödemeyi sağlayan belge tutarlarının Yeni Türk Lirası karşılıklarının tespitinde, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilgili gün için ilan edilen gösterge niteliğindeki döviz alış kuru esas alınır.

Özel kayıtların tutulması

MADDE 49- (1) Bakanlık, yükümlüler için 32 nci maddede belirlenen işlemlerin mahiyeti ve niteliğine göre gerektiğinde özel kayıtların tutulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 50- (1) 3/6/1997 tarihli ve 97/9523 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

ONUNCU BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- Kanunun 5 inci maddesi gereğince çıkarılacak Yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar 3/6/1997 tarihli ve 97/9523 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 14/A maddesi, 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası ile 16/A maddesinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 2-Yükümlüler, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sürekli iş ilişkisi içinde buldukları müşterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerini 31/12/2008 tarihine kadar Yönetmeliğe uygun hale getirir. Bu maddenin uygulanmasında yükümlü grupları itibarıyla yapılacak işlemlerin kapsamı, sürelerin yeniden belirlenmesi, uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

GEÇİCİ MADDE 3- 1/4/2008 ile 30/6/2008 tarihleri arasında yapılan işlemlere ait olup teyidi zorunlu olan adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi, 5 inci maddenin üçüncü fıkrasında yazılı süreyle bağlı olunmaksızın, yükümlülerce 31/12/2008 tarihine kadar tamamlanır.

Yürürlük

MADDE 51- (1) Bu Yönetmelik 1/4/2008 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 52- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Maliye Bakanı yürütür

---

1-Değişmeden Öndeki Şekli : GEÇİCİ MADDE 2- Yükümlüler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sürekli iş ilişkisi içinde oldukları müşterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerini, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içerisinde Yönetmeliğe uygun hale getirir.

Mali Suçları Araştırma Kurulu
Genel Tebliği
Sıra No : 5

(RG: 09.01.2008-26842)

1. Konu

09/04/2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak 1/4/2008 tarihinde yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Bundan sonra Yönetmelik olarak anılacaktır.) üçüncü bölümünde müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar yer almaktadır.

Söz konusu Yönetmeliğin 26 ncı maddesinde müşterinin tanınmasına yönelik tedbirler bakımından yükümlülerin daha basit tedbirler almalarına Maliye Bakanlığınca izin verilebileceği ve bu madde kapsamında uygulanabilecek tedbirler ile işlem türlerini belirleme konusunda da Maliye Bakanlığı’nın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bu Tebliğin konusunu Yönetmelik uyarınca yükümlü sayılanlar tarafından müşterinin tanınması ilkesi kapsamında uyulması gereken basitleştirilmiş tedbirler ile diğer açıklamalar oluşturmaktadır.

2. Basitleştirilmiş Tedbirler

2.1. Basitleştirilmiş Tedbirlerin Mahiyeti ve Sınırları

Yönetmeliğin üçüncü bölümünde müşterinin tanınması ilkesiyle ilgili uyulması gereken hususlar ile bunların uygulanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Bu Tebliğ ile işlem türleri bakımından aklama ve terörün finansmanı riskinin düşük olarak değerlendirilebileceği durumlarda, müşterinin tanınması ilkesiyle ilgili uyulması gereken hususların basitleştirilerek uygulanmasına imkân tanınmaktadır.

Bu kapsamda basitleştirilmiş tedbirler, Yönetmeliğin 5 ila 14 üncü maddelerinde geçen kimlik tespiti, 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ve 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesine ilişkin yükümlülükler ile sınırlı olup, kapsamı Tebliğin (2.2) nci bölümünde işlem bazında ayrı ayrı gösterilmiştir.

Basitleştirilmiş tedbir uygulanmasına imkân tanınan durumlarda yükümlüler, müşterinin ve işlemin, Tebliğin (2.2) nci bölümünde belirtilen niteliklere sahip olup olmadığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmalıdırlar. Bu amaçla yükümlüler; müşteriden alınacak bilgilerden, kamuya açık kaynaklardan, müşterinin daha önce iş ilişkisine girdiği üçüncü kişilerden ve

diğer kaynaklardan faydalanır ve elde ettikleri bilgileri yazılı olarak veya elektronik ortamda kaydederler.

Basitleştirilmiş tedbir uygulanabilecek her bir durum için yükümlüler; aklama veya terörün finansmanı bakımından kötüye kullanımın söz konusu olup olmayacağını ve dolayısıyla aklama ve terörün finansmanı riskini her bir işlem bakımından ayrı ayrı değerlendirmelidirler. Aklama veya terörün finansmanı şüphesinin söz konusu olduğu durumlarda yükümlüler, basitleştirilmiş tedbir uygulamasından yararlanamaz ve konuyu şüpheli işlem bildirimini olarak Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'na bildirirler.

2.2. Basitleştirilmiş Tedbirlerin Uygulanabileceği Durumlar

2.2.1. Finansal Kuruluşların Kendi Aralarında Gerçekleştirdikleri İşlemler

Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde tanımlanan finansal kuruluşların kendi aralarında gerçekleştirdikleri işlemlerde, müşteri konumunda olan finansal kuruluşa ilişkin olarak Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Bu kapsamdaki müşterilerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Türkiye'de yerleşik bir finansal kuruluşun müşterisinin yabancı ülkede yerleşik bir finansal kuruluş olması durumunda yukarıda bahsedilen basitleştirilmiş tedbirlerin uygulanabilmesi için, yabancı finansal kuruluşun aklama ve terörün finansmanının önlenmesi konusunda yeterli düzenlemelere ve denetime sahip bir ülkede yerleşik olması gerekmektedir.

Öte yandan finansal kuruluşlar, elektronik ortamda yüz yüze gerçekleştirilmeyen işlemler bakımından güvenli iletişim ağlarının kullanılması, işlem talep eden veya talimat veren kişinin kimliğini ve yetkisini tespiti ve doğrulamaya yarayan şifrelerin kullanılması da dahil gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

2.2.2. Müşterinin Kamu İdaresi veya Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu Olduğu İşlemler

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa göre genel yönetim kapsamında olan kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının müşteri olması durumunda yükümlüler; bu kurum ve kuruluşlar adına işlem yapan gerçek kişilerin kimlik bilgilerini alarak

kaydeder ve yetki durumlarını da mevzuata uygun olarak düzenlenmiş yetki belgesi üzerinden teyit ederler. Bu kişilerin adres ve diğer iletişim bilgilerinin Yönetmeliğin 6 ncı maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Bu kapsamdaki işlemlerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmaktadır.

2.2.3. Maaş Ödemesi Kapsamında Toplu Müşteri Kabulüne İlişkin İşlemler

Bankaların, 5018 sayılı Kanuna göre genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya 100'den fazla personel istihdam eden kurum, kuruluş veya işletmelerin çalışanlarına maaş hesabı açılması amacıyla toplu müşteri kabulü yoluyla iş ilişkisi tesisinde, maaş ödemesi yapılacak gerçek kişilerin;

- Adı, soyadı,
- Doğum yeri ve tarihi,
- Anne ve baba adı,
- Uyuğu,
- Türk vatandaşları için T.C. kimlik numarası,
- İşyeri veya ikametgah adresi,
- Varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi

Bilgileri alınır. Bu bilgilerden kimliğe ilişkin olanların teyidi Yönetmeliğin 6 ncı maddesine göre yapılır. Bu teyit işlemi, Türk uyruklular için, İçişleri Bakanlığı, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü kimlik paylaşım sistemi veri tabanı kullanılarak da (elektronik görüntüsü alınmak suretiyle) yapılabilir.

Bankalar, müşterilerin kimliğine ilişkin olarak Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen kimlik belgeleri ile imza örneklerini işlemin yapılmasından itibaren en geç üç ay içinde alırlar. Adres ve diğer iletişim bilgilerinin teyidi de bu süre içerisinde yapılır.

2.2.4. Çalışanlara Ücretlerinden Kesinti Yapılmak Suretiyle Emeklilik Hakları Sağlayan Emeklilik Planları ve Kişinin Haklarını Temlik Etme Yetkisi İçermeyen Emeklilik Sözleşmelerine İlişkin İşlemler

Çalışanlara ücretlerinden kesinti yapılmak suretiyle emeklilik hakları sağlayan emeklilik planları ve kişinin haklarını temlik etme yetkisi içermeyen emeklilik sözleşmelerine ilişkin işlemlerde yükümlüler;

Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin birinci fıkrasındaki bilgileri, teyit belgelerine gerek olmaksızın, almak suretiyle işlem yapabilirler.

Bu kapsamdaki işlemlerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

2.2.5. Müşterinin Hisseleri Borsaya Kote Edilmiş Şirket Olduğu İşlemler

Müşterinin, hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na kote edilmiş şirket olduğu işlemlerde, şirkete ilişkin olarak Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasındaki bilgiler alınarak kaydedilir. Bu bilgilerin, Yönetmeliğin anılan maddesi uyarınca teyidi zorunlu değildir.

Bu kapsamdaki müşterilerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

Ancak tüzel kişiyi temsile yetkili kimselerin kimliği ve yetki durumu, Yönetmeliğin 7 nci ve 14 üncü maddesinde belirtilen esaslara uygun olarak tespit edilir.

2.2.6. Ön Ödemeli Kartlara İlişkin İşlemler

Üzerindeki numara bazında hesap takibi yapılan, isimsiz, önceden ödeme ya da yükleme yapılması suretiyle kullanılabilir hale gelen ve yüklenen bakiye kadar kullanıma izin verilen ön ödemeli kartlarla ilgili işlemlerde yükümlüler;

- Tek kullanımlık olup tekrar yükleme yapılması mümkün olmayanlarda yüklü para tutarı 300 YTL'yi,

- Yeniden yükleme yapılabilen ve toplam yükleme limiti bir takvim yılı içinde 5.000 YTL'yi (Limiti 5.000 YTL'den az olmakla birlikte aynı takvim yılı içinde 2.000 YTL üzerinde yükleme yapılanlar hariç)

Aşmayan ön ödemeli kartların satışında Yönetmeliğin 6 ncı maddesi kapsamında kimlik tespiti yapılabilmektedir.

Bu kapsamdaki müşterilerle ilgili olarak Yönetmeliğin 17 nci maddesinde geçen gerçek faydalanıcının tanınması ve tüzel kişilere özel dikkat gösterilmesi ile 19 uncu maddesinde geçen müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

3. Diğer Hususlar

Yönetmelik kapsamındaki bazı teyit ve tespit işlemlerinin aşağıdaki şekilde yapılması uygun bulunmuştur.

3.1. Adres Teyidi

Sürekli iş ilişkisi tesisinde, Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde belirtilen gerçek kişilerle ilgili kimlik tespiti kapsamında beyan edilen adresin doğruluğu, e-Devlet veri tabanlarından yararlanmak suretiyle (elektronik görüntüsü de alınarak) teyit edilebilir.

Müşteri adresine alma haberli posta yoluyla tebligat yapılması durumunda, tebligatın müşteriye yapıldığına dair belge de adres teyidinde kullanılabilir.

3.2. Telefon ve Faks Numarası ile Elektronik Posta Adresinin Doğruluğunun Teyidi

Telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresinin doğruluğunun teyidi, sürekli iş ilişkisinin tesis edilmesi halinde yapılacaktır.

3.3. Müteakip İşlemlerde Kimlik Tespiti

Daha önce usulüne uygun olarak kimliği tespit edilenlerin sürekli iş ilişkisi kapsamındaki yüz yüze yapılan müteakip işlemlerinde kimlik tespiti, kimliğe ilişkin bilgilerin yükümlüde bulunan bilgilerle karşılaştırılmasını müteakip, ilgili evraka işlemi yaptıran gerçek kişinin ad ve soyadının yazılması ve imza örneğinin alınması suretiyle yapılır.

Tebliğ olunur.

---

¹ 24/12/2003 tarih ve 25326 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.